

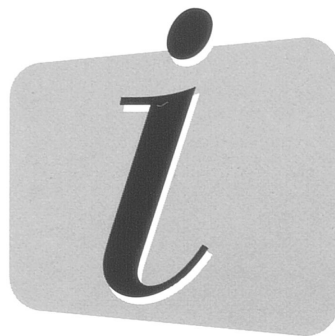
ona

Quadern
de debat

Número 97 - maig 2002 - 3,60 euros

**Turisme segle XXI,
noves regles de joc**

Oficines d'informació turística

Oficinas de información turística Tourist information offices

MALLORCA

OIT de Mallorca

(Consell de Mallorca)
Pl. de la Reina, 2 (PALMA 07012)
Tel. 971 71 22 16 - Fax 971 72 02 51

OIT Aeroport

(Consell de Mallorca) (PALMA 07611)
Tel./fax 971 78 95 56

OIT Municipal de Palma

C. de Sant Domingo, 11
(PALMA 07001)
Tel. 971 72 40 90 - Fax 971 22 59 53

OIT Municipal de Palma

Parc de les Estacions (PALMA 07002)
Tel. 971 75 43 29 - Fax 971 29 37 29

Foment del Turisme de Mallorca

C. de la Constitució, 1, 1r
(PALMA 07001)
Tel. 971 72 53 96 - Fax 971 71 35 40

Federació Hotelera de Mallorca

C. d'Aragó, 215 (PALMA 07008)
Tel. 971 70 60 07 - Fax 971 47 09 71
Central de reserves hotel/apmt.
Tel. 971 70 60 06 - Fax 971 47 09 81

Agroturisme (finques)

Av. de Gabriel Alomar
i Villalonga, 8 A, 2n A
(PALMA 07006)
Tel. 971 72 15 08 - Fax 971 71 73 17

Associació d'Agències de Viatges de Mallorca

Pl. del Rei Joan Carles I, 3, entl. dta.
(PALMA 07012)
Tel. 971 72 22 44 - Fax 971 72 48 68

OIT Municipal Port d'Alcúdia

Pg. Marítim, s/n (ALCÚDIA 07410)
Tel. 971 54 72 57

OIT Municipal Port d'Alcúdia

Ctra. d'Artà, 68 (ALCÚDIA 07410)
Tel./fax 971 89 26 15

OIT Municipal Cala d'Or

C. de Perico Pomar, 10
(SANTANYÍ 07660)
Tel./fax 971 65 74 63

OIT Municipal Cala Millor

Badia de Llevant, 2
(SANT LLORENÇ 07560)
Tel. 971 58 54 09 - Fax 971 58 57 16

OIT Municipal Cala Millor

Pg. Marítim (SON SERVERA 07560)
Tel. 971 58 58 64 - Fax 971 58 75 26

OIT Municipal Cala Rajada

Pl. dels Pins (CAPDEPERA 07590)
Tel. 971 56 30 33 - Fax 971 56 52 56

OIT Municipal Cala Sant Vicenç

Pl. de Cala Sant Vicenç
(POLLENÇA 07469)
Tel. 971 53 32 64

OIT Municipal Cales de Mallorca

Pg. de Manacor (MANACOR 07689)
Tel. 971 83 41 44 - Fax 971 83 31 79

OIT Municipal Can Picafort

Pl. de Gabriel Roca, 6
(SANTA MARGALIDA 07458)
Tel. 971 85 08 10 - Fax 971 85 18 36

OIT Municipal Colònia Sant Jordi

C. del Doctor Barraquer, 5
(SES SALINES 07638)
Tel. 971 65 60 73 - Fax 971 65 64 47

OIT Municipal ses Illetes

Ctra. d'Andratx, 33 (CALVIÀ 07183)
Tel. 971 40 54 44
Tel./fax 971 40 27 39

OIT Municipal Magaluf

Av. de Pere Vaquer Ramis, 1
(CALVIÀ 07182)
Tel. 971 13 11 26
Fax 971 13 11 88

OIT Municipal Manacor

Pl. de Ramon Llull, s/n
(MANACOR 07500)
Tel. 971 84 72 41

OIT Municipal Palmanova

Pg. del Mar, 13
(CALVIÀ 07181)
Tel./fax 971 68 23 65

OIT Municipal Peguera

C. del Ratolí, 1
(CALVIÀ 07160)
Tel. 971 68 70 83 - Fax 971 68 54 68

OIT Municipal Platja de Muro

Av. de s'Albufera, 33
(MURO 07408)
Tel. 971 89 10 13 - Fax 971 89 40 00

OIT Municipal Platja de Palma

Pl. de les Meravelles, s/n
(PALMA 07610)
Tel./fax 971 26 45 32

OIT Municipal Pollença

C. de Sant Domingo, 2
(POLLENÇA 07460)
Tel. 971 53 50 77 - Fax 971 86 67 46

OIT Municipal Port de Pollença

C. de les Monges, 9
(POLLENÇA 07470)
Tel. 971 86 54 67 - Fax 971 86 67 46

OIT Municipal Port de Sóller

C. del Canonge Oliver, 10
(SÓLLER 07108)
Tel./fax 971 63 30 42

OIT Municipal Portocolom

Av. de Cala Marsal, 15
(FELANITX 07670)
Tel. 971 82 60 84 - Fax 971 82 57 62

OIT Municipal Portocristo

C. de Bordils, 53 B
(MANACOR 07680)
Tel. 971 81 51 03

OIT Municipal s'Arenal

Pl. de la Reina Maria Cristina, s/n
(LLUCMAJOR 07600)
Tel. 971 44 04 14
Fax 971 44 08 76 Aj.

OIT Municipal s'Illot

C. de Llevant, 7
(SANT LLORENÇ 07687)
Tel./fax 971 81 06 99

OIT Municipal s'Illot

C. dels Sipions, s/n
(MANACOR 07387)
Tel. 971 81 21 18

OIT Municipal Santa Ponça

C. del Puig de Galatzó, s/n
(CALVIÀ 07180)
Tel. 971 69 17 12 - Fax 971 69 41 37

OIT Municipal Sóller (vagó)

Pl. d'Espanya, s/n
(SÓLLER 07100)
Tel. 971 63 80 08
Fax 971 63 37 22 Aj.

OIT Cartoixa de Valldemossa

(VALLDEMOSSA 07170)
Tel. 971 61 21 06 - Fax 971 61 25 14

OIT Hotelera Platja de Palma

C. de Marbella, 39
(PALMA 07610)
Tel. 971 26 76 54 - Fax 971 49 10 12

4 hemeroteca i editorial

5 informe

Les noves regles del joc.
Per Sebastià Verd.

10 turisme

Ecoeures per canviar de cara.
Entrevista a Jaume Garau,
per Gina Garcías Sansaloni.

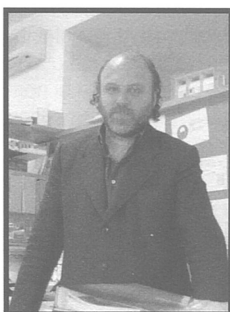

16

Més enllà del sol i la platja.
Entrevista a Pere Muñoz,
per Maria Ferrer.

22

"L'home pot construir i reconstruir".
Entrevista a Lluís Alemany,
per Magdalena Cortés.

26

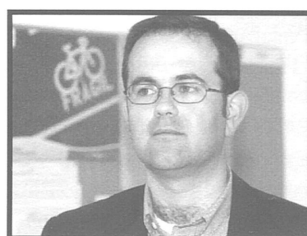
El turisme que tots volem.

Taula rodona amb Bernat Aguiló, Javier Liy, Joan Mas i
Carlos Miranda, per Magdalena F. Mulet

34

Millorar l'oferta per mantenir
clients.

Entrevista a Jordi Cabrer,
per Antoni Oliver.

40

La lluita de les bicicletes.
Entrevista a Andreu Canals, per
Constanza Forteza.

45 la clau d'ONA

ona Quadern
de debat

n. 97, maig 2002

Edita: Fundesba, SL.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte), Bartomeu Bennassar (teòleg),
Antoni Fleixes (economista) Jaume Garau (psicòleg).

Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Empar Rocabrúna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Jordi Calleja, Magdalena Cortés, Gina Garcías,
Maria Ferrer, Constanza Forteza, Miquel Massutí, Antoni Oliver,
Joana Ma. Roque, Antoni Rosselló, Juan Antonio Sánchez i Jaume Rosselló.

Disseny i muntatge: Eparrutx, tel. 971 420 966 - Palma

Impressió: Imp. Homar, Tel. 971 43 08 61 - Palma

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b.
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07003-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 3,60 euros - Subscripció: 36 euros per any (10 números)

(Jaume Rosselló és l'autor de les fotografies d'aquest número)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, SL.**
c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b. 07003-Palma de Mallorca, o
telefonau al 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Una nova senyera

Durant prop de quaranta anys les Illes Balears, com a destinació turística, han evolucionat des d'un incipient turisme de masses, que aprofitava la recuperació econòmica d'Europa després de la Segona Guerra Mundial, fins al model actual. És evident que de llavors ençà han canviat moltes coses i que avui cal parlar d'una activitat econòmica que transcendeix l'àmbit estrictament sectorial per ser el motor no només econòmic sinó social de la gent que resideix a aquesta comunitat autònoma. Durant pràcticament mig segle l'estructura del turisme s'ha adaptat als avanços de la societat, i ha fet que aquesta assolís un grau de riquesa i de prosperitat mai no somniades, tot i que hagi estat a costa de greus desequilibris territorials i culturals. Però el sistema sembla haver sobrepassat el seu sostre. Avui el model econòmic de les Balears dels anys seixanta, setanta... i, fins i tot, del darrer boom de finals de segle, ja és irreplicable a causa de l'aparició de noves destinacions turístiques més barates i, per tant, competitives respecte de l'oferta de les Balears. Un nou panorama, la resposta al qual només pot ser una: posar en valor tot allò que pot compensar l'encariment del producte i, endemés, adaptar-se als nous hàbits de consum de milions i milions d'europaus que aspiren a passar unes vacances o a residir en el Sud.

En aquest nou model hi juga un paper molt destacat l'entorn, és a dir, la conjunció de paisatge, clima i patrimoni cultural, quelcom que fins ara -excepció feta del sol i la platja- no havia estat desenvolupat com una oferta turística capaç de consolidar el mercat vacacional. És per això que iniciatives com el Premi Royal -instituit pel Govern de les Illes i l'Agència Europea de Medi Ambient- per a zones i ciutats amb desenvolupament turístic sostenible constitueixen un encert, tant pel seu significat com pel que tenen de compromís amb la sostenibilitat a través de l'exemple. El premi, o més ben dit, el medi ambient, és la nova senyera que ha de caracteritzar el turisme del futur. Un entorn de qualitat és, de fet, la gran arma de desenvolupament que ens ha de permetre seguir sent el líder turístic que hem estat i continuem sent en el panorama mediterrani i europeu. Però aixecar aquesta barrera requereix un esforç mediàtic que en els dos darrers anys, enmig de la polèmica sobre l'ecotaxa, s'ha fet malbé.

L'ecotaxa podia haver estat aquesta senyera o, almenys, compartir el seu significat de compromís de manera satisfactòria tant pels visitants com pels residents. En realitat encara som molts els que pensam que l'impost pot ser objecte d'aquest significat, si més no pel que té d'exemplificatiu com a impost finalista dirigit a reparar els mals provocats pel turisme de masses i per fer que aquest mantengui tot el seu potencial sense hipotecar el futur de les noves generacions d'illencs, la qual cosa vol dir mantenir l'equilibri entre els recursos naturals, la capacitat de càrrega demogràfica de cadascuna de les Illes i el model mediterrani de vida. En aquest sentit, el pitjor missatge que es podia transmetre era el d'una societat que viu de la relació exterior i que, per contra, posa barreres als visitants. En canvi: allò que sí era permès era demanar a aquests visitants que participin d'una tasca que ens enorgulleix a tots: destruir el mite de la balearització a costa de fer compatible desenvolupament econòmic amb respecte a la naturalesa i benestar de les persones.

El Premi Royal i la col·laboració iniciada entre la Conselleria de Turisme i l'Agència Europea de Medi Ambient és un conveni oportú. Arriba en un moment delicat, però al mateix temps apassionant: el final d'un període històric i del començament d'una nova època que exigeix complir amb unes noves regles de joc. La senyera és la que toca i no només pot ser sinó que ha de ser compartida per una Europa que, malgrat tot, encara conserva els trets més importants d'una societat del benestar que ha incorporat el turisme i les vacances a les seves conquestes socials. Aconseguir que aquesta conquesta sigui conseqüent amb el màxim respecte pel territori i per la societat que sobre ell ha format un poble, és el gran repte per sobre de disputes conjunturals o de males anyades turístiques.

CERCAR UNA SOLUCIÓ PER A MAJÓRICA

La situació creada a Perlas Majorica per la mala gestió dels actuals propietaris ha mobilitzat la societat mallorquina o, si més no, les institucions que hi estan més directament relacionades com són l'Ajuntament de Manacor i el Govern. Una mala gestió el resultat de la qual és, ara per ara, la declaració de suspensió de pagaments i l'incompliment dels acords firmats amb CCOO i l'executiu balear, un carreró aparentment sense sortida com no sigui -tal com s'informava a *Diario de Mallorca*- el canvi de propietat.

Un grup d'empreses il·lenques, hi podem llegir, estudia la possibilitat de compra. Un dels empresaris que va reconèixer les converses a DM és Melchor Mascaró. El Govern sembla comptar amb el visticla dels bancs creditors de Perlas, entre els quals s'hi troba el BSCH, per obrir camí en una eventual negociació.

LA MORATÒRIA I LA CONSTRUCCIÓ

Des que s'anuncia la moratòria del CIM, aquesta no ha deixat de ser centre de la polèmica. Els constructors l'han assenyada com la causa d'una greu crisi que, no obstant això, encara no ha arribat. El darrer anunci el recollia l'*Última Hora* en referir-se a les dades del Col·legi d'Aparelladors de Mallorca, segons les quals el nombre de visats d'obra s'han començat a reduir en el primer trimestre d'enguany, de manera que l'any que ve es podria donar una reducció important de l'activitat.

Mentrestant, els efectes de la moratòria no només no han estat negatius sobre l'activitat sinó que varen incentivar les sol·licituds de visats. De no ser així és probable que el nombre de visats d'obra ja hagués disminuït l'any passat, encara que per causes econòmiques diferents. La moratòria no va ser una trava sinó una excusa per presentar nous projectes.

La moratoria urbanística reducirá a la mitad los visados de obra en 2002
(Los arquitectos dicen que si dentro de los próximos meses se suspenden los visados de obra, se reducirá a la mitad los visados de obra en 2002)

LA VIVIENDA EN BALEAR	
El número de visados de obra en 2001	1.200
El número de visados de obra en 2002	600
El número de visados de obra en 2003	300
El número de visados de obra en 2004	150
El número de visados de obra en 2005	75
El número de visados de obra en 2006	37,5
El número de visados de obra en 2007	18,75
El número de visados de obra en 2008	9,375
El número de visados de obra en 2009	4,6875
El número de visados de obra en 2010	2,34375
El número de visados de obra en 2011	1,171875
El número de visados de obra en 2012	0,5859375
El número de visados de obra en 2013	0,29296875
El número de visados de obra en 2014	0,146484375
El número de visados de obra en 2015	0,0732421875
El número de visados de obra en 2016	0,03662109375
El número de visados de obra en 2017	0,018310546875
El número de visados de obra en 2018	0,0091552734375
El número de visados de obra en 2019	0,00457763671875
El número de visados de obra en 2020	0,002288818359375
El número de visados de obra en 2021	0,0011444091796875
El número de visados de obra en 2022	0,00057220458984375
El número de visados de obra en 2023	0,000286102294921875
El número de visados de obra en 2024	0,0001430511474609375
El número de visados de obra en 2025	0,00007152557373046875
El número de visados de obra en 2026	0,000035762786865234375
El número de visados de obra en 2027	0,0000178813934326171875
El número de visados de obra en 2028	0,00000894069671630859375
El número de visados de obra en 2029	0,000004470348358154296875
El número de visados de obra en 2030	0,0000022351741790771484375

CRISI A EIVISSA

L'existència de coalicions en els diferents governs de les Illes ha dibuixat un panorama polític ben diferent del que hi havia abans, en temps del Govern popular. La pluralitat, i en alguns casos la falta de pràctica de consens, provoca crisis com la que ha tenguut lloc al Consell d'Eivissa i Formentera. La presidenta Pilar Costa va perdre una moció de confiança per mor del vot de Joan Buades, d'Elis Verds, en relació a l'aprovació dels pressuposts

de la institució.

L'oposició popular li ha exigit la dimissió, com informa *El Mundo*, però Pilar Costa diu que seguirà per responsabilitat mentre no hi hagi una alternativa. Buades acusa el Pacte, del qual ha quedat exclòs, d'incomplir els compromisos, mentre que des d'aquest li diuen que s'ha avançat molt, tant com és possible en aquests moments.

HOMES I DONES

El Govern del Pacte de Progrés ha dut al Parlament una proposta de reforma de la Llei electoral segons la qual les candidatures a la Comunitat Autònoma hauran de cobrir-se, meitat i meitat, entre homes i dones. L'objectiu, segons recull el *Diari de Balears* de boca del president Antich, és "aconseguir una veritable democràcia paritària".

Per fonamentar la reforma de la Llei electoral el Pacte de Progrés es remet a la convenció de les Nacions Unides sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació de la dona del 1979.

Les noves regles de joc

Sebastià Verd

La situació actual continua sent d'incertesa i la polèmica suscitada per la creació i aplicació de l'eco-taxa no ha ajudat a aclarir l'estat d'ànim d'una opinió pública despistada entorn de l'evolució turística. Ja la temporada passada va ser atípica, però es mantengué en xifres altes, fins que arribà l'11 de setembre, quan el desgavell provocat per la tensió afectà directament el món dels viatges. Les reserves caigueren en picat, sobretot per a aquelles destinacions -com les Illes Balears- on altres circumstàncies havien provocat canvis amb anterioritat. D'aquesta manera s'ha arribat a la temporada alta del 2002. El mercat ha iniciat la recuperació, però continuen moltes d'incògnites, sobretot de cara al futur. L'oferta turística de les Illes

s'ha d'adaptar a les noves demandes i fer front a l'increment de la competència. Des de l'Organització Mundial de Turisme s'ha dit que el pitjor havia passat i ja es parla no només de la recuperació sinó de continuar la fase d'expansió iniciada la dècada passada. La qüestió és saber quina resposta s'ha de donar als canvis. La situació de les Balears no ha variat gens en el mapa geogràfic d'Europa - i això continua sent un dels seus més importants avantatges- però sí en el mapa econòmic: han deixat de ser una destinació barata i per això s'hauran de cercar nous nínxols de mercat en un "turisme de masses" evolucionat. Són, en definitiva, unes noves regles de joc que s'han de tenir en compte.

A la ITB de Berlín, el secretari general de Turisme, Juan José Güemes, afirmà que les previsions catastrofistes que es feren entorn de l'11 de setembre no varen ser encertades. El turisme no s'enfonsarà. Continua sent el valor segur davant les crisis, tot i que encara no s'ha inventat la vacuna que immunitzi el sector davant les dificultats econòmiques com les que pateix Alemanya, el principal subministrador de turistes tant a Espanya com a les Illes Balears. A tot l'estat, els alemanys representen poc més del 20% dels visitants internacionals, un percentatge que es duplica en el cas de l'arxipèlag i que, per tant, accentua el clima d'incertesa creat entorn d'aquesta temporada. Tal volta per això, el conseller de Turisme, Celestí Alomar, aposta per diversificar l'oferta i per tenir més presents els canvis estructurals que tenen lloc al món dels viatges que no les conseqüències conjunturals d'uns fets determinats, com és l'enfonsament de les torres bessones, per molt dramàtics i impactants que siguin. En aquest sentit destaca que els mercats es recuperen més aviat, fins i tot, del que es podia imaginar a principi d'any quan a la fira de Madrid, la Fitur, esclatà el pessimisme.

El cert és que el turisme internacional és en fase d'expansió, però també d'evolució, tant en els hàbits dels consumidors, que al cap i a la fi són els que determinen la demanda, com en les pràctiques dels agents econòmics que intervenen

en la comercialització. Els majoristes de viatges ja havien iniciat molt abans dels atemptats de Nova York un procés d'internacionalització en paral·lel a la diversificació dels seus productes. El fet és que el negoci turístic continua sent dels més prometedors a tot el món, tant pel que fa a les destinacions receptores de turisme -en definitiva ha esdevingut la panacea de tots els països en desenvolupament- com als països emissors, on l'activitat dels grups empresaris turístics cotitzen a l'alça. Les anàlisis que fa l'Organització Mundial de Turisme conviden a ser optimistes, no debades el turisme és la tercera activitat exportadora a tot el món, després del petroli i de l'automòbil.

UN MÓN EN EXPANSIÓ

Segons l'OMT, el turisme es recuperarà a partir de la segona meitat del 2002. L'impacte de l'11 de setembre provocà un descens del 7,4% en els serveis turístics, molt especialment en el transport aeri -grans companyies com Swissair acabaren en fallida- però també a l'hoteleria. La temporada d'hivern ha estat molt minsa a gairebé totes les destinacions i han estat encara més afectades les que tenen una dependència directa dels mercats americans (cas del Carib) o de l'avió (cas també del Carib, però també de totes les regions insulars del món i, evidentment, de les Illes Balears) i pot haver provocat la pèrdua de deu mi-

lions de llocs de feina a tot el món. No obstant això, com diu l'informe de l'Organització: el 2002 serà un any d'estabilització i de recuperació, un procés en el qual -s'hi afirma- s'han d'implicar tant el sector privat com el públic, que donarà pas a un 2003 en el qual l'activitat repuntarà. Per a l'any que ve s'aposta per un creixement turístic mundial de l'ordre del 6%. Amb anterioritat la previsió de l'OMT era d'un 4,1% anual de mitjana fins al 2020. "En el termini de vint anys -digué el president de l'OMT, Francesco Frangialli, Europa veurà duplicat el nombre de viatgers mentre que el nombre de desplaçaments internacionals a tot el món es triplicarà".

En aquest context d'expansió mundial, què passarà a les Illes Balears com a destinació turística? La previsió és que continuarà sent líder en el mercat de vacances. Hi ha la incertesa dels resultats per a l'estiu i la confirmació d'una temporada baixa dolenta, però els empresaris han mantingut els llocs de feina que, fins i tot, s'han incrementat, una prova evident que, malgrat tot, es confia en el futur. Espanya és el segon estat del món quant a recepció de turisme internacional i les Balears la destinació principal. Les Illes varen rebre el 2001 deu milions de turistes, dels quals vuit i mig foren internacionals, amb una disminució respecte de l'any anterior de l'1,5%. Això equival, ni més ni pus, que a l'1,2% de tot el turisme internacional del món per a una superfí-

cie que gairebé passa desapercebuda en el globus. És a dir, que malgrat el potencial turístic mundial permeti pensar en forts increments, no passa el mateix a la nostra comunitat autònoma, la capacitat de la qual frega ja els límits i que, endemés, se centra en dos mercats que també són prop del sostre de les seves possibilitats. El nombre de turistes britànics fluctua d'acord amb la conjuntura econòmica i en aquest sentit cal tenir present que la introducció de l'euro significarà un encariment del producte que es notarà més en el cas que el Regne Unit decideixi incorporar-se a la moneda única. I d'altra banda, pel que fa als alemanys, fa ja alguns anys que el mercat dona símptomes d'estabilització, la demanda no creix i, a més a més, cada temporada hi ha més oferta.

TURISME ALEMANY, DEL BOOM A L'ESTABILITZACIÓ

El cas alemany, íntimament lligat a l'esdevenir turístic de les Balears, i sobretot de Mallorca, és paradigmàtic. Al llarg de la dècada dels noranta, especialment a partir del 1993, es donà un espectacular boom. Els conflictes bèl·lics a l'Orient Mitjà desplaçaren el turisme cap a la Mediterrània Oriental i les Illes en sortiren molt beneficiades. I, simultàniament, es donà el fenomen paral·lel del turisme residencial. Les inversions immobiliàries estrangeres es dispararen a tot l'arxipèlag i donaren pas a una oferta d'allotjament alternativa i a l'establiment de *hubs* aeris que faciliten el transport des d'Alemanya a Mallorca d'una manera regular i al llarg de tot l'any. La temporada s'allargà i proliferà l'oferta complementària. S'incrementà el turisme de qualitat, però no va substituir el tradicional sinó que s'hi afegí. Els hotelers duïeren a terme un procés de modernització, amb inversions multimilionàries, al mateix temps que els principals ajuntament turístic feien operacions d'embelliment a la costa. Tot semblava color de rosa quan començaren a sentir-se les primeres veus contra la massificació, una sensació d'haver arribat a la saturació que, prèviament a la formació del govern del Pacte de Progrés, va ser admesa i fins i tot denunciada pels darrers governs del Partit Popular. Havia arribat l'hora de la reestructuració, però aquest moment toparia amb l'inici d'una recessió econòmica que afectà Alemanya i que, tot i la seva previsible curta durada, ha provocat una crisi que els retard de les reserves, després de l'11 de setembre, no ha fet sinó accentuar. Ara, no obstant això, tant pel que fa a Alemanya, com a emissor de turisme, com a les Illes Balears, com a receptores, sembla haver arribat el moment de l'estabilització.

LA MIRADA POSADA A L'ORIENT MITJÀ

Tot i amb això, la progressiva pacificació de l'Orient Mitjà (curiosament els esdeveniments de setembre i l'actual situació de Palestina semblen haver causat més pànic a l'avió que no a les des-

britànic i alemany, per causes conjunturals, que es recuperaran a mesura que avanci l'any. Així, es conclou que el 2002 serà un "any complex per al turisme internacional" si bé es considera que els factors de qualitat, seguretat i diversificació de l'oferta són avantatges competitius de les destinacions espanyoles davant altres punts turístics

tinacions islàmiques, a diferència del que succeí arran de la Guerra del Golf) ha fet que aquest mercats no només recuperassin els turistes perduts sinó que han pogut incrementar la seva oferta, un increment en el qual hi han tengut una destacada participació les principals cadenes hoteleres mallorquines. D'aquesta manera, segons dades de l'Organització Mundial de Turisme, destinacions com Croàcia, Egipte, Bulgària, Romania o Tunísia, així com Turquia i Grècia han experimentat increments espectaculars, en alguns casos per sobre del 40%, mentre que les destinacions més consolidades no sofrien variacions o, com en el cas balear, registraren un lleuger descens. D'altra banda és possible que la diversitat de l'oferta hagi empès una part de la demanda cap a destinacions noves, bé per conèixer nous països, bé perquè són més barates o perquè comença a fer-se notar un cert cansament respecte de les zones més conegudes.

Tot plegat fa que el sector hotelier balear es mostri pessimista respecte de l'evolució dels mercats per a enguany, un pessimisme accentuat per l'enfrontament que han mantengut amb el Govern per l'ecotaxa, però per contra, les administracions, tant l'estatal com l'autonòmica, maneigen informes més esperançadors. Com a mostra, el darrer informe de la Secretaria General de Turisme on es parla d'una disminució del turisme

de la Mediterrània. En definitiva, tot fa pensar que la crisi ha tocat fons. L'11 de setembre ha significat el moment més crític per al turisme des de la seva massificació, però l'impacte pot tenir una durada inferior a la inicialment pensada i, en conseqüència, tenir la virtut d'haver mostrat la pota al llop i d'obligar els mercats a adaptar-se de cara al futur. Les societats experimenten canvis en les seves preferències i en els seus hàbits i, en aquest sentit, Europa -el nostre exclusiu proveïdor de turistes- registra canvis importants que convé conèixer i analitzar detingudament.

UN MERCAT EVOLUCIONAT

Ningú no dubta que el turisme evoluciona, que ja s'ha deixat enrere l'època inicial, la dels anys seixanta, que donà lloc al nostre primer boom. És cert que el turisme de masses s'ha consolidat i que avui forma part de la manera de viure de milions d'europes, la qual cosa és una garantia per al futur, però no és menys cert que mentre el turisme de menor poder adquisitiu es decanta per destinacions més barates aflora un turisme més exigent. En aquest sentit, la crisi provoca una reorganització mundial del turisme que afecta tots els agents implicats: en primer lloc els majoristes de viatges, immersos en un procés d'interna-

Celestí Alomar: el model turístic de les Balears s'esgota

El conseller de Turisme va exposar a la Universitat de les Illes Balears la necessitat de canviar el model turístic actual que presenta símptomes d'esgotament. Va ser durant una conferència organitzada per l'Associació de Joves Universitaris on Celestí Alomar afirmà amb rotunditat que s'havia de substituir el model "estacional i desenvolupista" per un altre, diversificat i sostenible. "El sistema turístic balear -va dir- és una locomotora que des de fa molts anys es dirigeix en el mateix sentit", sense reparar que ja s'ha passat d'estació, és a dir, que el model s'ha esgotat i que, per tant, calen noves propostes.

Celestí Alomar recordà que el sector turístic representa el 84% del producte interior brut de les Illes Balears, però que el model de sol i platja, que té els seus orígens en els anys cinquanta, ja no s'adequa a la demanda actual que, d'altra banda, exigeix més qualitat, ni a l'elevada despesa infraestructural que precisen els milions de turistes que ens visiten anualment, sobretot en el cas d'un illes amb territori i recursos limitats.

L'actual situació del mercat, segons Alomar, requereix una "reacció ràpida", per diversificar

El president de la Comunitat amb Celestí Alomar, conseller de Turisme.

l'oferta turística amb activitat fora de la temporada alta, amb la millora de les infraestructures i del medi ambient. En aquest sentit, el turisme de naturalesa, amb la dotació de més parcs naturals i itineraris de muntanya, és una nova oferta, però també una exigència per a la seva conservació.

En aquest context, el conseller es va referir al Fons de rehabilitació d'espais turístics creat pel Govern al qual es destinarà la recaptació de l'ecotaxa. Segons Alomar, el nou impost, a pesar de la polèmica, ha nascut com una proposta molt meditada amb l'objectiu de millorar l'oferta vacacional de les Balears.

-com succeeix a determinats països nòrdics on ja hi ha convenis laborals de dos mesos de vacances -es multiplica la possibilitat bé d'adquirir segones residències allunyades de la primera, bé de disposar de més períodes aptes per viatjar. El turisme residencial és una forta competència per a l'hoteler que, indubtablement, condiciona l'evolució de les zones turístiques. I per la seva part, el turisme de cap de setmana -de tres o quatre dies- es multiplica i és ja atractiu per a molts de majoristes de viatges que fins ara s'havien especialitzat únicament en el turisme vacacional de deu a quinze dies. La lluita per captar els nous mercats turístics és ferotge. Totes les grans agències es disputen els clients amb ofertes específiques. D'alguna manera significa, per a Mallorca, tornar a l'època de les llunes de mel, com a producte diferenciat, però ara multiplicat per mil. D'aquí la campanya de marques duta a terme per la Conselleria de Turisme, com una aposta estratègica clarament en línia amb l'evolució del turisme internacional. Un context en el qual les Illes Balears es veuran obligades a compensar el monocultiu actual de sol i platja amb altres programes. En primer lloc potenciar la seva europeïtat i, més enllà, entrar en paral·lel en els circuits de turisme cultural, esportius, de natura, etcètera.

L'ESPERIT DE L'ECOTAXA

Però per a això, hom és conscient que l'actual model turístic ha d'evolucionar. Aquest és l'objectiu que pregona el Govern amb la implantació de l'ecotaxa i que és compartit -no així pel que fa a l'impost- pels hotelers que enguany han vist, amb la baixada de les reserves, com s'encenia l'alarma després de quasi vuit anys de creixement econòmic continuat. Un informe de l'Observatori de Turisme francès posa en dubte que el turisme cap a França creixi amb la mateixa proporció que ho farà el turisme mundial. Les previsions són de passar dels 76 milions de turistes a 93 milions, però com diu Jean Viard, el director d'investigació de l'esmentat centre "el mercat mundial és en expansió, és cert, però el mercat francès és madur i no progressarà més (...) som al final de la primera generació del turisme de masses". Quelcom semblant es pot dir de les Balears, especialment de Mallorca i Eivissa, que de créixer amb la mateixa projecció del turisme mundial passarien a rebre 14 o 15 milions de visitants d'aquí a l'any 2020, una projecció que es contempla -per exemple- en les previsions dels aeroports però que tal volta no siguin desitjables des del punt de vista de la sostenibilitat ambiental. Una evolució, en qualsevol cas, que abasta totes les àrees d'activitat econòmica i que ha de tenir fortes implicacions de tipus social.

És indubtable que els francesos, pioners en el turisme, aposten per posar en valor tot el seu potencial turístic, no tant per incrementar el nombre de visitants, sinó per garantir-ne la continuïtat i créixer en qualitat. El mateix s'hauria de plantejar a les Balears, on el petit descens de l'any passat va ser qualificat quasi de tragèdia per un sector empresarial que, això no obstant, segur que no ignorava els canvis que es produïen als

cionalització com mai no havien imaginat, les companyies aèries -fins ara les més perjudicades- els hotels, els urbanitzadors, les immobiliàries i també els estats o les administracions turístiques que vetllen per la qualitat de l'entorn. D'entrada Europa recupera el vell concepte de viatger com alternativa al turisme de masses, encara que se n'aprofita d'aquest per al transport. Un recent editorial del prestigiós diari *Le Monde* parlava, justament, de la reconversió del turista en viatger: un viatger que vol productes turístics més personalitzats, un turista més exigent amb una oferta cultural i d'oci atractiva i en un entorn mediambiental satisfactori, la qual cosa fa que els viatgers del futur siguin molt més selectius a l'hora de fer les reserves. Ho deia, també a *Le Monde*, Philippe Bourguignon, president del Club Méditerranée, "nosaltres sabem que la classe mitjana es comporta com un consumidor advertit, informat i que sap què vol, i que el patró a seguir a partir d'ara és l'individu i no el grup".

El turisme de masses tal com l'hem conegut continuarà vigint, però es desplaçarà progressivament a altres zones de nova implantació turística, mentre que el nou viatger s'allunyarà de pro-

ductes uniformitzats per triar aquells entre els qual hi cap l'elecció, zones que -tot i haver sofert els efectes negatius del turisme de masses- són capaces de proporcionar un servei personal i únic a cada visitant. És a dir: les noves regles del joc ens situen davant la necessitat de conservar les economies d'escala que han fet possible l'abaratiment del transport i de l'allotjament, o sigui el turisme de masses, però al mateix temps aquestes economies hauran de ser compatibles amb productes que tinguin en compte les identitats culturals i les maneres de ser diferent de cada destinació. Aquest és, si més no, el camí que els experts contempen per mantenir el turisme alemany i britànic, i per recuperar altres mercats com el francès -en el qual l'esperit del viatger és més present- o el nòrdic. Bourguignon ho explicava amb prou claredat: "aportar un suplement d'ànima és més important que el servei o el confort" que són exigències que el turisme actual ja dona per descomptat".

MÉS TEMPS LLIURE, MÉS VIATGES

D'altra banda, a mesura que creix el temps lliure

mercats. Ja l'any 1998, en plena eufòria turística, va ser guardonat amb el Premi d'Investigació de "SA NOSTRA" un treball de la Universitat de les Illes Balears dirigit pel professor Javier Rey-Maqueira en el qual s'auguraven canvis importants en el model turístic de les Illes. Fins aleshores la implantació de l'euro s'havia presentat com un factor positiu per al desenvolupament econòmic, com en realitat és, però s'havien ignorat els impactes negatius que -ja ara- s'han començat a notar. L'euro és un element que ens identifica amb Europa, és a dir, amb un mercat turístic interior i, en conseqüència, més segur i estable davant les contingències desfavorables, però també representa una pèrdua de competitivitat encara que només sigui per la impossibilitat de devaluar la moneda. Javier Rey assegurava a la presentació de l'estudi que el sector turístic balear estava "avesat a competir amb preus baixos, la qual cosa seria impossible amb la Unió Europea". Aquests efectes es varen començar a sentir l'any passat i molt més enguany.

Els investigadors de la UIB temien que la menor competitivitat en preus arrossegàs una crisi amb afectes sobre els salaris i l'atur, un argument que els hotelers utilitzaren no en relació a l'euro sinó per l'increment de la despesa relacionada amb l'ecotaxa. Però els anys 98, 99 i 2000 varen ser anys en els quals es feia difícil pensar en crisi o en la necessitat d'adaptar l'activitat a unes noves directrius que alguns sospitaven però que ningú no havia tastat encara. Es deia que les Balears sempre s'havien sabut adaptar a les cir-

cumstàncies de canvi de la història i que en aquest cas succeiria el mateix, tot i que, segons l'estudi esmentat, era palesa la falta d'informació dels agents econòmics de la nostra comunitat sobre la situació del mercat a partir de l'1 de gener de 2002 (amb l'afegit d'un imprevisible 11 de setembre que accelerà una crisi econòmica a Alemanya que tampoc no havia estat prevista pels agents econòmics de les Illes).

ELS INDICADORS DE SOSTENIBILITAT

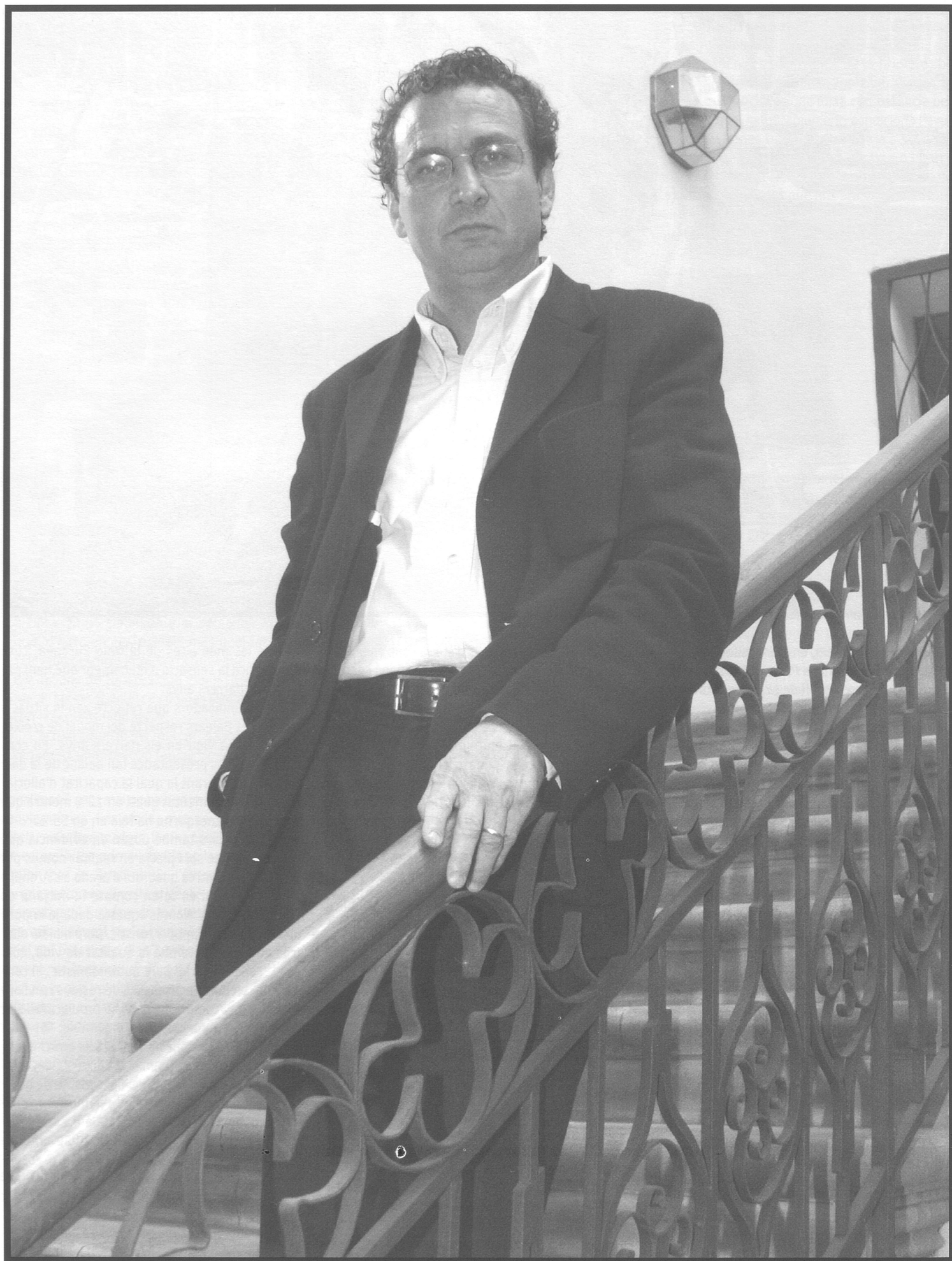
En plena guerra de l'ecotaxa, l'opinió pública balear es mostra dividida sobre la capacitat demogràfica de les Illes i, conseqüentment sobre la capacitat turística. No és estrany, doncs, que un dels primers treballs del Centre d'Investigacions i Tecnologies Turístiques de les Illes fos sobre els "indicadors de sostenibilitat". Uns indicadors que mostren com les Balears són a l'estiu un dels territoris més densament poblats d'Europa, la qual cosa repercuteix en la qualitat de vida de turistes i residents. Ja no es tracta, doncs, que la demanda internacional ens pugui permetre o no incrementar el nombre de visitats, sinó de la possibilitat objectiva d'acollida. En aquest sentit, no passa desapercebuda la diagnosi de Macià Blázquez, director dels "indicadors de sostenibilitat turística" segons la qual el creixement demogràfic de l'estiu situa les Illes Balears en una densitat de població de 300 persones per quilòmetre quadrat,

una de les més altes de la Unió Europea, cosa que explica la sensació d'ofegament que hem patit en els darrers anys.

Són 44 indicadors que reflecteixen la situació de les Illes Balears respecte del model de creixement que ha vigit en els darrers anys. En concret, les dades presentades fan balanç de la darrera dècada durant la qual la capacitat d'allotjament s'ha incrementat quasi un 12% mentre que el consum d'energia ho ha feia en un 55%.

Els indicadors també posen en evidència que cada turista de sol i platja en realitat només pot aspirar a sis metres quadrats d'arena a s'Arenal o a 38 metres, si es té en compte la mitjana de totes les platges. Només aquesta dada ja imposa un límit a l'actual model turístic, però n'hi ha d'altres que afecten també la qualitat de vida, com és el creixement del parc automobilístic, el consum de territori, la producció de residus i un llarg etcètera que completa una visió prou acurada de la realitat. La conclusió és inevitable: les Illes Balears han sobrepassat molts dels límits aconsellables per a la sostenibilitat i això obliga, quaranta anys després de l'inici del turisme de masses, a plantejar un canvi en el seu model de desenvolupament que, com diu l'Organització Mundial de Turisme, ha de ser compatible amb "la integritat cultural, els processos ecològics essencials, la biodiversitat i els ecosistemes".

El futur, sens dubte, dependrà de la capacitat d'adaptació d'empresaris i polítics a les exigències del nou mercat.

Ecoeuros per canviar de cara

Entrevista a Jaume Garau

per Gina Garcías Sansaloni

Plantejam l'inici d'un canvi de model que per ventura estarà deu anys o vint anys a desenvolupar-se i l'ecotaxa és un instrument positiu i irreversible per dur a terme aquest canvi necessari que s'hauria d'haver impulsat fa deu anys i que la desídia i l'avarícia han postergat fins ara. Aquesta és la tesi del director general de Promoció Turística, Jaume Garau, que des que -fa més poc d'un any- va prendre possessió d'aquest càrrec, col·labora amb l'equip que preveu el destí dels milions d'euros que s'espera recaptar aquesta temporada. Jaume Garau afronta el repte amb la templança que li proporciona la seva professió del psicòleg que ha obert camins inexplorats en el camp de l'acció social i que, per tant, sap afrontar la sorpresa, a vegades incòmoda, dels que mai no havien estat objecte d'una atenció institucional. Perquè entre algunes castes de marginals i algunes castes de prepotents hi ha la mateixa manca de respecte, en el primer cas, a la norma, en el segon, a la sobirania. Jaume Garau se n'entén, de les pautes per fer vèncer les dificultats d'adaptació social, i les aplica.

-Era necessari dur un psicòleg a la Conselleria de Turisme?

-Ah, ah! La veritat és que en aquesta conselleria no hi ha cap conflicte malaltís amb el sector. La situació és tan normal com a qualsevol altra conselleria. Tot i que és veritat que hi ha unes pressions molt fortes relacionades amb l'ecotaxa. Són pressions que provoquen un estrès a l'organització, que lògicament s'han de solucionar tot d'una que es pugui.

-Vostè creu que qualche dia s'exploraran les causes reals de l'oposició tan visceral que han mantingut els hotelers a l'ecotaxa?

-El problema de l'ecotaxa es pot plantejar des de moltes perspectives. Des del meu punt de vista succeeix que és una situació nova. A ningú no li agrada que li posin un nou impost, o que el facin fer de finestreta de

recaptació. A partir d'aquesta situació, jo crec que s'han disparat moltes tensions, que són normals perquè feim un canvi de model turístic que plantejarà a alguns sectors dificultats d'adaptació, no ara, sinó, sobretot, d'aquí a un parell d'anys.

Aquestes dificultats s'hauran de gestionar i solucionar, perquè la necessitat de canviar de model turístic està per sobre dels interessos o de les visions parcials, és una necessitat de tota la societat. El que empenh la primera passa, l'innovador, per dir-li d'alguna manera, sempre rep les crítiques.

UN INSTRUMENT PER AL CANVI

-L'ecotaxa és el símbol d'aquest canvi?

-És un dels instruments més importants. És impossible mantenir l'oferta turística fonamentada en el sol i la platja, en l'estacionalització i en el

Jaume Garau (Palma, 1953) es va llicenciar en psicologia per la Universitat de Barcelona l'any 1976. Ha fet feina als serveis d'acció social dels ajuntaments d'Esplugues de Llobregat, de Palma i de Marratxí. Entre el 1989 i 1995 ha estat el president del Col·legi de Psicòlegs de les Balears. El 1995 va començar a col·laborar amb la cadena Acorn International Hotels al Servei de Recursos Humans. Els 1996 i 1997 va fer màsters de psicologia d'empresa a la London School of Economics i a Tüv Rheinland, on es va especialitzar en consultora i auditoria de qualitat. El setembre de 2001 va ser nomenat director general de Promoció Turística del Govern de les Illes Balears. És membre del PSIB-PSOE.

consum dels recursos naturals, i aquesta és la causa de la necessitat de la reconversió. En deu anys hem més que duplicat el nombre de turistes. L'any 90 venien cinc milions de persones, ara en vénen més de deu milions. El turisme mundial creix de forma exponencial. El turisme europeu es duplicarà en els pròxims vint anys. Nosaltres no podem duplicar la nostra oferta els pròxims deu anys, seria una barbaritat absoluta que ens duria a una situació catastròfica. El problema és que no tots comparteixen aquesta visió, però tot i això, no ens perdonarien que no haguéssim fet res. Per tant, nosaltres proposam fer inversions públiques que permetin un turisme més diversificat, que no precisi consumir més territori ni més recursos naturals. Cercam un altre turisme, que arribi a les Balears per altres motius, per altres atractius, que sigui capaç de respectar la natura. Les noves intervencions han de conduir a un turisme més sostenible.

-Els hotelers més forts, els que tenen més capacitat de liderat, ho veuen així?

Els projectes de l'ecotaxa a Mallorca

A l'hora d'editar aquestes pàgines, el Govern ja ha anunciat quines són les inversions que farà a Mallorca amb els doblers recaptats per l'ecotaxa. Només per a l'illa major, el Govern ha compromès 120 milions d'euros (devers 20.000 milions de pessetes) per als pròxims tres anys. El Govern s'ha compromès a iniciar d'immediat aquestes obres.

En els espais naturals:

- Compra de son Real i s'Amitger de Lluc.
- Finançament de la Ruta de la Pedra en Sec de nord a sud de la serra de la Tramuntana.
- Adquisició dels terrenys enclavats dins el Parc de Mondragó.

A les zones turístiques:

- Creació d'un parc a les pedreres de l'Arenal.
- Rehabilitació dels torrents de la badia de Palma.
- Habilitació del centre de convencions de l'Associació Hotelera de la Platja de Palma.
- Reducció de l'impacte ambiental dels comerços de la Platja de Palma.
- Creació de rutes cicloturístiques al Pla i a Can Picafort.
- Demolició d'un hotel a Cas Català i d'un edifici d'apartaments a Son Serra de Marina.
- Conversió de Maristany en parc públic.

En el patrimoni cultural:

- Compra de Can Weyler, Can Serra i de l'antic quarter d'Intendència a Palma.
- Creació de recorreguts culturals al casc antic de Palma.

Actuacions al món rural:

- Creació d'un centre de transformació de productes agraris.
- Creació de xarxes de regadiu amb aigües residuals depurades.
- Creació d'un centre de formació per a la pagesia.

-Jo crec que els hotelers no són tots iguals. Els que estan integrats en grans companyies multinacionals són molt diferents dels hotelers més petits. Hi ha una pluralitat de situacions que genera diferents perspectives. Jo crec que la majoria dels hotelers creuen que a les Balears és precis conservar la natura, l'agricultura, les tradicions, una cultura pròpia, tot i que és difícil veure quin camí s'ha de seguir per aconseguir tot això. No tenim experiències prèvies que ens permetin seguir un model. Els destins madurs, com les Balears, són els que es plantegen la rehabilitació i la reconversió. Altres destinacions mediterrànies, només es plantegen créixer. I la fórmula més fàcil és fer hotels devora la platja, contractar les places a través d'operadors internacionals, que et duen la gent. Això és fàcil, i aparentment segur. Si planteges un ecoturisme, un agroturisme, un turisme cultural, és quan et planteges, bé, i això com es fa? És relativament senzill impulsar un turisme de salut, ja es comença a fer, amb instal·lacions particulars, però com es pot plantejar una empresa privada fer turisme cultural? o turisme ecològic? És un turisme difícil de gestionar des d'una iniciativa particular. Els hotelers, individualment considerats, només poden fer hotels. I ara i aquí fer hotels ja està molt limitat. La manca d'alternatives ha fet que algunes empreses mallorquines se'n vagin a reproduir a altres llocs el mateix model que ara no poden continuar a les Balears.

-El president Antich va posar l'exemple de l'hoteler Escarrer per criticar els que tenen dues vares per mesurar, i accepten que es cobrin impostos turístics a altres països, com Cuba, República Dominicana o Croàcia però no a les Balears, i els va acusar de no estimar les Balears.

-És que és cert que els excedents econòmics que el turisme ha produït les dues darreres temporades, o bé han anat a parar a inversions a l'estranger o a inversions de tipus immobiliari a les Balears, no han contribuït a diversificar l'economia turística de les Illes.

UN CANVI POSTERGAT

-Una conjuntura turística com l'actual, en què hi ha hagut una davallada de la demanda a causa de la situació econòmica alemanya o de les conseqüències de l'11 de setembre, és la millor per replantejar el model turístic? o és millor esperar un moment de bonança?

-Primer hauriem de definir el concepte de crisi, perquè està per veure quin percentatge de baixada de turistes hi haurà hagut al final de la temporada. Nosaltres pensam que no serà massa gran. S'ha de veure també si els ingressos patiran o no una baixada significativa. No són dues qüestions que vagin absolutament lligades. Sigui o no sigui una temporada normal, el que és clar és que ni la indústria turística balear ni el mercat es troben en situació de crisi. Les Balears seguiran sent els pròxims anys un atractiu turístic, i tot el mercat europeu voldrà continuar venint a les Balears. D'altra banda, nosaltres no

plantejam cap canvi radical, plantejam l'inici d'un canvi de model que per ventura estarà deu anys o vint anys a desenvolupar-se, perquè realment es necessita molta força, i aquesta força renovadora, de replantejament, de crear nous productes, nous serveis, nous tipus de professions serà molt important per a les Balears i donarà bons resultats. Però no hi ha més remei: o ho feim d'una forma planificada o s'haurà de fer a la mala...

ENTRE 18 I 30 MILIONS D'EUROS

-Alguns dels sectors més virulentament contraris a l'ecotaxa s'afegeixen a la resta i ara ja tothom comença a reclamar una part de la recaptació. Amb independència de les pressions dels diferents sectors i dels diferents municipis, quins són els plans del Govern per invertir el que es recapti, en aquest any que queda de mandat?

-La Conselleria d'Hisenda fa les previsions de recaptació i jo no les conec amb precisió, però es parla d'obtenir entre divuit i trenta milions d'euros, és a dir, de tres mil a cinc mil milions de pessetes. El Govern i la Conselleria de Turisme, amb una feina molt intensa que s'ha fet els dos darrers anys, recull idees, iniciatives, possibilitats, projectes de tot tipus, que ara hem d'estudiar, investigar, seleccionar. És un procés que varem iniciar fa sis mesos i que s'ha accelerat des que el Tribunal Constitucional va aixecar la suspensió de l'aplicació de l'ecotaxa. Hi ha, a més, quantitat de projectes que ens han enviat les entitats ciutadanes, els municipis, els consells insulars... tot tipus d'entitats, persones i institucions. Amb aquests projectes farem el que diu la Llei, seleccionarem els que siguin més adients, els presentarem a una comissió tècnica que els estudiarà i farà un informe per al Consell Assessor del Turisme. A continuació, el Consell Assessor de Turisme, tot

considerant també els informes dels consells insulars, farà una proposta a la comissió interdepartamental que ha format el Govern. Tot això es farà en els pròxims dos mesos.

ELS PROJECTES

-Quines són les línies d'actuació?

-Una és per adquirir patrimoni cultural i natural. Hi ha patrimoni privat que està una mica abandonat, i que té moltes potencialitats de gestió. Una altra línia d'actuació és millorar algunes zones turístiques que

per diverses raons no han estat suficientment potenciades o que necessiten uns recanvis, uns impulsos, uns estímuls... Una altra línia clara és tot allò que fa referència a la millora mediambiental, la gestió dels parcs naturals, i parlem d'Albarca, del parc de Llevant, del parc de Mondragó, d'un conjunt ja important de patrimoni de les Balears que és francament millorable i que s'ha de posar a disposició del públic. Una altra línia important és per a l'ajuda a la modernització dels serveis complementaris de les zones turístiques. Nosaltres volem enfocar aquest projecte a la realització d'alguns plans integrals, per tal que totes aquestes línies es concentrin a un mateix territori i donar una força integral a la reconversió. No volem dispersar els esforços. Per exemple: volem concentrar els impulsos per a la modernització del comerç, per a l'estalvi energètic, per regar amb aigües depurades... coordinar totes les línies d'actuació que puguin emprendre les conselleries i els ajuntaments, concentrar-les i donar-los coherència. Quant a intervencions concretes, en tenim moltes damunt la taula, moltes en les quals participen o estan implicats diferents entitats, públiques i privades.

-Serà fàcil el consens?

-El Consell Assessor del Turisme s'ha reunit només una vegada, per constituir-se i per constituir la comissió tècnica que ha d'elaborar els projectes. La comissió tècnica és un equip de professionals independents i competents, que no tenen cap relació amb partits polítics ni conselleries ni grups d'interessos. Hi ha gent del món de l'arquitectura, de la universitat, del medi ambient, especialistes en temes agrícoles, perquè jo crec que l'ecotaxa donarà un impuls molt important a l'agricultura, un impuls fins ara pendent perquè o no hi havia recursos suficients o la política de Brussel·les no permetia una intervenció directa.

Estimular l'agricultura és un dels objectius de l'ecotaxa.

-Ja s'han començat a creuar les pressions?

-Evidentment, tothom farà el que pugui per acostar aquestes inversions als seus particulars punts de vista o als seus interessos sectorials, però també és veritat que tots els projectes que hem elaborat fins ara per fer servir l'ecotaxa, i en aquests moments en tenim més de setanta o vuitanta, tenen un objectiu intersectorial.

PER A DEU ANYS

-Què costen el conjunt d'aquests projectes?

-En aquests moments passen ben bé dels tres-cents milions d'euros (cinquanta mil milions de pessetes).

-Almanco deu vegades més del que es recaptarà en un any?

-Sí, sí, jo crec que hi ha projectes clars per almanco els pròxims sis anys. Són projectes en els quals tothom estaria d'acord: són projectes bons per a la societat de les Balears, per al model turístic que volem crear i per a la conservació del patrimoni, de l'agricultura i del paisatge.

-Aquest llistat interminable demostraria d'alguna manera el gran abandó que han patit les Balears mentre hi creixia el boom turístic, posaria aquest fet en evidència? La falta de visió de futur, la mesquinesa dels poders econòmics i de les administracions?

-Sí, jo diria que sobretot en els darrers deu anys, perquè en els principis del turisme i en els principis de la constitució d'un govern democràtic, o als anys vuitanta, quan estrenàvem l'autogovern, era difícil fer planificacions importants. El turisme començà a créixer amb força en els anys seixanta, però fins als anys vuitanta no tenguérem ajuntaments democràtics ni autogovern... Quan tot això ja està consolidat ja hem arribat als anys noranta. A partir d'aquesta data, 1992-1993, hi ha un creixement econòmic brutal a aquestes illes que s'accentua entre l'any 1993 i el 2000, on hi ha hagut un creixement exponencial, irracional. I s'han creat unes necessitats i unes dependències d'aquest model molt fortes, tant pels treballadors, per la quantitat d'immigrants que s'han introduït a les Balears per fer possible aquest model, com pel nombre de turistes que ara ja són necessaris perquè l'economia continuï rodant. L'augment dels cotxes de lloguer, del trànsit a les carreteres, l'ocupació de les platges... Tots els excessos s'han fet sobretot els darrers deu anys, uns anys que s'haurien d'haver aprofitat per orientar el turisme... No només es va perdre el temps sinó que hi va haver una política de condescendència i de ridiculització dels plantejaments de l'esquerra, dels progressistes, dels ecologistes... I ara tenim la responsabilitat de donar una resposta a un model que té un impuls, una inèrcia i una energia terriblement difícil de canviar.

UNES ILLES CULTES

-En aquesta nova perspectiva, quina ha de ser la funció de les Balears a l'espai d'oci que és la Mediterrània?

-Ara no em queda més remei que especular.

-La primera passa del que fa política, no és especular?

-Sí, sí. Jo crec que nosaltres hem de defugir d'establir comparacions amb els destins emergents de la Mediterrània oriental, que són destins amb molta necessitat de créixer, perquè no tenen altres fons d'ingressos, Tunísia, Croàcia, Bulgària, Turquia... nosaltres no podem oferir als europeus ni als altres mercats emissors, les mateixes coses que aquests països, ens hem d'inventar un altre model turístic que passi pels valors que conservam com a illes europees, mediterrànies, amb una cultura i una identitat antigues... I en aquest sentit, a mi el que m'agradaria és que la gent vingues per gaudir d'una naturalesa fantàstica, d'una sensació de pau i de seguretat, que hi hagués un turisme familiar, que es vingues a fer salut, esport, a contemplar l'enorme riquesa dels nostres centres històrics, com el de Maó, el de Ciutadella, el d'Eivissa, d'Alcúdia, el de Pollença o el de Palma que són joies històriques i arquitectòniques i, evidentment, per anar a la mar i a fer unes copes... Jo no voldria que el 80% del nostre turisme fos de sol i platja. Si em diguessin que d'aquí a deu anys haurem aconseguit que una tercera part d'aquest 80% vengui a les Balears per unes altres raons, i en estacions més hivernals, jo crec que hauríem tengut èxit.

-Quin és el nombre ideal de turistes que han de venir a les Balears? En aquesta qüestió hi ha discrepàncies entre els partits que formen el Pacte. Heu fet estudis de dimensions de la capacitat sostenible de l'oferta?

-Encara no estan fets. A la Mediterrània hi ha alguns països que ja fan aquests estudis. Nosaltres hem creat un observatori que es planteja la investigació de tota una sèrie d'indicadors, i el que és evident és que s'ha de modificar el model de creixement perquè no augmenti el nombre de persones que vénen. Hem arribat a un sostre del qual no crec que sigui convenient passar.

MANTENIR L'AFUÏNCIA

-Tampoc no s'ha de reduir?

-Jo crec que es pot mantenir perfectament el nombre de turistes si es diversifica la seva estada, si no es concentren els mesos d'estiu, per no col·lapsar les infraestructures i els recursos. Poden venir deu o onze milions de persones d'una forma desestacionalitzada. No em semblaria malament. Perquè ara ja no podem perdre ocupació ni aturar l'economia. L'economia hauria de continuar creixent, amb un ritme més sostenible, del 2%, i això hauria de ser suficient per crear noves instal·lacions diversificades, turisme de salut, senderisme, turisme cultural...

-El Govern ha renunciat a aconseguir que la implantació de l'ecotaxa serveixi per fer aflorar l'economia submergida que hi ha en el sector hotelier?

-L'hotelier té dues formes de recaptar l'ecotaxa, una és mitjançant una estimació de mòduls amb pagaments fraccionats en dues parts, per setembre i per gener... I l'altra és amb una estimació directa: vénen tantes persones i jo pag per tantes persones. En aquest sentit es comentava que això faria aflorar les places que té. Però jo crec que aquesta ha estat una visió equivocada. No. Jo no crec que l'ecotaxa hagi de ser un instrument per legalitzar les places hoteleres ocultes.

-Per què s'ha renunciat si se sap que l'economia submergida, també al món hotelier, mou un de cada quatre euros que es generen?

-Jo crec que no hem d'esperar tantes coses de l'ecotaxa, no podem esperar que sigui un instrument miraculós, la vareta màgica... L'ecotaxa no és l'instrument per solucionar aquests problemes. És una política de responsabilitat, de planificació, de gestió de qualitat, de trobar l'estratègia que han de tenir les Balears en el conjunt de mercats emissors. És un estímul, però no l'únic instrument.

CONSOLIDADA

-El Govern haurà necessitat tres anys per implantar l'ecotaxa. Uns ho veuen com a símptoma de debilitat, uns altres, com a senyal que per primera vegada la sobirania parlamentària s'imposa als poders econòmics.

-El sector turístic, el sector hotelier, té tot el dret a oposar-se a allò que creu que va en contra dels seus interessos. També diré que l'impost s'ha introduït perquè dins el Govern hi ha hagut persones que han tengut la voluntat de dur-lo endavant. La Conselleria de Turisme ha fet un esforç molt important per començar a recaptar l'ecotaxa enguany. Jo crec que tres anys és un temps molt curt.

-Creu que l'ecotaxa és irreversible, governi qui governi la pròxima legislatura?

-Crec que és un fet positiu irreversible, un instrument que s'estendrà amb naturalitat a altres països mediterranis i crec que es generalitzarà en els pròxims cinc anys. Ha vingut gent de molts diferents llocs per demanar informació i per observar la nostra dinàmica. És un fet necessari. Amb els recursos ordinaris de la nostra comunitat no es poden mantenir les infraestructures ni donar uns serveis fonamentals per a la continuació de la nostra primera indústria.

-Qui pagarà finalment l'ecotaxa?

-L'ha de pagar el turista. El que passa és que els paquets turístics es paguen globalment i tot va inclòs. Els hotelers han de fer els càlculs i repercutir-los: tal vegada aquesta temporada sigui una mica especial, però, com tots els impostos, l'acabaran pagant els ciutadans, en aquest cas, els turistes.

-La seva experiència com a consultor en gestió hotelera l'ha ajudat en aquesta nova etapa?

-Coordinar un curs de formació de directius d'una cadena hotelera em va agradar i la feina em va servir. Aquesta cadena em va continuar contractant per gestionar recursos humans i de qualitat i a partir d'aquí vaig entrar al món de la gestió hotelera. Li he dedicat els darrers cinc o sis anys de la meua feina. El sector hotelier en general està preocupat perquè les coses millorin i perquè les línies de medi ambient i de qualitat es vagin introduint a la gestió quotidiana.

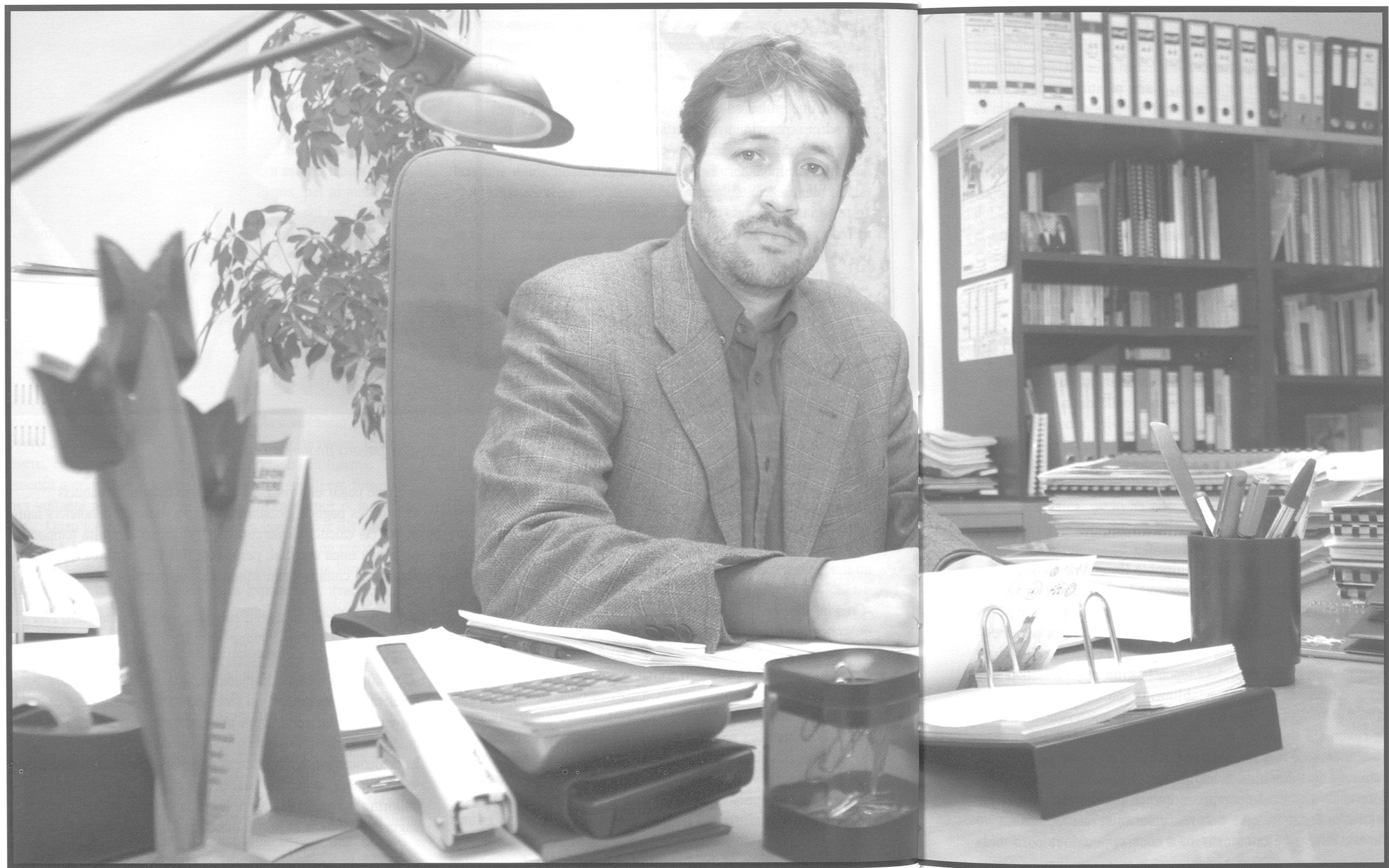
Més enllà del sol i la platja

Entrevista a Pere Muñoz

per Maria Ferrer

Enguany farà trenta-un anys, però la seva edat no ens fa parlar de Pere Muñoz com de jove promesa del PSM, sinó que és un dels seus dirigents més visibles i amb experiència als càrrecs públics des que, amb el Pacte de Progrés, els nacionalistes arribaren a les institucions. La seva trajectòria està vinculada a un pes pesant del partit, Damià Pons, a qui acompanyà al front de Cultura i Patrimoni al Consell Insular i, ara, a la Conselleria de Cultura del Govern. Des de la Direcció General, pretén projectar cap a l'exterior els valors culturals d'unes illes difícilment reconegudes si no és per les seves platges i el seu bon temps. Atreure el turisme per altres atractius és, com admet Pere Muñoz, feina difícil.

Pere Muñoz Perugorria (Palma, 1971) ha realitzat estudis de dret a la Universitat de les Illes de Balears i de postgrau en gestió i polítiques culturals a la de Barcelona. Des de l'any 1989 ha fet feina dins aquest món, el cultural, a diferents associacions i entitats. Ha estat coautor del llibre *Els Països Catalans de la generació llibertat*, editat per Columna, i autor d'*Als joves. Petit Manuel per a joves ciutadans compromesos*, editat per Lleonard Muntaner. Ha estat membre de la comissió de garanties de la Universitat de les Illes Balears i del Patronat Universiada 1999. Militant del PSM-EN des de fa deu anys, és secretari institucional de la seva branca juvenil, i membre del Consell de Direcció Política. Malgrat la seva joventut, ha ocupat càrrecs públics de rellevància. Sempre de la mà de l'actual conseller d'Educació i Cultura, Damià Pons. Pere Muñoz fou la passada legislatura coordinador de Cultura i Patrimoni Històric del Consell de Mallorca i actualment està al front de la Direcció General de Cultura del Govern.

-Som un alemany que no he vingut mai a Mallorca i no em fa ganes conèixer-la perquè pens que només m'ofereix sol i platja i cap atractiu cultural. Convenci'm del contrari.

-Això és el cas de molts de turistes europeus, malgrat els alemanys siguin potser els que menys creguin això, però sí, és molt comú que hi hagi gent que no vulgui venir perquè pensa que està molt degradat. Jo intentaria explicar-li que la imatge que es projecta de les Illes Balears no és la real. Les Illes són un destí turístic, però a part d'aquesta imatge del seu sol, les seves platges, la seva muntanya, el paisatge natural, també és un destí cultural, d'un país petit, amb una producció cultural que en relació a la seva dimensió és prou important, i de la qual hi ha exponents internacionals, com Joan Pons, Maria del Mar Bonet o Miquel Barceló, per dir-ne alguns. I després, hi ha una producció cultural dins les Illes Balears que intenta projectar-se cap a l'exterior també molt important. I hi ha una sèrie d'espais, d'infraestructures culturals molt interessants i un patrimoni arquitectònic i artístic que també val la pena conèixer.

-Quants de turistes arriben a Balears amb la intenció de descobrir els seus atractius culturals?

-Molt pocs. Crec que hi ha, en general, un gran desconeixement per part dels turistes, que no saben que tenim una cultura i una llengua pròpies, diferenciades d'altres territoris de l'Estat espanyol. Jo crec que n'hi ha molt pocs, fins i tot, que coneixin més enllà del que és s'Arenal o Magaluf si és on han anat a passar les seves vacances, però després n'hi ha uns altres que tenen una certa sensibilitat, com són els que fan cicloturisme, que aquests sí que coneixen l'illa, perquè la recorren en bicicleta, i després n'hi ha d'altres que tenen més interès pels pobles d'interior, per conèixer més com som els mallorquins. Jo crec que hi ha turistes que vénen aquí igual que podrien anar a qualsevol altra part del món perquè la seva preocupació és la platja, la cervesa i la nit, i d'altres que intenten combinar això, que està bé, amb intentar descobrir un territori que no coneixen...

-Encara és pitjor el fet que hi hagi molta gent que viu aquí i que tampoc no coneix els nostres espais culturals, potser perquè no siguin prou atractius o perquè no estan suficientment promocionats.

-Sí, i segurament el cas més paradigmàtic és el Museu de Mallorca. Si a un turista, en el cas de Mallorca, li vols explicar la història de l'illa en una hora i mitja, el Museu és ideal, però és que hi ha molts de mallorquins que no hi han anat mai, que no saben que intenta mostrar què hem estat els mallorquins des de la prehistòria, a través de diferents sistemes. I el mateix passa amb altres equipaments. Hi ha turistes que han descobert espais que estic segur que molts de mallorquins no han visitat mai, com sales d'exposicions,

museus o teatres de molts de pobles, o jaciments arqueològics com ses Païsses d'Artà, on els turistes van, perquè se suposa que si vius aquí ja tindràs temps de conèixer coses de Mallorca, i els turistes com que han d'aprofitar més els quatre dies o la setmana que vénen tenen més aquesta necessitat de descobrir aquestes coses.

ESDEVENIMENTS ATRACTIUS

-Com fa feina la Direcció General de Cultura perquè vinguin més turistes a cercar de Mallorca qualche cosa més que les seves platges?

-La nostra principal feina és la projecció exterior de la cultura que es produeix a Balears. Enguany farem activitats importants, de molta durada, a Roma, a Berlín, a altres punts d'Alemanya, intentam donar a conèixer unes Balears diferents, des de mostres de cinema, d'arts plàstiques, de teatre, de música, de literatura, etcètera. I fer aquesta projecció exterior de Balears és també molt interessant perquè no fa falta sortir fora, perquè amb aquests onze, dotze milions de turistes que ens visiten cada any podem fer una projecció magnífica. I què feim? Intentam donar a conèixer a aquesta gent que ve de fora quina és la nostra realitat cultural mitjançant publicacions, la traducció d'elements de promoció cultural que es troben a les oficines de turisme, etcètera. Això és una feina incipient, a la promoció exterior s'ha incidit molt més, i jo crec que és important que en els moments de més afluència turística, i també en els de menys, hi hagi a les Illes esdeveniments culturals de tanta transcendència que puguin interessar als turistes, i per aquí van també les nostres accions. Hi ha una sèrie d'esdeveniments que poden tenir un interès més enllà de la població autòctona, i crec que és important donar-los a conèixer a la població que ens visita.

-La indústria turística podria fer qualche cosa més?

-Jo crec que sí. Hi ha una sèrie d'hotelers, que normalment tenen un negoci familiar, que intenten combinar amb les entitats i grups que hi ha al seu poble les activitats dels seus turistes. I després n'hi ha d'altres que la seva única preocupació és omplir l'hotel, cosa que en algun moment es pot justificar, perquè és la feina de què viuen ells i les persones que fan feina a l'hotel, per tant el que han de fer és facturar. Però jo crec que els hotelers tenen la gran oportunitat, ja que tenen els clients als seus establiments, on els donen molta informació, d'oferir continguts culturals, que vagin més enllà de l'excursió típica, al lloc típic, on hi ha la comissió típica. També està bé que els hotelers facilitin els coneixements culturals als seus clients, perquè això també és millorar l'oferta de l'hotel. Jo comprenc que en moltes d'ocasions primer és facturar, però després, com un servei més de l'hotel, estaria bé que donassin a conèixer qualche cosa més

enllà de les típiques rutes turístiques, el patrimoni i la cultura de les Illes.

-Sí, perquè llevat de la visita a la Seu, per exemple, si es ve a Palma poc més s'incorpora als circuits habituals dels turistes.

-L'alta cultura ocupa un lloc molt baix. A l'Estat espanyol hi ha tres territoris que s'han distingit per crear una oferta cultural, que és el primer que s'ha de fer, no basta dir vull un turisme cultural. Aquests territoris són Barcelona, Bilbao, a través d'una gran imatge de prestigi, i València, que ha fet una aposta important per la cultura. A cops de talonari, sí, però l'ha feta. Nosaltres no ho hem fet aquí i si el turista descobreix una Mallorca diferent és més per l'interès que mostra quan ja ha arribat que per la informació que pugui rebre al seu lloc d'origen quan compra el paquet, perquè als majoristes de viatges els interessa vendre un paquet que suposi doblers. És a dir, si es visita un jaciment, el majorista no cobra una comissió, per tant és difícil que l'ofereixi.

ELS TÒPICS

-I després hi ha els tòpics de pensar que l'únic que es pot visitar a Mallorca relacionat amb la cultura és la Cartoixa de Chopin.

-Sí, però també és veritat que, quan viatges per qualsevol ciutat del món que té un personatge important de la literatura, de la música, on hi ha passat encara que siguin dos dies, ho aprofiten, i el cas més clar és Hemingway. A mi que es jugui amb la imatge de Chopin no em sembla malament. Ara, el que s'ha de fer és combinar-ho. I si parlem de les coves del Drac o de les perles de Manacor, això no és cultura, això és una visita turística, que està molt bé, perquè no és anar a prendre cerveses, però és una visita ludicocultural, per dir-ho de qualque manera.

-I amb una finalitat comercial.

-Sí, però no han d'estar barallades, encara que s'ha de saber quina és la prioritària. De vegades jugam amb quatre tòpics culturals i ja sembla que s'ha complert la quota de cultura, quan no és així ni molt manco, i això s'ho hauria de plantejar el mateix hotelier, si jo anàs a un altre país i em mostrassin el

que els mostren aquí de Mallorca, em seria suficient? No, segurament no, perquè per començar a Palma, moltes vegades, no visiten res més que els banys àrabs o la Seu. Hi ha tot un món per descobrir que, perquè no té aquest benefici econòmic o comercial es deixa de banda i jo crec que és un error, perquè, entre altres coses, la resta s'acaba aviat. Si al turista no li ofereixes res més que sol i platja, amb els anys, aquesta persona es pot arribar a cansar.

MASSIFICACIÓ I CULTURA

-Potser la mateixa massificació turística sigui incompatible amb el caràcter més selectiu de la cultura.

-El turisme més massificat el que fa és que, si no es planifica molt bé amb una promoció de la cultura autòctona, efectivament, l'únic que importa d'ell és rendibilitzar els dies que són aquí sense importar-los res més, i això és el que dona la imatge d'un país deplorable. I els ingressos turístics que hi puguin haver a ciutats com Barcelona, Bilbao o València, que han fet apostes en el sentit contrari, són majors que els que hi puguin haver a Balears, proporcionalment. De tota manera, una tendència de tants d'anys no es canvia d'avui per a demà, encara que sí que és possible canviar-la. Hi ha exemples, a Bilbao ningú no hi anava perquè no tenia cap interès i perquè tenia un problema de terrorisme. Aquest problema continua tenint-lo, però ara té moltíssima de gent que hi va a posta per veure el Guggenheim. València és un territori amb molt poc interès, però la seva feina de projecció exterior amb molts de milers de milions més dels que tenim nosaltres, la creació de la Ciutat de les Arts i tota la publicitat que ven el país com a destinació cultural ha funcionat molt bé. Barcelona té una major tradició i ha estat sens dubte la capital cultural de l'Estat espanyol. Veim per tant que ha estat possible crear aquest turisme cultural. Les Illes Balears presenten millors condicions que aquestes ciutats, per temperatura, pel mercat ja actual, per qüestions de pensament idíl·lic, pel fet de ser illes, per les seves connexions amb altres destinacions, tots els ingredients que tenim són perfectes per crear un focus cultural important a la Mediterrània. A més a més, pot ser un espai de diàleg entre el sud, el nord, l'est i l'oest de la Mediterrània. Les circumstàncies són molt positives, ara, la feina és lenta i l'hem de fer entre tots.

- A quin mercat emissor de turistes podriem dir que Balears té millor imatge, en el sentit que hem parlat fins ara?

-Jo crec que primer al mercat d'àmbit català i valencià, després al mercat espanyol i després l'estranger. La meua impressió, supòs que la Conselleria de Turisme deu tenir més dades, és que començam a tenir una imatge diferent a Alemanya, perquè hi ha molts de residents d'aquell país. Vull creure que els que viuen envoltats de mallorquins transmeten millor la idea del que és l'illa.

CENTRES D'INTERPRETACIÓ

-Una iniciativa concreta que du a terme el seu departament són els centres d'interpretació. Ens podria explicar què són?

-El Govern ha fet un projecte que es diu "El futur de la memòria", que és una prospecció de quinze anys sobre les infraestructures culturals necessàries a Balears. La idea és que els centres d'interpretació estiguin situats a cada una de les nostres illes com a mínim, i el que fan és donar a conèixer què és aquella illa dins el conjunt de Balears i a la Mediterrània, mitjançant imatges, textos, muntatges

audiovisuals. El que volem és presentar aquella concepció idíl·lica de l'illa en concret amb una concreció real. Formentera per exemple, que és un mite, una illa paradisiàca, però on també hi ha la realitat d'un lloc que ha de protegir el seu medi ambient, que té una ocupació turística important, i el centre d'interpretació és un tast del que després amb una passejada per l'illa es pot trobar el turista.

-On estarien ubicats?

-A Mallorca un d'ells seria a Palma, a Menorca a la carretera entre Maó i Ciutadella, eix Maó-Ciutadella, perquè encara no està clar, i a Eivissa a la Vila.

-A Palma encara no se sap exactament on?

-No.

-I com serien físicament aquests espais?

-Són uns espais, com he dit, per convidar al coneixement de l'illa, perquè siguin el punt de partida de l'itinerari del turista.

-Seran edificis nous, estaran dins instal·lacions ja construïdes?

-No està definit, depèn dels espais que trobem. El que sí sabem és que tendran una extensió d'entre 700 i 2.000 metres quadrats.

LES PITJORS INFRAESTRUCTURES

-Com participarà la seva direcció general dels doblers que es recaptin de l'ecotaxa?

-Tenc confiança en les inversions que es puguin fer amb aquest impost quant a infraestructures culturals. Jo crec que en aquests moments les infraestructures culturals de Balears són de les pitjors de l'Estat i crec, com deia abans, que està molt bé parlar de turisme cultural però que el primer que s'ha de fer és crear una oferta que ara no existeix. S'ha de crear mitjançant aquestes infraestructures que es faran amb els ingressos que s'obtinguin de l'ecotaxa. I crec que les persones que ara estan en contra de l'impost, d'aquí a uns anys, si es fan bé les inversions, veuran la seva utilitat.

-Quins projectes ha presentat Cultura per finançar amb el nou impost?

-N'hi ha diversos, des de l'edifici de Can Fàbregues fins al Puig des Molins d'Eivissa, Pollentia o el Museu de Formentera.

-Quina vol ser la senya d'identitat del PSM en la seva gestió a la Direcció General de Cultura? Hi ha qui pensa que el nacionalisme cultural es basa només en el ball de bot i poc més.

-Jo crec que tots tenim tòpics i el nacionalisme cultural n'ha pogut tenir. Pensen que els nacionalistes som unes persones tancades en nosaltres mateixes i que el turisme en aquest sentit és incompatible perquè no ens volem obrir als altres. Mostra que això no és així és que aquest govern per primera vegada i aquesta conselleria ha fet una proposta decidida per la política cultural, i això, no és per donar-nos "autobombo", és una aposta de valentia política, perquè significa moltes inversions fetes a l'exterior amb poca repercussió aquí, és a dir, que és molt poc electoralista aquesta política, però nosaltres pensam que és molt útil, i pensam que en aquests

moments de globalització, no en sortirem si no ens donam a conèixer. És a dir, les cultures que no tinguin pretensió de ser importants, amb un pes específic, amb molts de lligams amb altres llengües i cultures, autors traduïts, actuacions fora de Balears, etcètera, no se'n sortiran. Nosaltres creim que la nostra mort seria reduir el nostre àmbit d'actuació a les Illes. A més, som un mercat potencial molt reduït perquè les nostres indústries culturals, encara que siguin petites, se'n surtin. A partir d'aquí veim que als grups de teatre que comencen a sortir fora els comencen a funcionar bé les coses, que als grups de música també, que molts d'artistes venen més fora que aquí. Això és fonamental, i d'aquí la importància de la creació de l'Institut Ramon Llull, de projecció de la llengua i de la cultura en català, perquè si no ets al món ets un no ningú i nosaltres a un territori de les nostres dimensions no ens ho podem permetre.

"L'home pot construir i reconstruir"

Entrevista a Lluís Alemany

per Magdalena Cortès

Fer hotels a tota velocitat i viure al dia és el que ha caracteritzat el desenvolupament del turisme a Mallorca. El preu ha estat la destrucció de paisatges i unes zones turístiques que necessiten una remodelació si, com deim, volem turistes amb major valor afegit. Mallorca és un paradís recuperable. L'home pot construir i reconstruir. Les línies per a la remodelació de les zones turístiques ja estaven marcades a principis dels noranta, amb els decrets Cladera I i II. Es feren en un moment de crisi, però tornaren les vaques grasses, els hotels s'ompliren i allà quedaren, sobre el paper. Ara, la disminució del nombre de turistes que ens visiten ha tornat a posar el problema sobre la taula. Tornam a reflexionar sobre el model turístic que volem. Per a Lluís Alemany el que fan falta sobretot són doblers per poder afrontar la reforma de les zones turístiques. També és necessari que els arquitectes assumeixin de cada vegada més projectes de recuperació del paisatge. Fa molta falta un intercanvi de coneixements i una formació en aquests aspectes. Alemany és conscient d'aquesta manca de formació des de fa temps, l'any 95 va organitzar un postgrau en arquitectura i turisme a la Universitat Politècnica de Catalunya, curiosament el primer que es feia a Espanya d'aquest tema. Ara coordina el programa Arquiter (d+s) que acaba de posar en marxa el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes. Aquest programa vol fomentar la recuperació del paisatge, del patrimoni arquitectònic i de l'espai turístic a través de la creació de cursos de formació i de l'elaboració de materials i guies de bones pràctiques.

-Com valora el que s'ha construït fins ara a Mallorca com a conseqüència del boom turístic. Tot s'ha fet malament?

-No tot s'ha fet malament, però crec que en general s'hagués pogut fer millor, més que res amb més sensibilitat. De tota manera, hem de mirar enrere i veure on érem abans. Som una de les regions que més retardada estava en relació a la renda per càpita i el turisme ens ha permès pujar al primer lloc d'Espanya i per sobre de la mitjana europea. Per tant, hem canviat paisatge per nivell de vida, hi ha hagut un intercanvi. Jo crec que l'home igual que pot construir, pot reconstruir. Ara és el moment de la reflexió, d'analitzar les coses que hem fet malament i, amb doblers, rectificar.

El gran mal a les Balears és que els doblers han arribat més aviat que la cultura. En aquest sentit els alemanys han fet una gran cosa, ens han fet mirar i respectar el nostre patrimoni.

Lluís Alemany Mir neix a Palma el 19 de novembre del 1955. L'any 1984 acaba els estudis a l'E.T.S d'Arquitectura de Barcelona i comença la seva activitat professional en projectes de rehabilitació a Palma i projectes turístics. A partir del 89, amb el títol d'arquitecte, comença l'exercici lliure de la professió. Durant els quatre anys següents coordina la rehabilitació del barri de La Pau de Palma. L'any 93 és nomenat director general d'Ordenació del Territori i Medi Ambient del Govern balear, càrrec que renovarà del 96 al 98. Organitzà i dirigí el primer Diploma de Postgrau en Arquitectura i Turisme a la Universitat Politècnica de Catalunya l'any 1995. A la Conselleria de Medi Ambient

s'encarregà d'elaborar l'anàlisi i diagnòstic de les Directrius d'Ordenació del Territori i el primer esborrany de la Llei que establia les DOT. L'any 98 va ser consultor expert per al Ministeri de Medi Ambient en el grup de treball Turisme i Desenvolupament Sostenible de la Comissió Mediterrània de Desenvolupament Sostenible. Com a docent, destaca la seva tasca de coordinador i professor del mòdul d'especialització Planificació y Turismo Sostenible del màster de Turisme de la UIB. Entre els projectes més recents figura la direcció de la rehabilitació de la Casa Museu de Torrens Lladó. També coordina el Programa Arquiter (d+s), de formació i iniciatives d'arquitectura i territori.

Han convertit les nostres cases, que nosaltres consideràvem velles, en cases antigues. Ens han obert els ulls i han fet que rehabilitem aquestes cases en lloc d'enderrocar-les per construir un xalet.

Crec que hem de creure en les nostres coses. Precisament ahir, parlava amb un batle d'un poble de Mallorca i jo li deia: "Tenim uns pobles molt interessants" i em va contestar: "Els nostres pobles no valen res". Però jo crec que la riquesa dels nostres pobles és increïble, són preciosos. Ara, si els mateixos dirigents no ho creuen, difícilment posarem mesures per defensar-los.

-Per posar dos exemples, hi ha ordre dins del desordre de s'Arenal o de Magaluf?

-Hem de pensar que les Balears s'han construït en trenta anys. Jo he conegut Magaluf sense res, hi anava a passar l'estiu. En aquell moment les platges eren un lloc de granotes i de moscards. Era fantàstic que arribassin els primers hotels, i es volien com més grossos millor i com més vidres millor, com a Nova York.

Pens que en aquell moment es va fer l'oportú. Parlam ara d'una Espanya dels anys seixanta que tenia pocs doblers i d'una economia agrícola on, de cop, l'espai residual pren molt de valor. Hi ha d'altres illes que no ho han sabut fer, jo he estat a Còrsega i a Sardenya i em deien que els encantaria tenir la balearització que tenim nosaltres, perquè ells tenen molt de paisatge però se'l mengen amb patates. De tota manera, crec que s'ha d'arribar a un equilibri, no s'ha d'arribar al gran desenvolupament que hem tengut aquí ni s'ha de quedar com estan allà. Sobretot crec que no és un tema de quantitat sinó un tema de qualitat, de com s'ha fet i com ho hem de fer a partir d'ara.

TREURE PROFIT DE L'EXPERIÈNCIA

-Existeix un patrimoni arquitectònic derivat de la construcció d'hotels?

-Hi ha un patrimoni, de fet ara el Col·legi d'Arquitectes ha tret un llibre que es diu "Arquitectura del sol" on es recull una mica tot això.

Aquesta arquitectura és pitjor del que ens agradaria, primer, perquè els plans urbanístics no han inclòs normatives estètiques, i segon, perquè moltes vegades el projecte s'ha fet molt ràpidament. En aquests vint anys hem vist com un hotelier encarregava un projecte amb un mes d'antelació. Quan vaig acabar la carrera m'encarregaren un projecte amb una setmana, i amb una setmana no pots fer mai un bon projecte. Només els molt bons han pogut fer bons projectes, però la gent normal no hem tengut temps de reflexionar perquè no ens han deixat. Jo crec que hi hauria d'haver més qualitat arquitectònica.

-Es poden catalogar hotels amb certs mèrits arquitectònics per donar una mica de pauta?

-Sí, era una mica la idea d'un curs que vaig fer al Col·legi d'Arquitectes anomenat Arquitectura i Turisme. Vaig partir d'un punt: si aquí, a les Balears, s'han fet 2.000 hotels, els arquitectes i els professionals d'aquí n'han de saber molt d'hotels. No hem sabut fer, cosa que sí saben fer els anglosaxons, unes guies de referència. Aquí, a Espanya, cadascú guarda la seva

informació i no la conta a ningú, i resulta que hi ha tota una experiència a la qual no hem pogut treure profit. Jo entenc que, amb l'experiència que hi ha hagut aquí, tots els hotels del món haurien d'estar construïts per arquitectes de les Balears, perquè a cap lloc del món no hi ha hagut tanta concentració i tants de coneixements com hi ha hagut aquí.

Un hotel és una indústria molt taxada, se sap exactament quants de metres ha de fer una habitació, quina és la millor organització... i les cadenes ho tenen molt quantificat. Es podria haver fet perfectament, el que passa és que no s'ha sabut fer, no s'ha volgut,... aquí cadascú guarda els seus secrets per a ell i no els conta i això és un gran error.

-No es pot fer a partir d'ara?

-No ho sé, això també va dins dels objectius del programa Arquiter (d+s). El programa Arquiter (d+s) el que vol és fer guies perquè tothom pugui fer la feina millor. És absurd que moltes vegades un hotelier vagi a un arquitecte que és la primera vegada que fa un hotel i que no hi hagi llibres. Si vas a cercar llibres d'hotels hi ha molt poca cosa, en aquests darrers cinc anys n'han sortit alguns, però quan jo vaig fer el postgrau en Arquitectura i Turisme, l'any 95, hi havia molt poca documentació, i menys en espanyol, sobre hotels. Era el primer màster d'Espanya que es feia sobre aquest tema. Aquí, en el segon país turístic del món, no hi havia cap curs d'arquitectura turística, cap universitat no l'havia plantejat. Això vol dir que a Espanya, que podríem ser els primers en aquest tema, no volem reconèixer el que tenim.

HI SOM A TEMPS

-Ara que hi ha tant construït, no és una mica tard per plantejar-se pautes quant a construcció d'hotels?

-Mai no és tard per a res. L'home pot destruir però pot reconstruir, el que passa és que fan falta doblers i nassos per, per exemple, comprar un hotel que està en primera línia, enderrocar-lo i passar-lo darrere. Això és el que planteja el Pla d'ordenació de l'oferta turística (POOT) de Jaume Cladera de finals dels vuitanta. La idea d'aquest pla era substituir edificacions de primera línia i crear uns espais a les parts posteriors de les zones turístiques per desenvolupar aquell hotel que s'enderrocava en primera línia.

La gran equivocació ha estat que s'hagi construït en els 200 metres darrere la platja. Quasi totes les platges, com són zones baixes, tenen darrere una gran extensió de terreny, podem pensar en s'Arenal, Magaluf, Santa Ponça... , hi som a temps per canviar hotels dolents o que espatllen un paisatge a primera línia per uns hotels més extensius darrere. Hi som a temps però és una qüestió de doblers. I jo crec que la pregunta més important a les Balears és, d'on surten aquests doblers per transformar la indústria turística?

-Si només falten els doblers, vol dir que la voluntat o la consciència per fer-ho ja existeix?

-Jo crec que comença a existir. Aquesta conscienciació la va començar el conseller de Turisme, Jaume Cladera, l'any 86. Quan jo vaig entrar a la Direcció General, a principis dels

noranta hi va haver una baixada del turisme i els hotelers estaven disposats a posar un fons per comprar hotels i enderrocar-los, fins i tot hi havia una llista de quins serien aquests hotels. De cop, el mercat es recuperà i la gent tornà a venir, i els mateixos hotelers que volien els enderrocaments dels hotels, l'estiu següent els posaven en marxa per donar cabuda una altra vegada als turistes.

L'economia turística és una economia de molta velocitat, tal volta tens expectatives de tenir mig ple i de cop ve tothom, o al contrari. Jo he vist fallides en dos mesos. És un mercat que pot tenir unes pujades i unes baixades molt ràpides.

En aquell moment, encara que la cosa anàs bé, aquella llista s'hauria d'haver consolidat. El que passa és que, mentrestant, s'han creat llocs de feina, s'ha creat una riquesa... és molt difícil. Jo crec que el turisme va bé a Mallorca, però perquè continuï anant bé hem de recórrer, de cada vegada més, a

cada vegada el marge és menor, i sobretot tenir present que consumim uns recursos finits com és el nostre territori. Hem de canviar de producte perquè no podem consumir més territori, però hem de saber evolucionar sense esperar la crisi. No hi ha cap empresari industrial que compti amb una crisi per canviar la fàbrica, la canvia abans. Aquest concepte empresarial l'hem d'aplicar al territori.

L'ALTRA CARA DEL TURISME CULTURAL

-El turisme rural, amb la rehabilitació de cases de camp, contribueix realment a recuperar un patrimoni cultural i arquitectònic?

-Jo crec que sí. L'agricultura ha d'entendre que el turisme és un producte més, des de llogar unes habitacions fins a "convidar"

mercats més dolents. Però a partir d'ara hem d'anar a cercar el turisme de major valor afegit, és a dir, mercats dels quals en traguem el màxim de doblers possibles amb el mínim de turistes, aquesta és la tendència, i això requereix inversions per millorar el producte.

-Sap greu dir-ho, però tal vegada una crisi seria positiva, perquè ens faria plantejar de veritat una reestructuració profunda del sector turístic.

-Una crisi no va bé a ningú, perquè, a més, els que la sofreixen són els estrats socials més baixos, no la pateix l'empresari. El que sí crec és que s'haurien de tenir mires empresarials, pensar que tenim una empresa que més o manco factura però que de

el turista a fer unes matances, per què no? A més, el turista que va al camp té un valor afegit molt alt, el nombre no és significatiu i en canvi el benefici es reparteix molt. Per tant, recuperam un patrimoni, consolidam la gent en el camp i repartim la despesa turística, tot això és molt interessant.

-El turisme de qualitat, el cultural o l'esportiu, potser tenguim un valor afegit molt alt però també suposa un cost superior en infraestructures com carreteres, aparcaments, camps de golf...

-El desenvolupament del turisme cultural o esportiu pot ser molt perillós perquè tenim tal quantitat de turistes que, si es mouen tots, ens treuran fora. Quan feiem les directrius territorials, una de les coses que vèiem positiva era que el turista

estigués a la seva zona turística, anàs a la platja, a la discoteca i a dormir i no es pogués d'allà. Perquè, primer, quan començaves a calcular la quantitat d'autocars necessaris per passejar un milió quatre-cents mil turistes veies que és un perill brutal; segon, si no crees molts de punts d'atracció i els duus tots a Valldemossa, et carregues Valldemossa en dos dies.

El turisme cultural, que és un turisme que es desenvolupa ara i que està en sintonia amb aquest turisme de qualitat, té unes externalitats perilloses, perquè requereix moltes infraestructures, moltes carreteres, aparcaments... és un turisme que es mou molt i ens pot donar la sensació que ens treu de l'illa, que és la sensació que tenim ara a l'hivern, que hi ha molts pocs turistes però tots es mouen. Hem d'anar molt alerta a l'hora de desenvolupar noves formes de turisme, perquè pot afectar la nostra qualitat de vida i sobretot hem de calcular molt bé les externalitats de cada tipus de turisme.

"UN BON PROJECTE POT MILLORAR EL PAISATGE"

-Quin seria el tipus d'hotel més adient a les Balears.

-Jo diria que ha de ser un hotel dormitori, que no tenguí molts de serveis perquè la gent surti a dinar i a sopar a fora. El millor aspecte del model turístic de les Balears, que és un model dels anys cinquanta i seixanta, és que la despesa turística està molt repartida. És el contrari del que passa a les Canàries, on els hotels són grans i el turista ja no surt del complex, així guanya molt l'empresari turístic però no deixa doblers al territori. Crec que hem de conservar aquesta idea d'hotel que tenim aquí.

-Quin tipus d'urbanització és més sostenible, la intensiva amb edificis molt alts o l'extensiva amb plantes més baixes?

-Intensiva sempre, per una qüestió d'ocupar de poc territori i per una qüestió de serveis. Una carretera que dona abast a un xalet també dona abast a un edifici de deu plantes, a més del que suposa per al municipi les despeses de manteniment de la carretera, del clavegueram, de les instal·lacions, dels transports... És preferible la densitat sempre. Jo crec que el gran problema de l'arquitectura en extensió és que és insostenible, per això per exemple no entenc la moratòria, que l'únic que permet és fer xalets, a més, en nom de la sostenibilitat. És tot el contrari.

-L'impacte visual d'un edifici molt alt també és un element a valorar.

-L'impacte visual se soluciona amb un bon projecte. Un bon projecte pot millorar el paisatge. El castell de Bellver magnifica la muntanya on està ubicat, si no hi hagués el castell, aquesta muntanya no la veuria ningú. La Seu és un edifici equivalent a trenta o quaranta plantes d'alçada, és un edifici que ens millora el paisatge. És un tema qualitatiu, no és un tema quantitatiu. Per exemple, a una zona turística com Benidorm els edificis alts empitjoren el paisatge, però tal vegada perquè els projectes són dolents. Des del punt de vista del municipi, Benidorm deu ser molt barat, perquè té molt pocs quilòmetres de carretera i de clavegueram en relació a la quantitat de gent que hi cap. De fet, és molt més sostenible que Califòrnia, on hi ha centenars de quilòmetres de xalets. Quan tens una zona en extensió, amb

xalets, has de muntar uns nuclis de comerços. La gent ha d'agafar cotxe sempre per anar a comprar i gastes més en benzina del que costa el que compres. Això és absurd.

-Pensa que els arquitectes s'han centrat massa en l'edifici i han oblidat l'entorn?

-L'arquitecte no, qui ha oblidat l'entorn és el client, l'Administració. L'arquitecte fa la feina que li encarreguen. Precisament el projecte Arquiter va per aquí, per dir que un paisatge no només es protegeix amb mesures passives, sinó que hem de posar mesures actives. Jo tenc companys a la Península que fan només projectes de paisatge i aquí ningú no encarrega un projecte de paisatge. Arquiter vol moure aquestes coses. El paisatge es pot espatllar i es pot recuperar, jo crec que a les Balears hi ha d'haver una gran operació de recuperació de paisatge, i això es pot fer amb la realització i l'execució de projectes. A través del Col·legi, el que deim és que per recuperar el paisatge, hi ha uns tècnics que necessiten formar-se per a això i també s'han d'encarregar projectes. A través del programa Arquiter posam a disposició la nostra organització, la nostra col·laboració i el nostre coneixement. Ara la pilota és a l'altra teulada. De fet ja hi ha converses amb la Conselleria de Turisme i encara no hi ha res tancat.

"POSAR LÍMITS A LA CONSTRUCCIÓ ÉS UNA BARBARITAT"

-Què pensa de les restriccions a la construcció que s'han posat en marxa?

-Posar límits a la construcció em sembla una barbaritat, és com llevar-li l'aigua a una persona que té set perquè no en tenguí. Si el mercat crea demanda, s'ha de satisfer aquesta demanda. Qui compra les cases? Segurament una gent que va venir aquí els anys seixanta o setanta ara vol canviar de casa, o bé la unitat familiar... que ara de cada vegada és més petita. Abans les famílies vivien juntes, ara no, els padrins, els pares i els fills viuen separats, i una família de cinc persones té cinc cases quan abans en tenia una. Que siguem rics vol dir que també ha canviat la concepció de viure, i no podem jugar en contra d'això. Hauríem de veure quina és la relació del nombre d'habitants per habitatge amb la nostra renda per càpita, si la nostra renda per càpita equival a una persona per casa i ara ens trobam a dues persones per casa, encara ens falta un cent per cent d'habitats.

Si aturam la construcció, pujarà el preu de l'edificació o bé es crearà barraquisme vertical que és el que apareix. Ja hi ha a Jaume III un pis on hi viuen vint persones. La gent no vol llogar cases a emigrants perquè se n'hi fiquen vint, però és perquè no tenen doblers per pagar els lloguers, perquè els lloguers han pujat moltíssim, tot perquè falta habitatge. Una altra cosa és que s'hagi de reorientar aquesta demanda, tal volta hi ha persones que només viuen quinze dies a una casa, també hi ha gent que en té cinc... tot això s'ha de penalitzar, però aturar la construcció d'habitats és absurd.

-Ja es nota aquesta aturada en la seva feina?

-Ara vivim la inèrcia dels projectes que estaven en marxa però

no es comença res nou, això vol dir que ho notarem d'aquí a uns mesos. La moratòria impedeix fer projectes nous d'habitatges plurifamiliars, això afecta el 75% del sector.

-L'arquitecte s'haurà de replantejar la seva professió?

-No només l'arquitecte, moltes altres professions: els fusters, els vidriers, els guixaires,... i la gent que fa feina als despatxos. Totes les professions intermèdies ho tenen pitjor que nosaltres, perquè tenen menys marge.

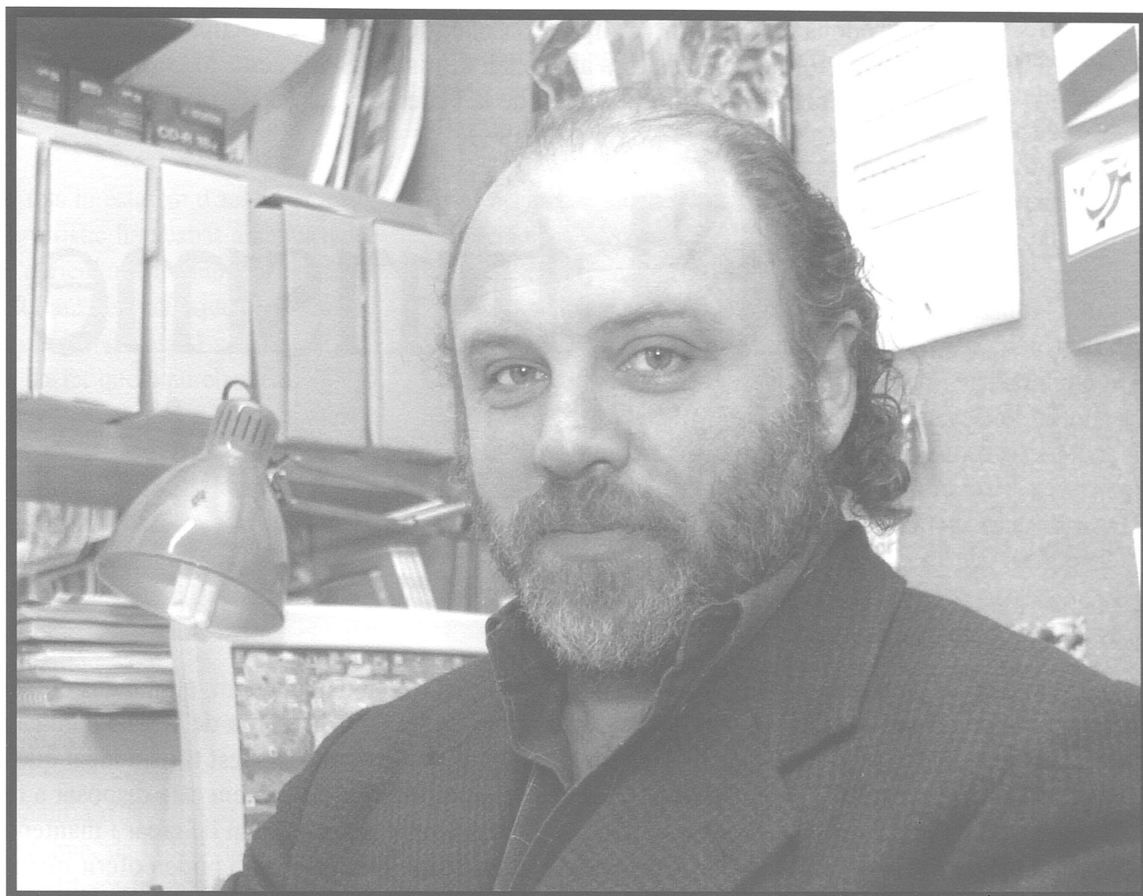
-Ara l'alternativa és la rehabilitació d'edificis? Com pot beneficiar la rehabilitació de patrimoni el sector turístic?

-La rehabilitació està en marxa. Aquesta moratòria ha fet que els promotors se centrin més en la rehabilitació de cases. Crec que això s'hagués pogut fer amb incentius, per donar beneficis als promotors que rehabiliten.

Quant al sector turístic, parlariem de recuperar patrimoni amb objectius culturals. Per exemple, fa poc es va inaugurar la Casa Museu de Torrens Lladó. Crec que és una alternativa interessant, sempre com a complement del sol i platja. Com he dit abans, hem de calcular les externalitats que pot suposar el turisme cultural. Hem de pensar quina part de turisme ens interessa que es mogui, com s'ha de traslladar aquest turisme i quines infraestructures hem de crear perquè no ens destrossi els monuments. Tenim vint pobles al Pla de Mallorca que es podrien obrir al turisme, per a això s'han de fer operacions de recuperació d'aquests pobles, aparcaments a fora, una promoció del comerç... i primer la gent s'ho ha de creure.

-Des del punt de vista arquitectònic, com seran les infraestructures turístiques del futur?

-Jo crec que hauríem d'analitzar les nostres zones turístiques, perquè tenen moltes possibilitats. A quasi totes les zones turístiques, el carrer principal està davant la mar i l'hauríem de passar darrere. A partir d'aquí, fer tota una xarxa tant per a vianants com de cotxes que entrin a les zones turístiques. S'haurien de fer esponjaments, zones verdes, carrers per a vianants, s'hauria d'intentar eliminar les tanques de separació entre un solar i un altre i que tot fos un continu de jardins,

s'hauria de fer una operació de selecció de comerços i de redisseny les terrasses. Tot això només es fa amb una cosa: amb doblers.

Això podria donar, d'aquí a uns anys, unes zones turístiques fantàstiques, no només per al turisme sinó com a fórmula de residència, molts d'hotels es podrien reconvertir en habitatges o en oficines, amb la qual cosa no hauríem de menester créixer en nombre d'habitatges. Seria molt agradable viure a Magaluf a un hotel reconvertit en habitatges o en edifici d'oficines i que poguessis sortir, prendre un bany i anar a fer feina. Jo crec que d'aquí a deu anys veurem això a Magaluf. L'altre dia vaig anar a s'Arenal, feia temps que no hi anava, i té un passeig a primera línia preciós, es tracta de fer un carrer darrere ample que permeti la distribució i després verticalment carrers per entrar. És una qüestió d'agafar paper i fer projectes. Decisió política i molts de doblers, però possibilitats les que vulgui.

-I d'on han de venir aquests doblers per a aquest canvi?

-Jo entenc que haurien de venir de Madrid. Madrid ha d'invertir en aquesta gran fàbrica que té aquí. És molt fàcil dir que som rics, això què vol dir? Que pagam més impostos. L'ecotaxa és una sortida que s'ha cercat el Govern balear precisament perquè entenen que s'han de menester aquests doblers per fer aquestes inversions. I ara estic entrant en un camp que no és el meu, no som economista i només parl des de la meua intuïció, jo crec que Madrid hauria de reinvertir aquí com a mínim un 10% del que li donam, i és el que no es fa.

Taula rodona amb **Bernat Aguiló** (conseller de Promoció i Ocupació del Consell de Mallorca), **Javier Liy** (director de la consultora ambiental i turística SAP) **Joan Mas** (coordinador d'Unió de Pagesos) i **Carles Miranda** (secretari de la Federació del Sector de Turisme de PIMEN)

El turisme que tots volem

Per Magdalena F. Mulet

Si més no des del punt de vista teòric a Balears tenim clar el turisme que volem, el que ens convé perquè l'economia continuï creixent i poder donar sortida a la nostra infraestructura i oferta en la indústria de la qual som capdavaners sense hipotecar el nostre territori, els nostres paisatges i el nostre benestar. Ara bé, atreure aquest turista ideal que ens ha de permetre mantenir aquesta posició requereix uns canvis i una adaptació als mercats que no tothom està disposat a realitzar i per a la qual, en tot cas, fan falta molts de doblers. A aquesta taula es parla del producte que hem de crear i mantenir per atreure aquests clients ideals. Balears són avui unes illes europees, una destinació madura que ja no poden oferir qualsevol cosa a qualsevol preu, rompre les inèrcies, acabar amb els vicis és una necessitat -diuen els convidats- que ha de fer tota la societat turística, en definitiva tota la societat balear.

ONA: *Aquests dies l'ecotaxa comença a cobrar-se, podem parlar de turisme sense parlar d'ecotaxa, més ben dit sense entrar en la polèmica inútil, per aportar alguna idea o nova consideració?*

Aguiló: En la diagnosi crec que tots hi estarem d'acord: el més important és que el monoconreu turístic ha acabat amb les altres activitats econòmiques. L'agricultura i també la indústria han acabat a zero i el que fa falta ara són polítiques correctores que permetin que el nostre país vagi endavant. La rendibilitat del negoci turístic i immobiliari ha fet que aquí els altres sectors fossin abandonats de manera total. La situació és molt delicada perquè els altres sectors es troben en un estat lamentable, gairebé terminal. Hi ha hagut una pèrdua dels usos tradicionals del camp i l'activitat agrària és molt magra. Tot això ha comportat una urbanització del medi natural i agrari i tot plegat descriu els impactes i la situació actual. Des d'Unió de Pagesos he sentit veus que parlaven de "conrear a solars" perquè el valor immobiliari de les terres ho desequilibra tot.

SOCIETAT INSOSTENIBLE

Mas: El turisme al seu moment hauria d'haver estat la força que fes avançar tota la resta de l'economia, de la societat balear mallorquina, el turisme hagués pogut ser la locomotora de l'economia, de fet ho és, però el que passa és que per part de l'Administració pública no hi ha hagut mai un projecte de país, per tant planificació econòmica... i la locomotora ens ha passat davant. La locomotora s'ha despenjat de la resta de sectors econòmics, i no és pròpiament la locomotora que estira aquests vagons, sinó que se n'ha desenganxat. No hi ha hagut mai un interès polític ni sectorial per corregir, per introduir mesures correctores i la resta dels sectors, que podrien haver viscut del turisme en un equilibri, no ho ha fet. La nostra societat viu un gran desequilibri econòmic, i per tant també social, i resulta que els nostres pagesos són els més pobres de la Unió Europea... i han de conviure amb la societat més rica de la Unió Europea, la qual cosa socialment és totalment insostenible. De tal manera que ser pagès a Mallorca, no és només una feina més, sinó que comporta un grau de convenciment que no se'ls pot demanar als pagesos. D'altra banda, mai no s'ha vist des de l'Administració pública, la necessitat d'introduir aquestes mesures correctores de què parlava. I això voldria que quedàs clar perquè no és un problema dels hotelers. Els hotelers són empresaris que fan el seu negoci amb els seus marges i amb la voluntat de guanyar doblers... però jugaran el seu joc en el marc establert per l'Administració i per tant és responsabilitat de l'Administració introduir les mesures, el que deia abans, establir les normes del joc i explicar el projecte de país, què volem ser i on volem anar. L'Administració no hi ha fet feina. Mai no s'ha valorat la feina que feia l'agricultura, la indústria o el comerç a favor, també, del turisme.

Miranda: Estic d'acord en el plantejament i, vull afegir a més

que això ha tingut una repercussió a la mà d'obra. La gent des de molt jove pot treballar al turisme sense massa preparació, etc.. i tot això enllaça amb educació, etc... amb la qual cosa encara es fa més necessari aquest projecte de país de què parlava Mas. Falta mà d'obra i iniciativa econòmica o empresarial per poder moure els sectors que no són exclusivament o directament turisme.

L'altre dia un pagès em deia, "la Unió Europea ens diu només el que no podem fer. I mai no ens parla del que podem fer". Això resumeix la situació, perquè entre manca de gent, descapitalització i falta d'iniciativa... resulta que el camp mallorquí no té sortida. A PIMEM hem posat en marxa la fundació Midetur (Mallorca Investigació i Desenvolupament Turístics al Món Rural) amb l'objectiu de crear projectes, iniciatives dinamitzadores de l'economia agrícola, que tot i estar lligat al turisme, és un programa de dinamització agrícola, en la qual volem incidir.

Es tracta d'aprofitar les places que hi ha per donar alternatives econòmiques al propietari del camp, a la gent que fa feina a fora vila, per corregir i per impulsar cap al turisme aquesta activitat econòmica.

PLANIFICACIÓ ECONÒMICA

Liy: Ens queixam de l'impacte del turisme, i clar, tot i que és cert que el turisme ha produït un gran trasbals a la societat mallorquina, que en gairebé cinquanta anys ha passat de ser una societat pobra, terra d'emigració, a ser una de les més riques d'Europa, terra d'immigració, tot i que els seus pagesos siguin pobres, però resulta que aquest fet no és exclusiu de la nostra societat, a El Ejido i la seva comarca, on no volen turisme, perquè la seva indústria hortícola i fruitera fa que sigui una de les regions més riques i amb més sucursals bancàries per metre quadrat d'Espanya, també hi ha un gran impacte i un gran desequilibri. Vull dir amb això que qualsevol activitat econòmica que es desenvolupa amb la rapidesa provoca desequilibri, i l'èxit que ha tingut el turisme aquí, o el sector agrícola a El Ejido fa que el desenvolupament sigui desequilibrat, i fa que sigui necessari introduir mesures correctores.

Mas: Això és el que jo deia, a El Ejido tampoc no hi ha hagut una planificació econòmica com no n'hi ha hagut aquí. I a més El Ejido també desequilibra el mercat hortofructícola d'aquí! El problema és de planificació, d'equilibri i d'articulació econòmica, i no n'hi ha d'altre perquè si hi ha articulació econòmica hi haurà articulació social, per tenir projecte de país el que s'ha de fer és planificació econòmica, no ens hem d'enganyar. Si planificam econòmicament el país, la resta vendrà tota sola. La desarticulació econòmica, la caiguda del sector primari forma part de l'impacte ambiental del turisme. La locomotora s'ha disparat. I el que serveix per a l'agricultura també és bo per al sector industrial... i per al comerç. Les indústries de transformació, per exemple, són essencials per a l'agricultura. Un camp d'ametllers no té raó de ser si resulta que llavors no podem

transformar les ametlles, i això és el que passa a Mallorca. No hi ha iniciativa empresarial perquè als setze anys la gent se'n va a fer feina a un hotel.

Aguiló: Arran del temporal que va tomar milers d'arbres ha sorgit el problema de la seva retirada, i em podeu demanar, i ara per què diu això?, doncs perquè tot va lligat: els arbres no es retiren per manca de mà d'obra qualificada que pugui manejar una serra elèctrica, no per manca de voluntat o de doblers, que se n'hi han dedicat molts. I no hi ha mà d'obra pel que dèiem abans, perquè hi ha un sector que tot ho acapara i que desequilibra qualsevol iniciativa que es faci a qualsevol altre sector.

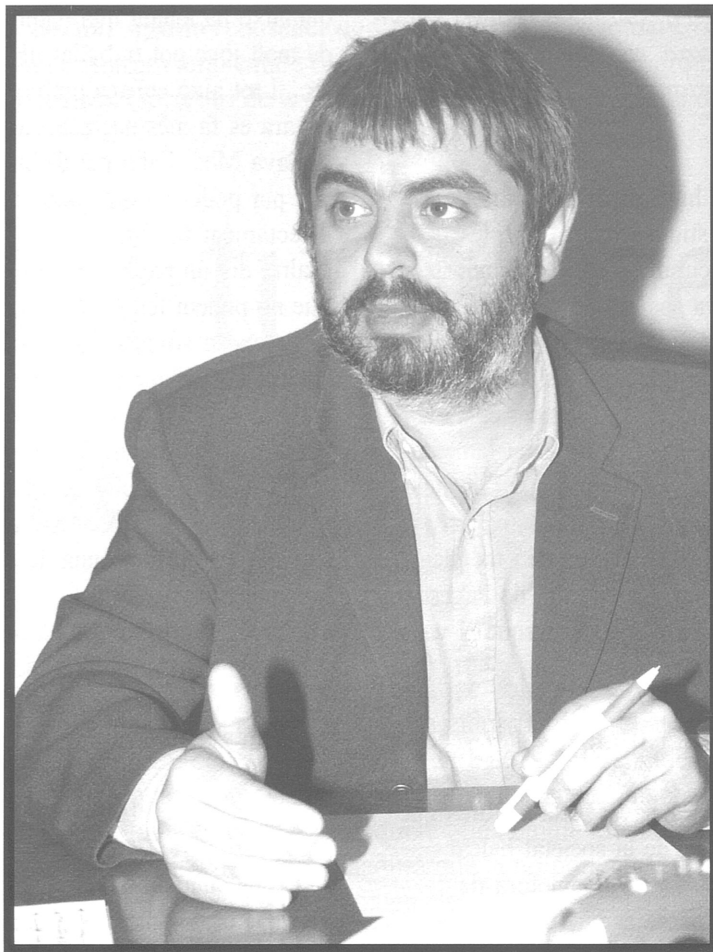
Miranda: El que passa al món rural no n'és exclusiu, la societat turística és tota ella desequilibrada, i també els joves que fan feina al turisme en pateixen les conseqüències. Per exemple, l'estacionalitat fa que hi hagi molta desestructuració a les famílies.

Aguiló: En la diagnosi tothom hi estarà d'acord, crec que fins i tot els més extremats veuen clar que aquesta societat nostra està desequilibrada. Ara, veure com s'han d'establir aquestes mesures correctores, etc., això ja és una altra cosa. El món turístic, que és com dir la societat balear, pateix també la falta d'estratègia i de projecte, ara no hauriem de creure que hi ha un beneficiat i que la resta són perjudicats.

Mas: Evidentment, perquè dir món turístic avui és dir societat balear i el que passa al turisme ens passa a tots.

SOL I OMBRA DEL TURISME BALEAR

Liy: El turisme fins ara passava de sol a ombra, i això provoca l'estacionalitat amb els consegüents problemes de desestructuració, etc. Vull dir: el reclam únic era el clima. Un litoral, unes platges i sol... i amb això crec que arribam al tema central d'aquesta taula. No és que s'hagi de plantejar un canvi estratègic només al món rural o al món de la indústria sinó que el mateix sector turístic necessita ara nous plantejaments més equilibrats que arrossegaran noves sinèrgies. Si miram enrere no ha de ser per criticar sinó per poder analit-

Bernat Aguiló.

zar i plantejar noves coses. Perquè el que s'ha fet a Mallorca no es troba tan lluny del que fan avui les societats turístiques emergents. Vull dir amb això que nosaltres ja hem passat unes fases i ara ens ha arribat el moment de plantejar-ne unes altres a partir del coneixement que ens dona tot el que hem passat. La indústria turística a Balears és capdavantera i això no s'ha d'oblidar. Les destinacions turístiques del món han començat com nosaltres.

MESURES CORRECTORES

Aguiló: Perquè el turisme és molt atractiu i és un motor de desenvolupament molt ràpid. Ara hem de procurar que aquest èxit no sigui el nostre principal entrebanc, per mor del desordre provocat. Solucions màgiques no n'hi ha i de queixar-nos tampoc no n'hem de fer res. Hem de treballar per establir aquestes mesures correctores de

què parlàvem i per poder fer que aquesta locomotora torni a enganxar vagons per la seva iniciativa, perquè no podem demanar al sector del turisme que faci el que no té vocació de fer, no és la seva feina i en aquest sentit és feina de l'Administració establir el marc i marcar les regles del joc, aquest és l'esperit que justifica l'ecotaxa. Hem d'aconseguir que el sector turístic sigui capaç fonamentalment de consumir productes d'aquí, una part, ja que no hi ha prou capacitat productiva interna, i hem de ser capaços de vehicular promocionalment els productes locals tant industrials com artesans. Però això que és molt bo de dir, és molt mal de fer. S'ha de fer un gran pacte perquè els hotelers comprin productes locals i per promocionar-los.

Mas: Això és ben cert, perquè la iniciativa privada no té una vocació de país. I sobretot és bo de fer parlar-ne...

Aguiló: Jo no he dit això, jo dic que no és la seva funció dur a terme o encapçalar aquestes mesures correctores.

"TOTS SOM PARTS DEL JOC"

Mas: La iniciativa privada té uns marges econòmics i ha de continuar amb aquests marges, perquè és la seva manera de guanyar-se les sopes. I d'altra banda els agricultors no tenen la

capacitat productiva ni sobretot transformadora per poder arribar a aquests marges... Ara, ens hem d'adonar que turisme som tots. No només són els hotelers i els majoristes de viatges. Turisme som els pagesos que conream el 80% del territori, que és turístic perquè serveix de reclam i és el que també vénen a veure els turistes, i si es ven com a imatge turística, resulta que nosaltres també formam part del joc. El comerç també és part del joc i les indústries transformadores també són part del joc, i tots ens hem d'adonar d'aquesta realitat i a partir d'aquesta concepció començar a fer feina i saber on volem arribar. Si volem turisme de sol i platja, o si volem desestacionalitzar, perquè ni això no es té clar per molt que se'n parli. I el gran pacte, però, no serà que els hotelers comprin productes mallorquins, el gran pacte és saber d'una vegada què volem.

Perquè saber què volem, voldrà dir que ja hem parlat i que hem establert una estratègia, i podrem planificar i a partir d'una planificació fer una cosa o l'altra.

Els agricultors mallorquins no tenim prou capacitat per donar menjar a tota aquesta gent que ve en temporada alta, però hi pot haver iniciatives que donin sortida als nostres productes per enfocar-los al turisme.

Miranda: Com a discurs, fantàstic, jo et votaria com a president del Govern, tens el compromís gravat... però el que passa és que és molt més complicat que això, perquè a aquest país ningú no té vocació de fer país, i un gran pacte per fer un país no és que els hotelers comprin tomàtiques als pagesos.

Mas: Evidentment, no tenim vocació de fer país, tenim vocació de fer doblers.

Miranda: Així és. Això d'estirar tots del carro per anar en una mateixa direcció ens queda molt enfora. Quan ha durat a Balears un pla estratègic més de sis mesos? Les coses no es fan en dos dies, no és així.

Mas: I aquí no hi ha cap línia estratègica.

Liy: Les places legals a Balears ronden les 400.000 i s'estima

Joan Mas.

més elevat el seu nombre. Amb l'oferta il·legal podríem superar les 500.000 i no podem somniar, és a dir, no podem dir que no volem el turisme de sol i platja,

Mas: Però això no ho ha dit ningú.

Liy: Tenim un determinat ecosistema turístic i és molt ric, i tenim una part molt desenvolupada, i ara hem d'equilibrar i hem de desenvolupar la resta. I es necessita un cos més vertebrat, més equilibrat. Un tipus de turisme que tenguim com a *leit-motiv* el clima el tendrem sempre i l'hem de voler. El clima de les Balears, i si anam una temporada al nord d'Europa ho veiem clarament, sempre serà un reclam potent. Aquesta gent necessita sol i vendran sempre pel sol. I això no ha de ser dolent, el clima pot atreure i no ha de ser un motiu degradador.

Aguiló: A l'hivern també ve gent pel clima.

CAPACITAT DE CÀRREGA

ONA: Poden venir més turistes a Balears?

Liy: Tot ho determinarà la capacitat de càrrega, els parcs naturals, els espais han de ser visitables, el que s'ha de fer és establir una capacitat de càrrega.

Mas: Jo crec que hi ha d'haver una entesa entre el sector turístic i els governs.

Miranda: Els sectors econòmics i els governs.

Mas: Sí, però aquí sector econòmic és sector turístic. Ja ho dèiem: tots som turisme. I saber si volem arribar al turisme de sol i platja i que llavors a l'hivern venguin a fer un poc de bicicleta... o si hem de repartir i que hi hagi una càrrega més distribuïda, més equilibrada. Però, el que voldríem és que hi hagués deu mesos a l'any com l'estiu?, sis mesos? En tenir-ho clar, perquè no hi està clar, llavors el sector agrícola, el comercial, sabrien què han de fer i com han d'organitzar la seva oferta. Hem d'arreglar camins i parcs perquè vengui turisme de

natura? o hem d'embossar ametlles perquè pel maig vendran molts de cicloturistes? o què hem de fer? Perquè de moment els que manegen els paquets diuen: de maig a setembre. I hi ha una descoordinació entre Govern i sector.

CREAR PRODUCTE

Miranda: Però això no funciona així. Primer s'ha de crear un producte. Si hem de tenir cicloturisme i hem d'allargar la temporada hem de tenir oferta, si hem de fer senderisme, hi ha d'haver senderes... i no dic cap doi!

Mas: Això és veritat, el sector turístic ven el que no té i el que no han de fer ells. Aquesta és l'altra.

Miranda: Hem de crear producte. Primer s'ha de crear producte i després vendre'l. I a Mallorca no hi ha producte. Hi ha destinacions turístiques molt més "pobres" que venen producte i això es veu clar a les fires, per exemple.

Aguiló: El Consell, que té en marxa des de fa sis anys la recuperació dels camins de la Serra, encara no ha acabat el projecte, vull dir amb això que el producte no es crea tampoc en dos dies, ni en dos anys.

Això és el que passa, i no és una crítica. Les autoritats turístiques voldrien que en dos dies hi hagués els camins empedrats, i resulta que un quilòmetre de camí de pedra és un any de feina. I confrontar la immediatesa que demanda el sector i els mitjans de comunicació amb la feina real és molt difícil i les coses no es canviaran en cinc dies.

I aquí ens cauen cent cinquanta mil arbres i a l'endemà voldríem que estassin tots retirats. Les coses requereixen el seu temps.

Mas: Però els majoristes de viatges estan disposats a vendre aquests productes?, ho sabem?

Aguiló: En tot cas, no es pot vendre senderisme si no hi ha senderes senyalitzades, i en aquest sentit hem de canviar de xip. Això és el que vull dir.

Carles Miranda.

MALLORCA A L'EXTERIOR

Liy: A la ITB d'enguany quan es parlà de Mallorca només es parlà de preu, i no en parlaren de producte ni d'ofertes! De Balears es diu que són cares. Només comparen amb el paràmetre del preu. No es parla de la qualitat de l'entorn, de la seguretat, dels valors culturals i de les activitats complementàries. Què passa? El problema és que uns empresaris s'han erigit en la veu del turisme, i això no és així. El que passa és que la veu del majorista de viatges s'ha erigit en la veu de l'usuari del turisme i això no ha de ser així. Els turistes estan interessats en una oferta rica i plena de valors i l'intermediari que depèn dels interessos comercials, pot ser transparent o opac. A la ITB s'ha dit que a les Balears són una destinació cara on falta oferta de "tot inclòs". I això és inexplicable si no es comprèn la força d'aquests intermediaris.

Miranda: El producte s'ha de crear i hi ha zones que se l'han inventat. Mallorca, a Espanya, per exemple, es coneix per l'esport de la vela que surt a l'estiu a la televisió, amb el rei... És difícil crear producte, però precisament a Mallorca es podrien vendre moltes de coses i no es fa perquè tenim complex.

Aguiló: A mi el que em preocupa és que encara poden venir més turistes, no hem tocat sostre, i en poden venir més, la qual cosa és ben preocupant. Hi ha gent que voldria que en venguessin més! I això podria ser una catàstrofe, el mercat potencial d'Europa, de la Unió Europea i també dels països de l'Est, és obert. Tothom pot voler venir i s'ha de saber què volem rebre, perquè això que per mil pessetes vendran o no vendran... d'això, francament, no en pas gens de pena!

Tota la conca mediterrània en els propers deu anys serà receptora creixent de turistes. I la costa d'Espanya per mor de la seva configuració geogràfica i perquè s'hi pot arribar per terra és pitjor encara. Nosaltres si més no hem pogut salvar alguns penya-segats. Què vull dir amb això?, que hem de definir la nostra capacitat de càrrega. I preparar l'oferta en funció, la capacitat de càrrega és la que determinarà també els costos socials. De moment no repartim la càrrega durant tots els mesos de l'any, sinó que sumam i sumam, creixem a les puntes i volem créixer la resta de l'any.

MILLORAR LA COMPETITIVITAT

Mas: Hem de definir què volem i l'Administració pública ha de posar sobre la taula elements equilibradors quant a infraestructures. No és qüestió d'obligar ningú a comprar productes mallorquins sinó que s'han de posar les bases perquè aquests productes puguin ser atractius per ser comprats. No es tracta de donar subvencions sinó de posar infraestructures a disposició perquè puguem respondre a les necessitats i ser competitius.

Aguiló: Tenim un mercat i hem de veure el seu potencial i aquí hi ha una gran feia a fer quant a màrqueting, etc. Hem de partir de la base que qualsevol producte que tenim és producte turístic.

Liy: El que passa és que qualsevol producte ha de ser un bon producte i ha de ser viable dins el seu mercat. I aquí entren temes d'innovació, etc., hem de parlar en definitiva, no només del que volem sinó també de competitivitat, perquè fins ara érem tot sols, però ara ja hi ha competidors, i si hi ha competidors hem de ser competitius i dirigir el nostre producte a un determinat perfil de consumidor, en aquest cas el turista, i crear un producte per al turista que volem.

CAPDAVANTERS EN TURISME

Miranda: En els darrers trenta anys hem perdut una oportunitat històrica, no hem sabut ser capdavanters intel·lectuals en el tema del turisme.

Aguiló: Som capdavanters en temes de turisme, de gestió, etc.

Miranda: Em refereix no als temes d'oferta sinó de reflexió intel·lectual. Quant a dades sobre la nostra mateixa demanda, no en sabem res, no sabem ni quants de turistes entren anualment, què volen i com evolucionarà aquest potencial a què ens hem referit.

I hauríem de ser capaços de fer els estudis i les investigacions necessàries per exportar la idea turística i que Balears fossin un referent per a aquest tipus de matèries. Mallorca hauria de ser el Silicon Valey del turisme. I no ho som... no tenim ni documentació...

Javier Liy.

Liy: Tenim molta d'experiència i hem de continuar experimentant i aprenent dels errors.

NOVES OPORTUNITATS

Aguiló: Hem de ser capaços de fer proves, no podem repetir un model que ara ja pot no valer. Ara, els mallorquins som molt roquers. Per exemple, els propietaris rurals no veuen amb bons ulls el senderisme i no volen veure que el fet que passi gent pel seu davant és una oportunitat, un nou potencial d'activitat econòmica.. Això és així.

Mas: Però si passen pel portal li deixen la barrera oberta i fugen les ovelles.

Aguiló: No, no, ara no parl d'això jo. Un pagès si passa gent per casa seva vol una subvenció!, i tal volta sigui

just que la tenguí perquè ha de tenir aquest entorn més ben cuidat, etc., però no ha d'ignorar tampoc el potencial econòmic de què parl. A França han aprofitat aquest potencial extraordinàriament i duen la gent a fer oli no sé on i li cobren no sé què!

Miranda: Aquí tenim complex, segons quines coses ens farien vergonya, ens empagueixen.

Mas: Al final acabam dient el que hem començat per dir: que no hi ha planificació, que no hi ha hagut i que no n'hi haurà. Perquè continuam igual, hi ha descoordinació entre el sector econòmic més important i els governs, un per falta d'interès, perquè ja anava bé l'especulació. I ara l'altre, perquè no hi ha entesa política.

A Mallorca falten estudis sí, però també fan falta emprenedors, empresaris joves que vulguin jugar a aquests canvis. I no n'hi ha perquè el mercat laboral fa que la gent als setze anys pugui guanyar ja un bon sou sense arriscar res a cap altre sector i sense fer coses noves.

Liy: Dins el que és aquesta diversificació és necessari consolidar el missatge i hi ha d'haver una bona promoció de la magnitud i diversitat del producte balear. El turisme a les Balears ha d'experimentar noves oportunitats com ho ha fet sempre.

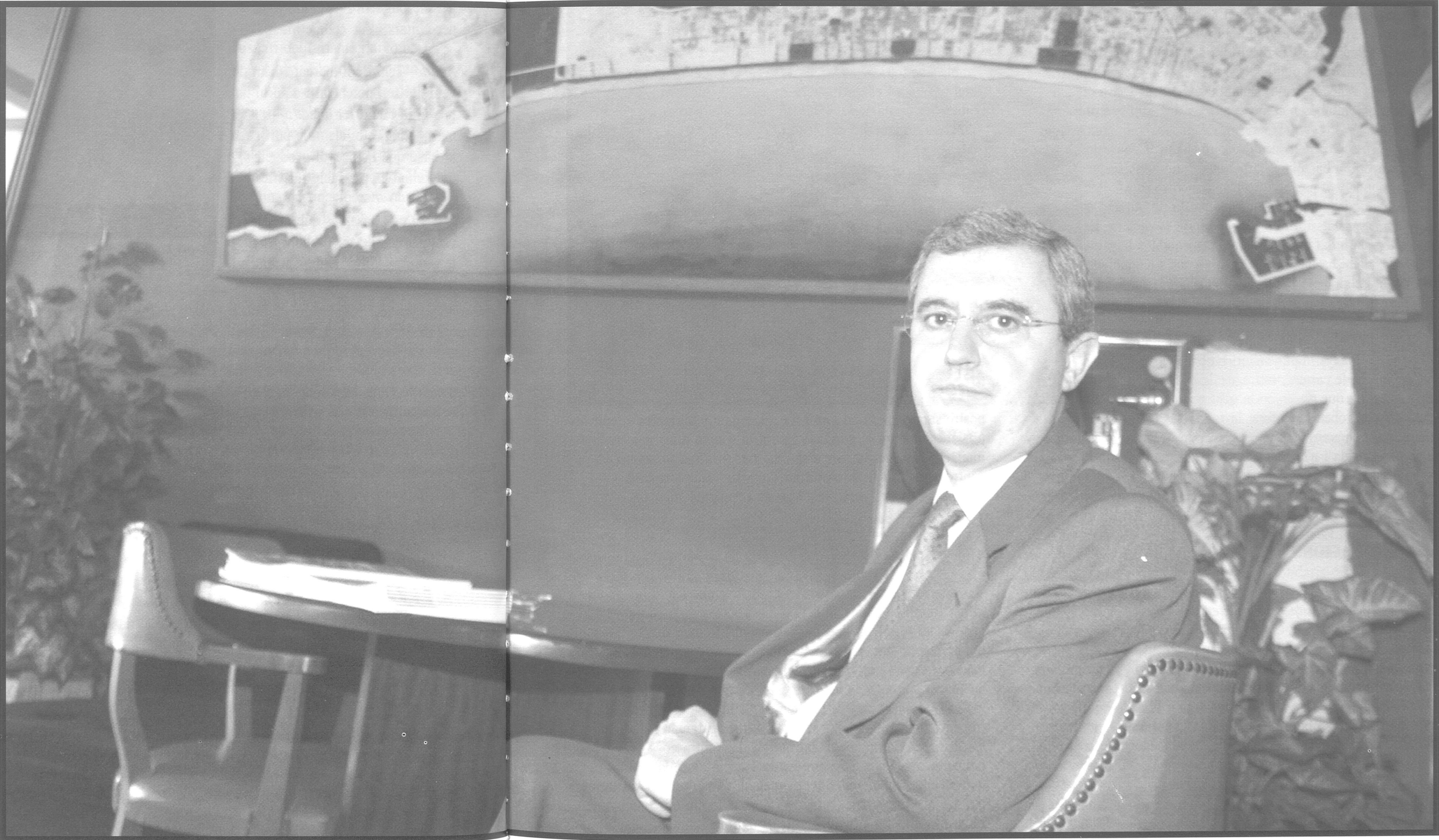
Millorar l'oferta per mantenir els clients

Entrevista a Jordi Cabrer

per Antoni Oliver

Jordi Cabrer, president de l'Associació d'Hotelers de la Platja de Palma, troba que aquesta zona turística està bastant deixada i que hi manquen actuacions més decidides a favor del medi ambient, contra la delinqüència i a favor de la promoció turística. Creu que enguany, en conjunt, no s'espera una bona temporada i que hi haurà dificultats, no es preveu una gran ocupació, els majoristes han congelat preus, i s'haurà d'arribar a un acord al conveni d'hostaleria. Un conjunt de coses que fan complicada la situació. En referència a l'ecotaxa, creu que la postura del Govern ha estat intransigent i que no s'ha negociat res veritablement. Considera que aquest tema és difícil de resoldre amb aquest Govern i es mostra contrari a un impost que considera injust i que grava massa els clients.

Jordi Cabrer, (Rio de Janeiro, 1954), empresari hotel·ler. Té hotels a Palma i Cala d'Or. Començà professionalment al món de la banca i després es va dedicar a l'hoteleria. Fins el juny del 2001 ha estat vicepresident de l'Associació d'Hotelers de la Platja de Palma, i de llavors ençà, n'és president.

-Com es preveu la temporada turística a la zona de la Platja de Palma?

-La temporada turística a la Platja de Palma s'ha presentat aquest hivern, temporada que ara acabam, i ha estat molt dolenta, perquè aquest és un lloc on hi ha molts d'hotels oberts durant tot l'any. Pràcticament un 70% dels hotels de la zona estan oberts de gener fins a final de temporada. La temporada ha estat dolenta i hi ha hagut menys hotels oberts que l'any passat. Què passarà l'hivern que ve? Hi haurà menys hotels oberts, encara que sortosament aquesta és una zona on hi ha molts de clients de la tercera edat, de l'Insero, que, curiosament, enguany també han fallat. És curiós que fins i tot el turisme de l'Insero, que està subvencionat, també s'ha retret i ha vingut menys gent, encara que hi ha hagut una recuperació progressiva. El turisme alemany suposa un 75% dels clients i hi

ha hagut una baixada, perquè l'atur a Alemanya ja ronda els quatre milions de persones i això repercuteix bastant a l'economia. Endemés, els alemanys no viatgen si no tenen els doblers, no utilitzen el crèdit, i viatgen menys en temps de crisi. També hi ha hagut un rebrot de la mala premsa, s'ha dit que a Mallorca no hi havia aigua, que estan saturades les carreteres, etc. A la ITB un alt dirigent de la TUI va demanar al Govern a veure si volíem tenir alemanys o no. Nosaltres sempre hem estat a favor del turisme alemany, perquè els altres clients són inexistents.

LA TEMPORADA D'ESTIU

-Com va la temporada d'estiu?

-Hem baixat un 25% les vendes, ara s'han recuperat un poc. El juliol i agost suposam que ja hi haurà vendes, però qualificam

de bona o dolenta la temporada, segons les vendes de maig, juny i setembre. No hi ha cap negoci que pugui dir que va bé perquè tenguí dos mesos bons. Ara, si tenim aquestes baixades de vendes, serà difícil obrir un mercat alternatiu als alemanys, no es pot dir, doncs, com que hi ha una baixada en el mercat alemany que venguin anglesos, això no es pot fer perquè cada mercat té la seva oferta complementària, les seves zones i els hotelers necessiten l'oferta complementària. L'entorn també és important i ens queixam que no se n'ha tengut cura.

-Els hotels de la Platja de Palma han fet una modernització?

-Els hotelers han fet un esforç per modernitzar-se. Avui pràcticament tots els hotels de primera línia són de quatre estrelles, en quinze anys s'ha passat de majoria de dues estrelles a quatre. S'han fet reformes integrals, hi ha hagut tancaments, per exemple l'hotel Acapulco fa dos anys que està tancat per reconvertir-se a quatre estrelles. És a dir, s'ha fet un gran esforç. A aquest client se li ven un hotel de quatre estrelles, amb el que això suposa de serveis, i surt a fora i es troba els "trileros", els que venen fruita a la platja, els cotxes mal aparcats damunt la voravià, els venedors ambulants, que venen de tot, a més de pastilles, que també en comencen a vendre, amb un problema de prostitució al carrer. Els vespres a partir de mitjanit hi ha devers dues-centes persones de color que trafiquen amb el seu cos al carrer. Hi ha solars buits que estan oberts i aquestes persones aprofiten per acostar els clients a aquests llocs i robar-los. No és que els clients cerquin aquesta prostitució, sinó que es veuen acorralats i tot és per prendre'ls la cartera. És evident que a la zona hi ha un problema d'inseguretat i la prova és que des de gener hi ha hagut devers vuit-centes detencions. Hi ha una petita delinqüència, l'associació s'ha personat ara al tema dels reincidents, aquí hi ha gent que té trenta o quaranta detencions, fins i tot n'hi ha un que té un rècord crec que nacional amb cent set detencions i continua "treballant" a la zona més o menys impunement. Hi ha aquesta petita delinqüència, robatoris de cartera, estirades de bosses, etc. Els famosos "descuideros", que observen la gent quan se'n va a nedar i quan estan distrets roben la cartera, la roba, etc. Després hi ha els "manteros", enguany n'hi ha menys, perquè hi ha hagut una feina coordinada i n'hi ha menys. Els "manteros" fan una competència deslleial a l'oferta complementària. També hi ha engany, perquè fan comprar tot tipus de coses que després moltes vegades ni envien al client.

LES RELACIONS AMB L'AJUNTAMENT DE PALMA

-Com van les relacions amb l'ajuntament de Palma, no semblen massa bones, per les queixes que tenen vostès?

-Sempre hem intentat parlar amb l'ajuntament de Palma per explicar-los les coses. Som conscient que Palma és un municipi gros, però l'ajuntament ha de saber que aquí hi ha quaranta mil places hoteleres, trenta-cinc mil residents a l'estiu i som més importants, des del punt de vista de la quantitatiu, que qualsevol segona capital de Mallorca, Inca o Manacor per exemple, i hem de tenir els serveis que ens pertoquen. Hi ha xifres que indiquen la importància de la zona. La línia de l'Empresa Municipal de Transports que ve a la Platja de Palma té vuit milions d'usuaris a l'any. I no són els residents mallorquins els

principals usuaris de la línia, sinó els turistes i això fa que aquests turistes incideixin positivament al comerç del centre de Palma, del carrer Sindicat, de la plaça Major, etc. Pel que fa al centre comercial de la ciutat, molts d'aquests clients són de la Platja de Palma.

-Quins altres problemes tenen a la zona?

-Per exemple aquestes grans esteses de cotxes en zona rústica, que són totalment il·legals, hi netegen els cotxes, canvien l'oli, no tenen llicència. És una mala imatge, la primera imatge que se'n du el client és aquesta. Després, hi ha unes pedreres i hi ha un senyor al qual li duen fangs d'un club nàutic i els disposa aquí, també sense llicència, s'hi acumulen les algues i aquests fangs, que pensam que són tòxics. Hem demanat a l'ajuntament que els analitzin, perquè es tracta de fangs segurament contaminats per restes de combustibles, olis, detergents i productes químics. Aquests fangs els mesclen amb terra i pensam que els empaqueten i els venen com a terra per a jardí. És a dir, que aquesta és una altra activitat sense regular i sense control. Aquí sembla que tot va bé així. Sembla que com que aquesta és una zona turística i els estrangers no voten, l'ajuntament passa. Ens trobam amb una sèrie de despropòsits que necessiten solució. També demanam que siguin més rigorosos a l'hora de donar certes llicències. Llavors ens trobam que hi ha una oferta complementària de sexe, prostíbuls dels anomenats *table dance* que exploten dones dels països de l'Est que vénen enganyades. Hi ha una petita inseguretat al carrer i després una màfia que posa aquest tipus de negocis que són més preocupants. Això és igual que a les pel·lícules. Trobam que s'hauria de ser més rigorós en aquest tema.

-Per tenir, tenen una versió pròpia del "botellón".

-Hi ha aquestes poalades del Balneari 6 o els posen un poal de begudes alcohòliques i el prenen amb una palleta. El Govern hauria de regular una norma perquè això no es pogués fer, l'ajuntament ho podria demanar al Govern i sap que tindrà el nostre suport, però no s'ha fet res i enguany tornarem a tenir les poalades damunt el pedris del passeig, i això dona una mala imatge. S'hauria d'actuar amb més rigor i s'hauria també de controlar aquest tema. A vegades perdem clients a causa d'aquestes coses i cada any hem de recuperar clients.

-És a dir, que per una banda hi ha un esforç de l'hoteler per millorar la seva oferta i una degradació de la zona.

-La degradació afecta aquestes coses i també les infraestructures. Ara hi haurà el passeig que proposa el Ministeri de Medi Ambient, de Can Pastilla al Molinar, això ens sembla bé, perquè en sortiran beneficiats residents i turistes. Hem demanat també una nova instal·lació d'enllumenat a la platja i que es tenguí cura de les palmeres, perquè després de gastar molts de doblers amb les palmeres, estan abandonades. Ara troben que la solució és canviar-les i posar tamarells i faran una mescladissa... això és una barbaritat. Una altra cosa és que les palmeres arriben ja mig mortes de Tunísia, però la realitat és que no en tenen cura i diuen que és el clima, però la veritat és que les que estan arreglades van bones. Tenim uns hotels que s'han modernitzat i les infraestructures no acompanyen. Els

-En aquest aspecte l'ajuntament de Palma podria prendre exemple del de Calvià. Hi ha una quantitat de problemes aquí que a Calvià no tenen. El tema de la promoció i de les activitats turístiques és important i no només beneficien els turistes, sinó també l'oferta complementària. Enguany és un any magre, la temporada serà dolenta i els comerciants també es veuran afectats i no veim un suport decidit per part de l'ajuntament.

-Quin creu que serà el resultat de la campanya de darrera hora?

-Feim una campanya de xoc. La campanya l'hem de fer, perquè maig i juny estan molt mal venuts, i hem de tenir una presència activa als nostres mercats. En principi és previst que tots els hotelers de Mallorca ens unim en una campanya amb el lema "si sempre Mallorca ha estat bona, perquè no ho és ara?", és a dir, s'ha de donar un missatge de continuïtat, per dir que les famílies hi continuen sent ben rebudes. Aquesta serà una campanya per intentar contrarestar la baixada de vendes. Llavors, la Federació Hotelera organitzarà trobades amb premsa especialitzada per divulgar gastronomia, cultura, etc. adreçades als mitjans europeus, perquè parlin positivament de Mallorca. Continuem sent líders al mercat, però ja amb una posició molt feble, enguany alguna comunitat ens passarà davant i, econòmicament, això es pagarà. Lluitar per fer rendibles les nostres empreses, no parlem d'augmentar l'oferta. És cert que el nombre de places hoteleres a Mallorca no ha augmentat, hi ha hagut un canvi de places obsoletes per noves instal·lacions, el que hi ha és un gran nombre de places no regulades. De les entrades per aeroport, un 60% van a hotels, però la resta, un 40%, no se sap on va. No ens poden culpar de tots els mals.

hotelers han fet un gran esforç i fins i tot hi ha un hotel de cinc estrelles. La zona té, també, uns grans avantatges, no tot són inconvenients. Estam prop de l'aeroport. Un client agafa un avió i en dues hores és a l'aeroport i en mitja hora més és a la platja. Aquesta és un avantatge que aporta competitivitat a la zona, enfront dels nostres companys d'Alcúdia o de Muro, on per arribar-hi es torben dues o tres hores més. Aquests avantatges s'han d'aprofitar i tal vegada aquesta millor situació faci que no sigui una zona prioritària per a segons qui i que tot estigui un poc penjat. Ens trobam que no s'han resolt alguns problemes bàsics, com deia. Per exemple, encara hi ha la major part del dia contenidors de fems plens al carrer... que no són dels hotelers, a trenta graus al sol! A mi m'agradaria que es fes una prova pilot amb aquests contenidors i que els enterrassin, amb això l'ajuntament donaria una prova que vol fer coses en favor, no ja dels turistes, sinó dels ciutadans que resideixen aquí i que a l'estiu són trenta-cinc mil.

LA PROMOCIÓ TURÍSTICA

-Es fa suficient promoció turística per part de l'ajuntament?

-Creu que el Govern farà una promoció adequada?

-Crec que aquest Govern no està disposat a mantenir la promoció, la seva estratègia és per reduir el turisme en un percentatge significatiu per evitar col·lapse de carreteres, aglomeracions, etc. L'hotelier és un sector dimonitzat i això no és així, no som els causants de tots els mals. Per exemple, nosaltres tenim cura del tema mediambiental, i hem de ser solidaris en aquest tema, hi ha molts d'hotelers que prenen mesures de protecció del medi ambient i ara començarem un pla de reciclatge a la Platja de Palma, que són quaranta mil places.

EL TEMA DE L'ECOTAXA

-I què en pensa de la ecotaxa?

-A l'assemblea de la Platja de Palma es va decidir que es faria el cobrament i que es comunicaria al majorista de viatges i farem aquest cobrament d'una manera compensada, és a dir, que el client quan vengui no tenguí un sobrecost, assumirem unes determinades despeses que pugui fer dins l'establiment hotelier,

per exemple en begudes, telèfon, lloguer de pistes de tennis, etc. Trobam que el client no ha de tenir una despesa major per venir aquí. Per exemple, una família amb dos al·lots que ve catorze dies, no ha de tenir un sobrecoast de deu o dotze mil pessetes més. No podem ser més cars que els altres llocs. No som els millors, perquè basta fer una volta per Tunísia, Bulgària, Croàcia i altres indrets de la Mediterrània per adonar-nos que hi ha unes molt bones instal·lacions esportives, construïdes amb seny, amb grans espais verds, no podem entrar a competir en qüestió d'espai, perquè Mallorca té un territori limitat, però sí quant a qualitat, aquí el client té una qualitat assegurada, un poc millor que la d'altres països. Aquests països després dels atemptats de l'11 de setembre, el primer que varen fer va ser oferir bonificacions als vols xàrter, i per exemple, a Bulgària una cervesa val vint pessetes, és a dir, que a cent euros se'ls pot treure un partit! Turquia és un competidor directe, ja. Turquia sembla el Carib, ara, és un país insegur a causa de l'integrisme, però la gent hi va, perquè el preu és barat.

-Com ha influït l'entrada de l'euro en el turisme?

-Han pujat els preus, s'han arrodonit a l'alça i els clients es queixen que els preus de les begudes i del menjar són cars. És a dir, que es nota a la butxaca i els preus són més alts, fins i tot, que als països d'origen. Per exemple, ara a la fira ITB de març hem pogut comprovar que els preus d'aquí són més alts que els de Berlín. Els preus d'hoteleria pràcticament són igual, però els preus de restaurants són més cars. Hi ha hagut queixes que els preus són cars.

-És clar que hi ha hagut un augment de preus. Un altre tema, hi haurà negociacions de cara a l'any que ve sobre l'ecotaxa amb els majoristes?

-Als majoristes de viatges els interessa negociar un preu tancat, tot inclòs. Ells es troben que els preus de l'oferta complementària han pujat i que els hotels en cinc anys han pujat un 15% i serà una negociació molt dura. Enguany és un any especialment dur, perquè tenim la negociació del conveni col·lectiu que ens demana un 6%, supòs que imperarà el seny i quedarà en un 4,5% de pujada, i volen un conveni reduït, de dos anys, la qual cosa suposa que no hi ha molt de marge per planificar les coses. El segon any demanen un 2% sobre l'IPC, els majoristes volen pujades zero, això fa que hi hagi menys hotels oberts enguany a l'hivern. Les cadenes agruparan clients i tancaran hotels per tenir una major rendibilitat, per optimitzar els establiments. Crec que de cara al futur, i així ho recomanarem als associats, s'ha d'intentar cobrar l'IPC i un punt més, la inflació s'ha de cobrar i enguany aquest increment zero serà a compte dels nostres beneficis. El mercat no ha de notar una gran pujada, perquè en cas contrari perdrem competitivitat respecte d'aquests països de què parlàvem, Tunísia o Bulgària. Serà un any difícil i els majoristes no volen ni sentir parlar del tema de l'ecotaxa. Nosaltres anirem al tema de la compensació, perquè és més fàcil cobrar l'impost i oferir una compensació, aquesta idea ens ajudarà que els contractes amb els majoristes de viatges no siguin tant dificultosos, però hi ha el tema de les pujades de preu... i tampoc no en volen sentir parlar.

UN PANORAMA COMPLICAT

-Pinten vostès una panoràmica molt complicada.

-Hi ha aquests tres elements que influeixen. Hi ha el recurs contra l'ecotaxa que pot durar molt de temps i hauré de posar els avals durant dos anys pel recurs. S'ha de canviar el sistema de l'ecotaxa, l'única forma és cobrar-la al passatge d'avió, perquè d'altra forma és impossible.

-Vostè creu que veritablement s'ha d'intentar cobrar a l'aeroport?

-No es pot cobrar a un aeroport de la UE un impost, perquè és discriminatori.

-Ara, si que es pot canviar una sobretaxa estatal.

-Però una taxa és a canvi d'un servei, això està mal plantejat, és a dir, això seria una taxa, però hi ha un problema de liquidacions. Ara, hi ha altres solucions. Per exemple, amb el règim especial, l'IVA turístic... S'haurà de cercar una altra solució. Ara, tampoc no és justs que es creï un impost turístic i es culpi els hotelers de tot. Llevin tot i deixin els hotels i veuran on són els hotels, qui ha fet més impacte a la costa, per exemple, no han estat l'hotelier. Nosaltres estam a favor del medi ambient, però no podem ser els únics responsables i els únics a pagar.

-Són només els grans hotelers els que estan en contra de l'ecotaxa?

-Aquí, als 136 hotels que tenim, hi ha els grans hotelers però un 80% són petits empresaris, que no han fet inversions al Carib, per exemple. No és exacta la interpretació que els grans estan en contra i els més petits, no. És un impost molt fort. Per exemple, un hotel de dues-centes places que té obert sis mesos, paga pel sistema de mòduls una mitjana de quatre milions i mig de pessetes. Si pagàs factura a factura, amb una ocupació del 80%, pujaria vuit o nou milions de pessetes. Aquí hi ha quaranta mil places, durant sis mesos, recaptariem mil milions de pessetes, això si anam a la baixa.

El turisme de l'Insero no paga i pot pagar, perquè els subvencionen les vacances. Ara, els padrins anglesos o alemanys que aquí cobren la pensió i vénen a l'hivern a un hotel, han de pagar cent euros d'ecotaxa. Si parlem de desestacionalització, és molt que una persona hagi de pagar cent euros per estar aquí dos mesos. Si és una parella, el doble. El que no és just és que la tercera edat espanyola no pagui i els estrangers sí. Aquí hi ha coses que es poden fer. Per exemple, hem estat capaços, juntament amb la conselleria i l'ajuntament de Palma, de fer un Pla d'excel·lència turística i hem tret mil milions de pessetes, i hi han participat les tres administracions. S'ha aconseguit. Crec que se n'ha de parlar, però el que ha interessat, per part del Govern, ha estat fer-se la víctima i tractar de treure'n un avantatge electoral, així ho venen. Ara les relacions no són bones, no es poden entendre mai, perquè s'han barallat. Amb aquestes persones ara és impossible entendre's, aquestes persones que hi ha ara, o se'n van, electoralment, o s'han de canviar les persones. Els empresaris no crec que canviïn, encara que pot ser que algun sí que hauria de canviar. Per arribar a un acord crec que, ara per ara, la distància és massa grossa.

-Segons vostès no hi ha hagut negociació.

-No hi ha hagut voluntat de negociar. És una estratègia purament política, amb el sistema de mòduls no es treuran més de cinc mil milions de pessetes i amb això no es pot fer res. L'altre dia vàrem tenir una reunió amb la CAEB i ens varen dir que els mòduls no es varen negociar, dubt que recaptin cinc mil milions, i han venut que en recaptarien dotze mil milions, i crec que escassament seran cinc mil. Hi havia una possibilitat d'aplaçar...

-Què es va desbaratar?

-Ells sempre han venut que parlen amb els hotelers, però no hi ha hagut un diàleg. Han volgut fer veure que es parlava, però no es parlava de res.

-Als majoristes, què els va plantejar el Govern?

-Als majoristes els volien fer recaptar l'ecotaxa i pagar una publicitat, però això no es pot fer. Volien que pagassin la publicitat i que als fullets sortís un missatge del president Antich on donàs la benvinguda als turistes. Això no es pot fer així. Els majoristes no són beneïts i estan cansats de parlar amb governs de tot el món.

-Vostè ha incidit molt en la delinqüència, però aquest tipus de delinqüència és menor i històrica.

-Sempre són els mateixos, però el que preocupa més és la nova màfia que té negocis com a tapadora. Ara a principi de temporada es va descobrir una xarxa de trilers i trobam que és des del principi que s'ha de treballar perquè ja no entrin a actuar a la zona. Un 60% de la delinqüència que hi ha aquí és estrangera, gent que ha desplaçat els nacionals. I això és així, estadística. Els hotels han millorat i la zona s'ha degradat. Ara, el problema de l'ecotaxa devora aquest de la delinqüència i el problema de l'entorn, és una rialla. Aquí els hotelers han de fer un esforç més gran, perquè aquí es cobra un 5% menys que a Alcúdia. És més fàcil dur clients a Alcúdia que aquí. Estam també esperançat, per exemple amb el Pla de millora, en què s'invertiran prop de mil milions de pessetes i això farà que millori també la segona línia i volem que hi hagi arbrat i mobiliari urbà, coses senzilles,

no grans inversions faraòniques, però sí que sigui possible poder esperar l'autobús a recer del sol, que hi hagi bancs, una millora de l'entorn. També s'han d'abordar els temes mediambientals i l'ajuntament ha d'ajudar més, tal vegada és més rendible invertir a certes barriades de Palma, però la Platja de Palma és important i als mesos d'estiu és una tercera part de la ciutat i no tenim els serveis que ens corresponen.

MÉS SENSIBILITAT PER PART DEL GOVERN

-Què li demanen al Govern, si deixam de banda l'ecotaxa?

-Per part del Govern voldriem més sensibilitat, per exemple la pedrera de Can Set que fa anys que es pega foc continuament i hem hagut de personar-nos a la querella. Aquesta pedrera envia uns fums tòxics, hi ha vint querellats i el fiscal de medi ambient ha acceptat la denúncia. En aquest cas hem donat una mà als veïns i, finalment, la Conselleria de Medi Ambient ja ha fet una previsió de 140 milions per arreglar aquest tema, però si l'haguessin solucionat abans no costaria tants de doblers al contribuent. La veritat és que la gent fa coses, però s'hi ha d'estar damunt, a cops de maceta, insistint. A vegades voldriem una altra manera d'actuar, per exemple, la Conselleria de Turisme donava deu milions de pessetes per al programa *Un hivern a Mallorca*, ara ha suprimit aquesta subvenció i el programa només ha rebut cinc-cents mil pessetes de l'ajuntament.

La lluita de les bicicletes

Entrevista a Andreu Canals

per Constanza Forteza

Els volem o no els volem? Per un costat formen part d'un turisme que ve fora de temporada, a la primavera i a la tardor, un turisme ecològic que no tuda recursos i que no ha de menester cotxe. És a dir, uns turistes ideals, de manual. Però, és clar, ocupen les carreteres i les rutes estretes flanquejades de parets seques, amb les seves bicicletes. I exasperen el prototip de conductor mallorquí, que vol anar aviat per arribar aquí devora, i que encara no es qüestiona el fet de tenir part del seu poder adquisitiu ficat en el cotxe. I aquest és el dilema. Andreu Canals i Salvà, president de la Federació Balear de Ciclisme, elogia les iniciatives de les institucions, els plans autonòmics adreçats a fer circuits preferents per als cicloturistes i les previsions per fomentar l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport. Però també diu que, de vegades, sembla que volem engegar els ciclistes a potades, que ens manca civisme, que la Prefectura de Trànsit no dóna cap facilitat, ans al contrari, i que, aquí, s'ha d'arribar a una solució compartida per totes les institucions que permeti que el turisme de dues rodes pugui circular sense perill.

-T'ostè va arribar fa poc a la presidència d'una federació esportiva marcada pels conflictes. En què han canviat les coses en aquesta nova etapa?

-Sí, vaig arribar a la presidència de la federació després d'unes eleccions i d'una etapa bastant negra durant la qual totes les coses s'havien aturat i que, es vulgui o no, va fer molt de mal al nostre esport. Pensi, per exemple, que fa una dècada la federació tenia 1.500 llicències i que quan jo vaig assolir la presidència n'hi havia només 1.000. En aquests moments, un any després dels canvis, ja en tenim 1.300. Recuperam el temps perdut. Però encara patim els problemes heretats de l'anterior federació.

-Mil i busques de llicències són representatives de la pràctica del ciclisme a les Balears?

-No, no són un nombre proporcional de la quantitat de gent que practica el ciclisme, sigui de manera habitual o esporàdica. El que volem és, justament, integrar una gran part d'aquesta gent dins la federació, integrar-los dins el nostre col·lectiu a través d'una llicència. La federació no funciona només per a la gent que fa ciclisme des d'un punt de vista competitiu. I, de fet, ara hem llançat una nova llicència, la llicència ecològica, creada per als cicloturistes. Per un costat tenim la

El president de la Federació Balear de Ciclisme va néixer a Palma fa 34 anys, en una família que sembla que tot ho ha fet sobre dues rodes. De fet, el seu padri va ser corredor professional i el seu pare va ocupar, dècades enrere, el mateix càrrec que ara ell detenta. Fa un any, l'elecció d'Andreu Canals i Salvà com a cap de la federació balear va tancar un període molt conflictiu de l'entitat, període del qual encara hi ha heretats. Andreu Canals és llicenciat en química per la UIB i treballa a una consultora ambiental, GAAT (Gabinet d'Anàlisi Ambiental i Territorial), en bona part centrada en tasques d'avaluació ambiental lligades a l'urbanisme. De jove, "vaig ser ciclista, encara que dolent", diu. Durant cinc anys va ser el director de la Challenge Mallorca. La seva intenció, que en part ja es compleix, és revitalitzar una federació que rebé en estat d'agonia i obrir les portes a tot el fenomen turístic i social que mouen les bicicletes.

llicència habitual, que dóna dret a qualsevol ciclista a dues assegurances, la d'assistència mèdica il·limitada i la de responsabilitat civil per danys a tercers. Un cicloturista pot tenir aquesta llicència, igual que pot tenir-la un ciclista que competeix. Però hem creat la llicència ecològica per adaptar-nos a aquest col·lectiu, per atreure'ls. Amb una quota més limitada, de devers 21 euros anuals, amb la qual compten amb una cobertura de responsabilitat civil per danys a tercers i tots els avantatges que suposa pertànyer a la federació, tots els beneficis que es desprenen dels convenis que hem signat amb entitats públiques i privades: descomptes en viatges, lloguer de cotxes, en desplaçaments, etc. Volem que formin part de la federació els ciclistes ocasionals, els aficionats a la bicicleta, perquè puguin anar amb tranquil·litat a fer esport.

MÉS DE 80.000 CICLOTURISTES

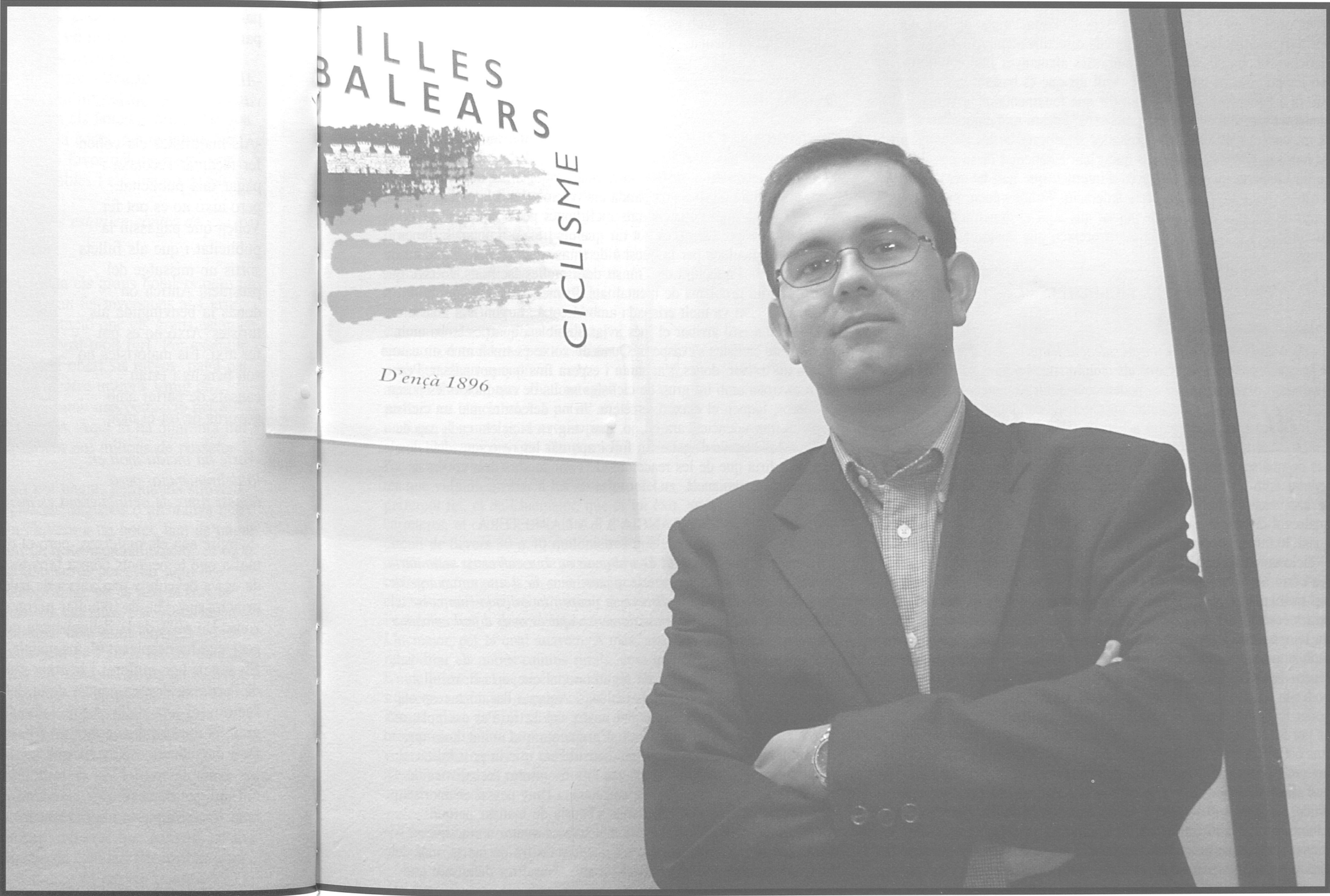
-El conseller de Turisme diu a una de les vostres publicacions que el turisme de bicicleta és un turisme emergent. Però si s'observen les

carreteres de l'illa aquests dies, més que emergent sembla completament present.

-Bé, pens que el qualifica d'emergent perquè encara pensa que pot créixer molt més. Pensi que, de cada vegada, la gent té més temps lliure, més temps d'oci, i es planteja les vacances no només amb l'objectiu d'anar a un lloc a prendre el sol, sinó també per fer esport. A Suïssa, Alemanya, Gran Bretanya, aquest plantejament es fa de cada vegada més.

-Quin volum d'aquests turistes tenim i quin percentatge suposa sobre el total?

-Segons les darreres dades que conec, que provenen d'un informe de la CAEB que està molt bé, però que recull xifres del 1999 i del 2000, parlam de més de 80.000 cicloturistes. Aquests turistes vénen, bàsicament, des de mitjans del mes de febrer, i fonamentalment en el mes de març, fins al mes de maig. Deixen de venir quan arriba la

temporada alta per, després, formar part d'una petita punta a la tardor, en els mesos d'octubre i novembre. Però pràcticament el 90% d'aquests 80.000 vénen durant la primavera. És un turisme molt interessant, perquè és completament desestacionalitzador.

-I quin tipus de turisme és? Perquè no sembla que, pel fet de tenir una bicicleta, hagi de ser una gent uniforme o homogenia.

-Clar, no es pot parlar dels cicloturistes com es parla d'altres tipus de turisme d'esport com pot ser el turisme de golf. En aquest darrer cas sí que es pot fer un retrat de com són, teòricament gent d'alt nivell adquisitiu, d'una edat que majoritàriament se situa entre els 45 i 50 anys...; però, en el cas dels ciclistes, no hi ha una homogeneïtat, és gent molt diversa. Entre aquests 80.000 ciclistes, hi ha grups professionals, que són els primers que vénen quan comença la temporada a fer la seva preparació, o gent aficionada al cicloturisme i que ve aquí perquè hi ha unes rutes, però que pot anar a qualsevol altre lloc que reuneixi les mateixes condicions, o gent que, simplement, ve i agafa la bicicleta. I, és clar, en aquest darrer grup, que és el més important, hi pot haver persones de tot tipus, gent treballadora, normal, i gent de nivell econòmic alt. Per exemple, al llarg dels dos darrers anys han vingut grups de directius alemanys a fer ciclisme, nuclis de directius d'empreses alemanyes importants que fan temporades de cicloturisme. Vull dir que és bastant variat. I pel que fa a les nacionalitats, es pot dir que fonamentalment vénen alemanys, seguits de suïssos i anglesos, encara que comencen a venir, encara d'una manera simbòlica si pensam en les xifres, grups de nord-americans. Són grups que s'han assabentat de la possibilitat de fer cicloturisme aquí a través d'Internet, que han fet els contactes a través de la pàgina web de la federació. També vénen, per exemple, grups de finlandesos. S'ha de pensar que aquí es donen una sèrie de circumstàncies molt bones que afavoreixen que vinguin aquests grups.

ELS BICI-HOTELS

-Quines condicions?

-Ens podem demanar per què els cicloturistes no van, per exemple, a Menorca i a Eivissa quan es poden considerar el mateix. La raó és que aquí, a Mallorca, es donen un parell de condicions que, en canvi, no es donen ni a Menorca ni a Eivissa. Una, la fonamental, és el tema de les comunicacions, la facilitat amb què s'arriba a Mallorca des de qualsevol punt d'Europa. Palma està comunicada de manera regular amb les principals ciutats alemanyes i, a més, els preus són barats; veus als diaris com, de vegades, amb 15.000 pessetes vas a qualsevol ciutat alemanya i en tornes, quan anar a Madrid ja costa quasi 30.000 ptes. Aquest és un gran avantatge. I després, a Mallorca el cicloturista hi troba una diversitat molt rica, una xarxa de carreteres i camins secundaris molt important, aproximadament de devers mil quilòmetres. És clar, una persona que ve aquí, té la possibilitat de fer recorreguts molt diversos en un espai relativament petit i en un temps d'estada de quinze dies. Aquest és un aspecte psicològic molt important: l'illa és suficientment gran com per no haver de repetir itineraris i, a la vegada, és suficientment petita com per poder-la fer de cap a peus en un dia, és a dir, sortir a fer una ruta i poder tornar el vespre al punt de partida, cosa que, per exemple, no es pot fer a Canàries. I bé, aquesta gent arriba fins a Can Picafort o fins a Capdepera i sap que pot tornar a l'hotel, perquè són dues hores de camí. Després, la realitat geogràfica i orogràfica de l'illa també ens afavoreix, perquè ofereix moltes possibilitats; hi ha alguns que diuen, bé, avui vull fer pla, i agafen es Migjorn, la Marina de Lluçmajor..., o vull fer un poc de muntanya, i agafen i pugen als monestirs que tenim, a Sant Salvador o on sigui, o van de Pollença cap a Andratx. I això a Menorca i a Eivissa no ho tenen, Menorca té

les dimensions que té, hi ha poca carretera i sempre has de passar pels mateixos punts, no hi ha muntanya.

-La seva família té un hotel completament dotat per als cicloturistes, amb tallers, gimnàs, etc. Com és aquesta oferta especialitzada per als cicloturistes?

-L'hotel de la meua família està preparat per allotjar els ciclistes, però no és que tenguim res d'especial, de fet n'hi ha molts que estan adaptats i n'hi ha que treballen molt més amb aquesta gent. El que passa és que, en el nostre cas, treballam amb particulars, no funcionam amb majoristes de viatges. Hi ha hotels, que sí que treballen amb majoristes especialitzats, que obren només per a això, per exemple l'hotel Delta, que té uns magatzems on hi caben prop de 500 bicicletes i, on fins i tot els seus clients no necessàriament han de dur la bicicleta perquè la poden recollir a l'hotel. Hi ha cinc o sis majoristes de viatges petits, fonamentalment suïssos i alemanys, que treballen exclusivament en aquest segment de mercat; els transportistes suïssos duen anualment prop de 10.000 cicloturistes. Són petits, però especialitzats, i duen el 90% dels cicloturistes. Ja vénen amb el paquet fet, amb guies preparats per a això, els posen la bicicleta, tot ja menjat.

-I de quines expectatives de creixement es pot parlar per al turisme de bicicleta?

-L'informe de la CAEB parlava d'un 5% o un 10% anual. I sí, crec que és un percentatge realista. L'únic que es pot dir, tema que ja hem parlat amb el conseller de Turisme, és que aquí hi ha una mica de contradicció ja que, per una banda els volem atreure, perquè comptam amb unes potencialitats molt bones per a aquest tipus de turisme, però, per l'altra, es pot dir que els traïem a potades. Tenen moltes dificultats per la qüestió de trànsit i la veritat és que no es pot dir que la Prefectura de Trànsit doni moltes facilitats. Jo crec que aquí hi ha un problema de mentalitats. Primer, un problema de civisme, la gent va molt crispada amb el cotxe, la gent vol anar a tota velocitat, vol arribar el més aviat possible i quan es troba amb un grup de ciclistes s'exaspera. Quan un cotxe es troba amb un camió o amb un tractor, doncs, s'aguanta i espera fins que pot passar. Però quan es troba amb un grup de ciclistes molts de conductors es posen nerviosos, toquen el clàxon, etcètera. Jo no defensaré mai un ciclista que faci imprudències, ara bé, jo, que vaig en bicicleta cada cap de setmana, si hagués d'agafar un full i apuntar les reaccions dels dos bàndols, diria que de les reaccions dels conductors dels cotxes se n'hauria de parlar molt.

INTOLERÀNCIA A LA CARRETERA

-Però un escenari habitual és trobar-se en una carretera secundària, estreta i flanquejada per parets seques, és a dir, sense cap marge de maniobra, una serp de ciclistes que ocupen la calçada i un cotxe amb un conductor fart d'anar darrere. Aquí és molt difícil combinar els dos tipus de trànsit.

-Bé, ara hi ha una nova llei de seguretat vial que, a la fi, recull algunes de les aspiracions dels ciclistes. Aquesta llei dona resposta a algunes de les reivindicacions del nostre col·lectiu. Per exemple, ara es pot anar en grup, es considera el grup com una unitat, cosa que abans no es reconeixia. Nosaltres consideram que la possibilitat d'anar en grup és una defensa per a tots. Si miram l'estadística de ciclistes morts per accidents de carretera, i l'any passat en moriren deu, encara que aquesta estadística s'hauria de matisar perquè d'aquesta xifra potser que només n'hi hagués quatre o cinc que es poden considerar cicloturistes, bé, d'aquesta xifra de morts, més del 80% són ciclistes que circulaven tot sols. Nosaltres defensam que

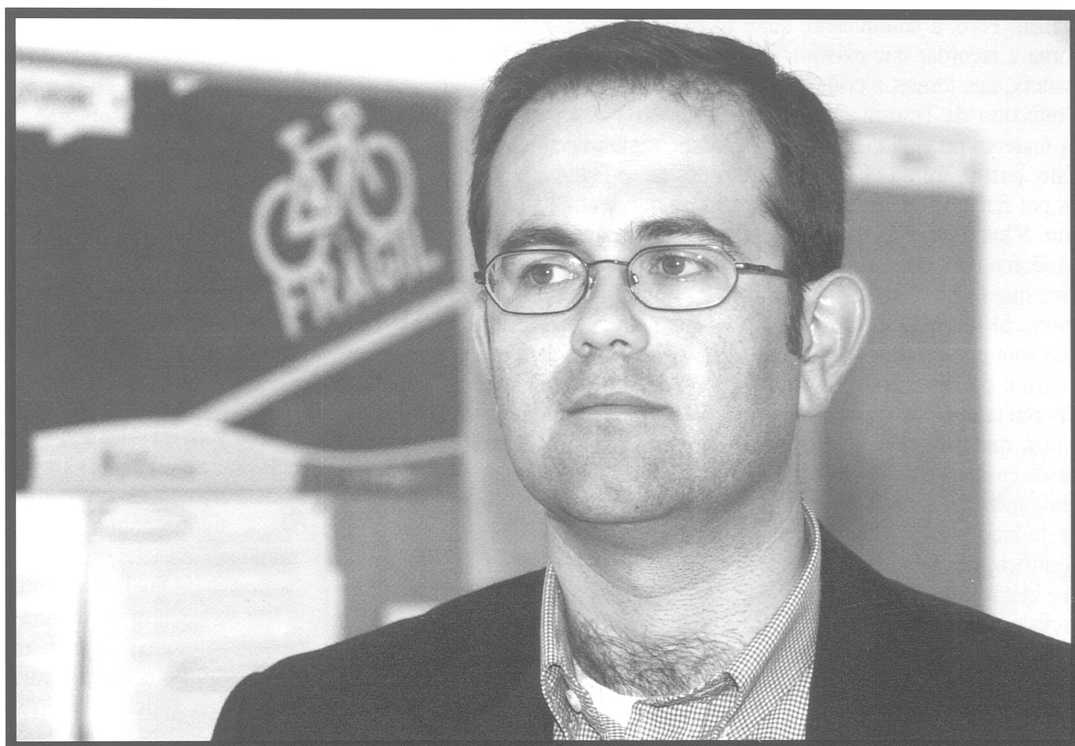
s'admeti poder circular en paral·lel, sempre que això sigui possible, precisament per raons de seguretat, perquè el grup proporciona una protecció i, a més, és més dissuasiu per al conductor de cotxe. Tot aquest tema és molt preocupant, de fet, hem engegat, juntament amb el Govern, una campanya de seguretat sobre aquest tema. Perquè tengui qui tengui la raó, el que és evident és que el ciclista és la part fràgil, és la part que sempre hi perd.

-Però la culpa d'això no la té l'Administració que per establir les rutes ciclistes, l'única mesura que pren és instal·lar un cartell que l'anuncia?

-Bé, aquí hi ha una sèrie de problemes de diferent tipus. Per un costat, de cada dia tenim una densitat de trànsit més insuportable. És clar, hi ha més accidents amb ciclistes perquè també n'hi ha més de trànsit. Això és així. Potser quan vas en cotxe no ho vegis tan clar, però en bicicleta veus clarament l'evolució del trànsit. Jo, que fa molts d'anys que vaig en bicicleta per la carretera, veig com camins i rutes per les quals fa deu o cinc anys no hi anava ningú, ara estan plens de cotxes. Per tant, crec que hi ha un primer aspecte que es relaciona amb la conscienciació, amb el civisme i amb l'educació vial, tant per part dels ciclistes com dels automobilistes, perquè actituds fatxendes n'hi ha per les dues bandes, encara que, sigui de qui sigui la culpa, al final els que hi perden són els ciclistes. En segon lloc, nosaltres treballem perquè s'estableixin vials preferents per als cicloturistes, vials que no tenen res a veure amb els carrils-bici de les carreteres, són circuits fets sobre camins rurals, que s'han asfaltat, que no són exclusius per a ciclistes però que s'han senyalitzat amb aquesta finalitat, que s'han arreglat pensant en els ciclistes. I potser en un futur el seu ús es reservarà per als ciclistes, encara que s'hi permeti l'accés als cotxes i als automobilistes que vulguin arribar a les seves propietats. Ja tenim un circuit preferent fet, el de Lluçmajor, que és un èxit, amb una sèrie de carreteres, el camí de s'Àguila, el de s'Pedregall, el de Cala Pi..., un circuit de devers 30 o 40 quilòmetres que és una meravella, pel qual es pot anar sense haver de passar per una carretera general. Els ciclistes estrangers ja el coneixen, qualsevol dissabte està ple. És clar, si circules per aquest circuit deixes d'anar per les vies de trànsit i contribueixes a descongestionar una carretera com la de s'Arenal a Lluçmajor, per la qual anàvem. A més, això serveix també per rehabilitar els antics camins rurals, cosa que ens beneficia a tots. L'únic problema que té és que s'ha de fer una molt bona senyalització i que encara manca regular el pas dels cotxes perquè sigui restrictiu. Perquè, si no és així, el que passa és que els automobilistes desobvien molt prest la presència d'aquestes rutes alternatives i les volen emprar per sortir de les carreteres saturades. Per tant, s'haurien d'establir mesures per impedir el pas de cotxes i, a més, augmentar aquests circuits.

-Hi ha més previsions per obrir nous circuits d'aquestes característiques?

-Turisme es troba a punt d'obrir un nou recorregut a Campos, el camí de Son Marrano, que enllaça amb aquest, i, per tant, el circuit s'engrandirà bastant. I, a la vegada, vol fer-ne de nous a altres indrets. També és interessant el Pla de vials no motoritzats que ha presentat la Conselleria de Medi Ambient, la Direcció General de Mobilitat, encara que aquí la finalitat és diferent, aquí el que es pretén és promoure la bicicleta com a mitjà de transport alternatiu. Potser que qualche vial d'aquest pla coincidís amb les rutes cicloturistes, però la filosofia és una altra. La planificació de Medi Ambient preveu tres tipus de vials: els integrats, els adossats i els segregats. Els integrats són els que recorren per les mateixes carreteres amb una senyalització; l'adossat és un vial que va paral·lel a la carretera, separat, com pot ser el d'Alcúdia, amb una senyalització específica i una amplària de metre i mig i, finalment, el segregat ve a ser un carril adossat però que, en determinats trams, fa el seu trajecte separat.

-Fer moltes d'aquestes infraestructures depèn, al cap i a la fi, de la disposició de doblers. Què opina, com a persona relacionada amb el món hotelier i com a ciclista, de l'ecotaxa?

-Bé, jo no som titular de cap hotel, jo no m'hi dedico al turisme, encara que si ho fa la meua família. I com a president de la Federació de Ciclisme no tenc res a dir. L'únic comentari que puc fer és que crec que la finalitat de l'impost és bona, però que l'enfrontament que vivim és molt dolent, la repercussió que ha tingut en la nostra imatge exterior no ha estat gens bona. Pens que s'ha d'invertir molt en temes mediambientals i si això ha de donar per invertir en conservació i preservació, bo serà.

PROBLEMES AMB LA GUÀRDIA CIVIL

-A priori, un cicloturista sembla un turista auster, dedicat a l'esport i allunyat de les ofertes complementàries de les zones turístiques. En què gasten els seus doblers quan són aquí?

-És cert que són persones que no es passen el dia dins l'hotel i que, per tant, no fan la despesa habitual al bar. Però són esportistes que,

quan arriben a l'hotel el vespre, solen sopar molt bé i que després fan les seves cerveses. És un turista que gasta molt en comerços de roba esportiva, en comerços especialitzats en bicicletes. No és un turista que faci la mateixa despesa que fa un turista de golf, però és un turista clarament interessant per a nosaltres. Basta pensar que molts d'hotels que no obririen durant la temporada baixa, ara obren només perquè tenen aquests visitants. A més a més, és un turisme absolutament ecològic, que no tuda recursos. Al meu entendre és un turisme del qual hem de tenir molta cura.

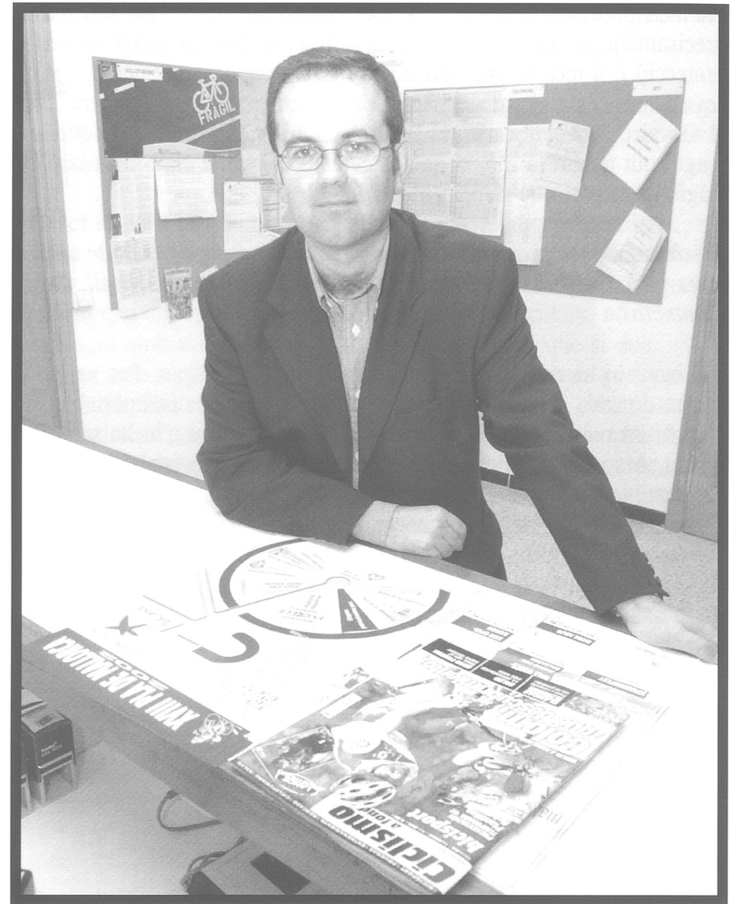
-Bé, què s'ha de fer per tenir-los contents?

-Crec que el més important és fer campanyes de conscienciació pel tema del trànsit. Miri, al llarg d'aquestes darreres setmanes m'han cridat per parlar a la ràdio, per fer declaracions als diaris, ara veniu vosaltres..., i jo em deman: per què tothom se'n recorda de nosaltres en aquesta època? Doncs, perquè a les carreteres hi ha cicloturistes, el tema es fa present, i perquè es reviu els problemes lligats a trànsit. Però, a continuació, quan passa aquesta temporada, ningú no torna a recordar que existim. I, cada any, per aquestes dates, passa el mateix, ens tornen a cridar de la Conselleria de Turisme, de la Prefectura de Trànsit, els periodistes tornen a interessar-se. I sempre la mateixa pregunta: i què feim? Doncs, agafau l'acta de la reunió de l'any passat, mirau el que diguérem des de la federació i veureu què es pot fer. I és que arriba un moment en què les solucions són les que són. S'han de potenciar els circuits que hem esmentat, perquè Mallorca està plena de camins rurals que es poden aprofitar. També crec que hi ha d'haver, no diré permissibilitat, perquè si hi ha una infracció s'ha de sancionar... però és que tenc la sensació que, atès que som els debils, és a dir, que quan hi ha un accident qui paga és el ciclista, doncs, que també som l'objecte de sanció. Per què dic això? Perquè tenc la sensació, i no només la sensació, perquè en conec casos, que s'imposen moltes multes als ciclistes. Fins i tot, conec casos en què s'ha imposat una multa a un ciclista estranger i, per obligar-lo que la faci efectiva, li han requisat la bicicleta o una roda de la bicicleta. Sembla que, atès que la presència de ciclistes significa, per la seva mateixa debilitat, la possibilitat d'accidents, es vol evitar el problema amb la intensificació de la vigilància sobre els ciclistes. És a dir, es mata el pacient per evitar la malaltia. Què hem de fer? Crec que s'hauria de fer una mica de feina conjunta entre la Federació, la Conselleria de Turisme, la Delegació del Govern i Trànsit. No vull que això que dic s'entengui com una cridada a favor d'una permissibilitat en el cas de les infraccions dels ciclistes, però és que em tem que ara passa tot el contrari, que es fiscalitza excessivament com circulen, cosa que no es fa igualment amb els cotxes. Per exemple, jo mai no he vist la Guàrdia Civil aturar un cotxe perquè no guarda la distància mínima en relació a un altre conductor, la qual cosa és el tema més perillós per a un ciclista. La sensació que tenim és que, donat que som els debils, ens imposen una major vigilància. Espanya és un dels països europeus on la mortalitat per accidents de trànsit és més elevada, és a dir, que la qüestió de fons no prové dels ciclistes. Tot i que també he de dir que estam bastant satisfets de la nova regulació de seguretat vial que, a la fi, reconeix part de la realitat de la circulació en bicicleta, que millora molt la pèssima llei de l'any 99, que va ser criticada per tothom.

O CANVIAM O EL COTXE ENS MENJARÀ

-I en quina consideració té l'estratègia de la Conselleria de Medi Ambient, que pretén fer de la bicicleta un transport alternatiu que signifiqui una reducció dels cotxes a les carreteres?

-Des que nosaltres som a la 'federació aquests temes ens interessin moltíssim. Amb l'anterior directiva, aquests tipus de temes ni es tractaven, no existien. Ara bé, són realistes aquestes planificacions? En aquests moments circular en bicicleta per Palma no és possible.

Jo, que vaig en dues rodes sempre que puc, evit anar per Palma en bicicleta, perquè no és possible. Ara, això no vol dir que les institucions i els polítics no hagin de fer l'esforç per fomentar aquest tema, perquè això és com allò de l'ou i la gallina, o com el tema dels programes de televisió molt dolents que tenen molta audiència. Què va davant, la qualitat del programa o l'audiència? Doncs, en el cas de la bicicleta tenim un dilema semblant: què s'ha de fer?, suprimir la possibilitat d'anar en bicicleta perquè és molt problemàtic, tancar els ulls davant un conflicte real? Jo crec que s'ha de fer una política per fomentar la bicicleta, política que ha d'anar lligada al foment del transport públic. I fomentar que, de cada vegada més, la gent descarti el cotxe. Jo estic completament d'acord amb aquesta política de tancar el centre antic al pas dels cotxes. El tema del cotxe o el canviem o ens menjarà.

-Què pensa quan veu països com Alemanya o Holanda on la bicicleta és la reina dels carrers?

-Quedes enlluernat de la diferència, sobretot pel que fa a l'educació de la gent. I també quan veus que és el mitjà de transport de la gent normal, de gent d'edat i d'una gran part de dones. En definitiva, aquest és un tema on es veu la diferència entre països desenvolupats i països com el nostre on encara ens hem de desenvolupar més. Aquí encara associam cotxe a progrés i modernitat, consum a desenvolupament. I aquesta és una cosa completament superada a altres estats, precisament als que estan realment desenvolupats.

-Ara que esmenta les dones, per què el ciclisme és un món tan masculista?

-A Espanya sí, però no a altres països. Potser aquí sigui així perquè a Espanya el ciclisme s'ha identificat amb la competició i, com a esport competitiu, és molt dur. Potser per això, encara que ara tenim campiones exemplars, com Marga Fullana.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

L'ecotaxa, la recta final

Després de quasi dos anys de polèmica i d'enfrontaments entre el Govern i els hotelers, des de l'1 de maig s'ha començat a cobrar l'impost, encara que les liquidacions davant la Conselleria d'Hisenda no es faran fins al mes de setembre. L'intent de darrera hora de pactar un ajornament amb els majoristes fracassà, però la crispació s'ha rebaixat. Ara, des del Govern es prepara el primer paquet d'inversions que serà analitzat pel Consell Assessor de Turisme.

ONA

El cobrament de l'ecotaxa ja és una realitat des de l'1 de maig, tal com havia anunciat el Govern després de no poder arribar a un acord amb hotelers i majoristes de viatges sobre el seu ajornament. Davant la incertesa de l'actual temporada i atès que els majoristes no havien inclòs l'impost als catàlegs d'enguany, la qual cosa obligava a comunicar a tots els clients la novetat, havien demanat que l'ecotaxa no es cobràs fins al novembre. El Govern hi estava d'acord, però la impossibilitat que la Federació Internacional de Tour Operators, IFTO, pogués firmar un compromís en nom dels seus associats, impossibilità el pacte, la negociació del qual, no obstant això, serví per restar crispació a l'ambient. Les entrevistes mantingudes pel president Antich i el conseller Alomar amb les cúpules empresarials, incloses les federacions hoteleres de totes les Illes, serví per rebaixar el nivell d'enfrontament o, almenys, per intentar que aquest es limitàs a la disputa judicial i no es traslladàs als mercats. El fet és que -a l'espera de la darrera decisió del Tribunal Constitucional- l'impost a començat a vigir.

Des de la Conselleria d'Hisenda es varen fer conèixer les ordres per posar el marxa el dispositiu de pagament a través de les dues fórmules possibles, declaració per mòduls o objectiva. D'uns 2.600 establiments d'allotjament estan subjectes a l'impost, la qual cosa, segons els càlculs fets des del Govern, permetrà recaptar seixanta milions d'euros anuals, quantitat suficient, segons el conseller de Turisme, Celestí Alomar, per poder capgirar la imatge turística de Mallorca d'aquí a deu anys. Una imatge molt més arrelada a la natura i a una oferta de qualitat que no l'actual. Però per arribar a aquest objectiu encara farà falta vèncer alguns obstacles.

EL RECURS, ADMÈS A TRÀMIT

De moment, els hotelers han impugnat el Reglament de l'impost davant la Sala del Contenciós Administratiu. El Tribunal Superior de Justícia de les Balears va admetre a tràmit el recurs, encara que no paralitzà l'aplicació de l'ecotaxa, el que obliga els hotelers -que després tendran l'opció de recórrer les liquidacions- a fer de recaptadors, és a dir, a cobrar l'impost. Això significa que una bona part de turistes es veuran obligats a passar per la finestreta, encara que no tots, ja que alguns majoristes de viatges, com Alltours

varen anunciar que es farien càrrec de l'impost per por de les possibles cancel·lacions per part dels seus clients. D'altra banda, molts d'hotelers han seguit les recomanacions de les federacions hoteleres i han anunciat que compensarien els turistes amb tiquets per a consumicions dins dels establiments.

Els hotelers al·leguen que la quantia de l'impost és massa elevada per poder ser assumida per les empreses en un any en el qual el retard de les reserves ha obligat a fer ofertes, un fenomen habitual en el passat, però que la bonança dels darrers anys havia, pràcticament, desterrat i

El president Antich i la consellera de Medi Ambient a l'Albufera.

que aquesta temporada ha tornat a implantar. Algunes cadenes hoteleres haurien estat partidàries que mantinguessin el clima de guerra amb el Govern i, fins i tot, es parlà d'organitzar una gran manifestació davant el Consolat de Mar, però finalment s'imposà el criteri que no era bo tirar pedres contra la pròpia teulada que és, en definitiva, el que ha succeït durant els moments més àlgids del debat.

UNA TEMPORADA DIFÍCIL

Mentre, i a l'espera dels resultats d'aquesta temporada, ha guanyat terreny la creença que l'impacte sobre el nombre de turistes no serà significatiu, ja que -com es diu a l'informe d'aquest número d'ONA- hi ha molts d'altres factors en joc. I, fins i tot, alguns destacats membres de la família turística internacional, com el president de l'Organització Mundial de Turisme, s'han manifestat a favor d'un impost que comença a tenir imitadors: la Federació de Municipis de Catalunya ha demanat a la Generalitat que estudiï l'aplicació d'una ecotaxa turísticomunicipal per compensar els ajuntaments de les despeses que s'han de fer en infraestructures per atendre la demanda turística.

Les Balears premien el turisme sostenible

El Govern de les Illes Balears ha creat, juntament amb l'Agència Europea de Medi Ambient, un guardó per premiar les zones o ciutats europees que més destaquin anualment per la qualitat del desenvolupament turístic.

ONA

El Govern de les Illes Balears, d'acord amb l'Agència Europea de Medi Ambient, ha creat un premi sobre turisme sostenible que es concedirà anualment entre les zones i ciutats europees que

destaquin per la qualitat del desenvolupament turístic. El conseller de Turisme, Celestí Alomar, va firmar a Copenhague un conveni amb el director de l'Agència, Domingo Jiménez-Beltrán per crear el Premi Royal, un guardó amb el qual la nostra comunitat s'integra a la xarxa de la Fundació Royal formada per l'es-

mentada agència i l'ajuntament de la capital nòrdica.

La pertinença a aquest cercle servirà, segons el conseller de Turisme, per participar en projectes ambiental europeus, intercanviar informació sobre la relació entre medi ambient i turisme i per "no sentir-nos sols" en un pla d'acció que és una aposta de futur". Alomar destacà els esforços que realitzen les Illes per millorar el seu entorn i per "rectificar els errors" del passat.

Davant els periodistes danesos, el conseller parlà de l'ecotaxa com d'una eina que ha de facilitar la transformació d'una destina-

L'ALTRA ECOTAXA

En qualsevol cas, la batalla de l'ecotaxa té nous escenaris que ja no enfronten un govern regional amb el sector turístic, sinó organismes europeus o estatal. Arran dels fets de l'11 de setembre, AENA vol incrementar les taxes de seguretat dels aeroports, que repercuteixen sobre els bitllets aeris i més recentment des de la Comissió Europea es parla de crear una taxa aèria per destinar l'import a combatre l'emissió de gasos -el trànsit aeri és un dels principals agents de contaminació de l'atmosfera i, per tant, de l'escalfament del planeta- una taxa que suposaria un encariment del transport aeri. El Govern de les Illes Balears hi està d'acord, però creu que per a la seva aplicació s'hauria de tenir en compte la insularitat. Hom creu que el cost d'aquesta "ecotaxa" aèria incrementarà el cost del bitllet 80 euros en els viatges intercontinentals i 16 euros en els vols interiors europeus, una quantitat molt similar a l'ecotaxa balear, però que en aquest cas el sector turístic sembla acollir amb resignació.

Els hotelers alerten sobre la pèrdua de mercat a Alemanya i Gran Bretanya

Ona

Zontur, que agrupa les zones turístiques espanyoles, ha alertat els governs autonòmics i central sobre una pèrdua de quota en els dos principals mercats turístics d'origen. Segons la patronal, ens trobaríem davant una situació conjuntural, però que podria anar més enfora si continua la situació actual, amb una pèrdua per a tota Espanya del 8% de turistes alemanys i un 4% dels britànics. El motiu, segons recull la revista Hosteltur seria "les campanyes agressives dels competidors mediterranis i el retard de les reserves, que ha provocat incertesa al sector".

Els hotelers diuen que Espanya, i en particular cadascuna de les zones turístiques, competeixen amb "Turquia, que ha reduït les taxes aeroportuàries; Egipte, que subvenciona les places d'avió o Tunísia que ha doblat els pressuposts de promoció".

Davant aquest panorama, Zontur es decanta per demanar una major inversió en promoció, per una més àmplia col·laboració entre el sector privat i públic, per redissenyar productes i destinacions, així com per continuar incrementant la qualitat dels allotjaments turístics.

ció turística, "no perquè sigui dolenta, sinó perquè vol ser millor encara". Una visió compartida pel director de l'Agència Europa de Medi Ambient qui afirmà el seu desig que les Balears siguin un focus per a un turisme sostenible.

El premi es farà conèixer el mes de novembre. Prèviament, tot coincidint amb la cimera de ministres de Medi Ambient del mes de maig, la Conselleria organitzarà una exposició a Palma amb el títol de "Territori, turisme i medi ambient".

Celestí Alomar
a l'Agència
Europa de Medi
Ambient

El defensor del poble diu que el Govern central no vol complir la Llei de règim especial de les Balears

Enrique Múgica va enviar a la Conselleria d'Hisenda l'informe sol·licitat sobre el compliment del REB per part del Govern central. La conclusió és la que ja se sabia al Govern de les Illes Balears, és a dir, que des de Madrid no hi ha voluntat de desenvolupar la llei. No obstant això, el Govern de les Illes no en renuncia i per aconseguir-lo ha demanat empara davant el defensor i estudia presentar un recurs contenciós administratiu contra l'executiu d'Aznar.

ONA

El defensor del poble, Enrique Múgica, ha donat la raó al Govern balear davant la queixa d'incompliment del règim especial de les Balears (REB). L'informe que el defensor va remetre a la Conselleria d'Hisenda no ofereix dubtes: Múgica conclou que de tot el que han fet fins ara els diferents departaments ministerials, es dedueix que "no existeix voluntat de complir de manera immediata les obligacions imposades per la Llei, per la qual cosa es troba, en molts d'aspectes, buida de contingut". Unes conclusions que es recolliran oficialment a l'Informe anual de la institució i que, de moment, ja han servit perquè des del Govern de les Illes Balears es denunciï el fet davant l'opinió pública.

En una compareixença davant dels mitjans de comunicació, el president Antich anuncià la possibilitat d'interposar un recurs d'empara davant el defensor del poble i, fins i tot, de dur l'executiu d'Aznar als tribunals, amb la interposició d'un contenciós administratiu per l'incompliment del REB. Segons Francesc Antich, la posició de l'executiu central "és un insult als ciutadans de les Illes Balears". Diu el president que el Partit Popular actua amb deslleialtat en "posar les institucions al servei dels seus interessos partidistes i electorals".

SANITAT COM A EXEMPLE

Per avalar aquesta tesi, el president informà del contingut d'un escrit de la ministra de Sanitat, Celia Villalobos, a la consellera de Salut, Aina Salom, on li comunicava que ja no era necessari convocar la comissió mixta prevista en el REB perquè "el nou

sistema de finançament autonòmic i el traspass de les competències a la Comunitat Autònoma ja havia donat compliment a les previsions del règim especial. Contràriament a aquesta tesi, l'informe del defensor del poble parla d'una llei a la qual s'ha pretès buidar de contingut. El REB no té res a veure amb el finançament autonòmic sinó que respon a un fet que diferencia les Illes de la resta de comunitats autònomes.

QUATRE ANYS SENSE AVANÇOS

Com es recordarà, el règim especial va ser aprovar el 1998 per iniciativa del llavors president Matas -ara ministre de Medi Ambient- si bé abans de l'aprovació pel Congrés de Diputats va sofrir molts de retalls. No obstant això, el seu articulat va ser considerat pel PP com a peça clau per combatre la insularitat i per introduir les reformes estructurals que urgeix el model econòmic de les Illes. Però els fets han demostrat que des de Madrid mai no s'havia tengut intenció de desenvolupar el REB en plenitud, una creença que es confirmà amb el temps, sobretot després del canvi de govern a les Balears. De fet en quatre anys gairebé no s'ha avançat gens, tal com es diu a l'informe del defensor del poble.

En reiterades ocasions el conseller d'Hisenda, Joan Mesquida, ha dit que el règim especial de les Balears era l'única eina que en aquests moments permetria pal·liar el dèficit històric que la hisenda espanyola té amb les Illes Balears i llevar les barres geogràfiques que la mateixa realitat insular comporta.

Seu del defensor del poble.

El conseller d'Hisenda contra el dèficit zero

Mesquida ha avisat que la política del Govern central en matèria pressupostària afectarà greument les Illes ja que reduirà dràsticament la inversió pública. El conseller critica que mentre s'imposa el dèficit zero a les comunitats autònomes, l'executiu central es reserva la capacitat d'endeutament.

ONA

El conseller d'Hisenda va anunciar una important caiguda de la inversió pública a partir de l'any que ve si des del Ministeri s'imposa una política de dèficit zero per a les autonomies, una pretensió que els ministres Posada, d'Administracions Públiques i Montoro, d'Hisenda, comunicaren a tots els consellers en el darrer Consell de Política Fiscal i Financera.

Mesquida assenyalà que la mesura tindrà un efecte pervers, ja que totes les administracions financen part de les seves inversions amb l'endeutament i que per tant, si aquest es limita, es fa el mateix amb les inversions. Els pressuposts s'estabilitzen però a costa de no millorar les infraestructures i amb una pèrdua de llocs de feina.

El conseller d'Hisenda defensa l'autonomia financera de les comunitats i, en aquest sentit, recordà que el 84% del deute actual de les administracions públiques correspon a l'Estat, mentre que l'11% és de les autonomies i el 5% que resta dels ajuntaments. Per tant, el pes de les autonomies sobre el deute és relativament poc important i endemés molt diferent en cada cas. Així, el 85% del deute autonòmic correspon a Madrid i València, dues administracions governades pel PP, però la mesura afectarà per un igual la resta de comunitats.

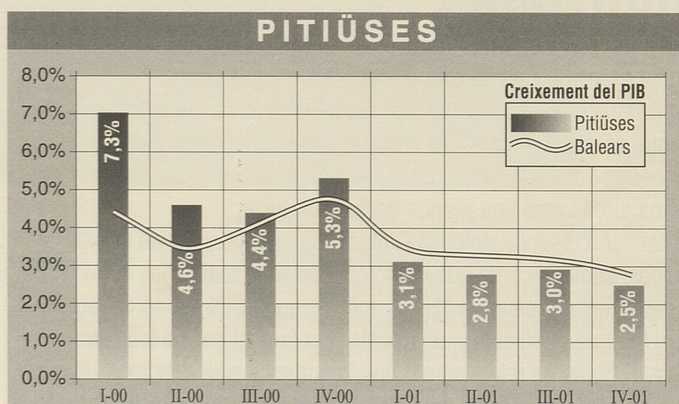
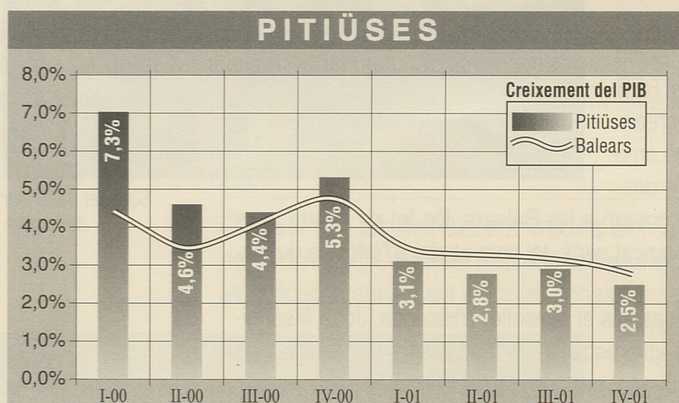
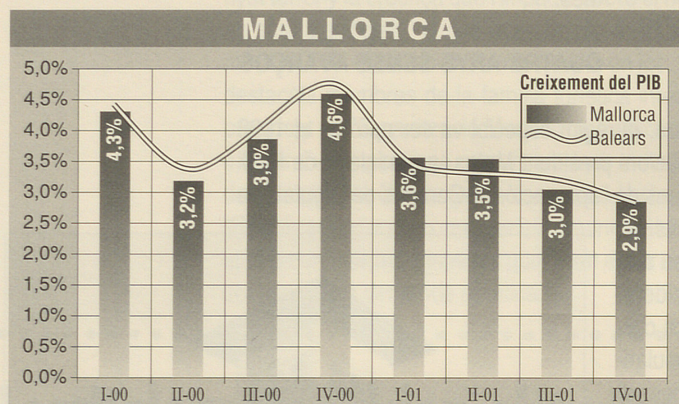
Turisme i activitat econòmica

L'economia de les Illes Balears ha entrat en un període de major estabilització, amb creixements moderats com a conseqüència d'un alentiment de les xifres turístiques i, en general, d'un fre als forts creixements dels darrers anys.

Aquests quadres de la Direcció General de Programació i Ordenació Econòmica presenten l'evolució seguida per cadascuna de les illes balears al llarg de l'any passat, així com les dades

més significatives de la seva activitat comparativament al turisme.

Com a dada més significativa destaca la caiguda del turisme en el quart trimestre, és a dir, davallada relacionada amb els esdeveniments de l'11 de setembre. Una situació que s'espera que evolucioni fins a la normalitat, al llarg d'enguany.

MALLORCA - ACTIVITAT I TURISME

INDICADORS D'ACTIVITAT	4t trimestre		Acumulat any 2001	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Facturació elèctrica usos no domèstics (MWh)	555.360	9,0%	2.190.987	7,3%
Venda de gasoil A (milers de litres)	65.902	4,1%	284.011	5,5%
Venda de gasoil B	14.411	14,6%	56.424	9,0%
PASSATGERS ARRIBATS A L'AEROPORT				
Regne Unit	290.041	-3,4%	2.288.461	6,8%
Alemanya	470.418	-16,0%	3.265.507	-6,8%
Total estrangers	883.671	-13,7%	7.169.710	-1,5%
Espanya (només turistes)	522.061	-7,6%	2.444.176	-1,0%

DESPESA TURÍSTICA

Despesa turística 2001 (milions d'euros)	4.367	2,3%
--	-------	------

MENORCA - ACTIVITAT I TURISME

INDICADORS D'ACTIVITAT	4t trimestre		Acumulat any 2001	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Facturació elèctrica usos no domèstics (MWh)	58.789	1,9%	228.405	9,9%
Venda de gasoil A (milers de litres)	4.663	14,0%	23.875	9,3%
Venda de gasoil B	1.462	-0,3%	6.101	10,0%
PASSATGERS ARRIBATS A L'AEROPORT				
Regne Unit	67.266	-3,0%	674.143	3,0%
Alemanya	11.818	-35,8%	151.633	-9,5%
Total estrangers	81.896	-11,1%	953.478	3,3%
Espanya (només turistes)	81.478	-5,0%	463.473	-0,8%

DESPESA TURÍSTICA

Despesa turística 2001 (milions d'euros)	727	2,3%
--	-----	------

PITIÜSES - ACTIVITAT I TURISME

INDICADORS D'ACTIVITAT	4t trimestre		Acumulat any 2001	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Facturació elèctrica usos no domèstics (MWh)	87.278	10,1%	324.679	8,3%
Venda de gasoil A (milers de litres)	7.337	17,5%	38.994	10,3%
Venda de gasoil B	1.798	6,8%	9.343	4,1%
PASSATGERS ARRIBATS A L'AEROPORT				
Regne Unit	65.388	-10,0%	703.958	-0,4%
Alemanya	45.801	-13,5%	439.211	-9,1%
Total estrangers	122.400	-15,3%	1.555.288	-4,3%
Espanya (només turistes)	106.233	-9,6%	653.853	7,7%

DESPESA TURÍSTICA

Despesa turística 2001 (milions d'euros)	1.091	0,1%
--	-------	------

Comencen les obres del CITTIB

El nou edifici del Centre d'Investigacions i Tecnologies Turístiques de les Illes Balears es construeix al ParcBIT. Una passa important per a un projecte que reuneix turisme i innovació tecnològica, és a dir, que aposta -com afirmà el president Antich- pel futur.

ONA

El president del Govern, Francesc Antich, va assistir, juntament amb els consellers de Turisme, Celestí Alomar i el d'Innovació i Energia, Priam Villalonga, a l'acte de col·locació de la primera pedra de la nova seu del Centre d'Investigacions i Tecnologies Turístiques de les Illes Balears, el CITTIB, les obres del qual han estat pressupostades en 2,14 milions d'euros i s'ha previst que conclouguin d'aquí a un any.

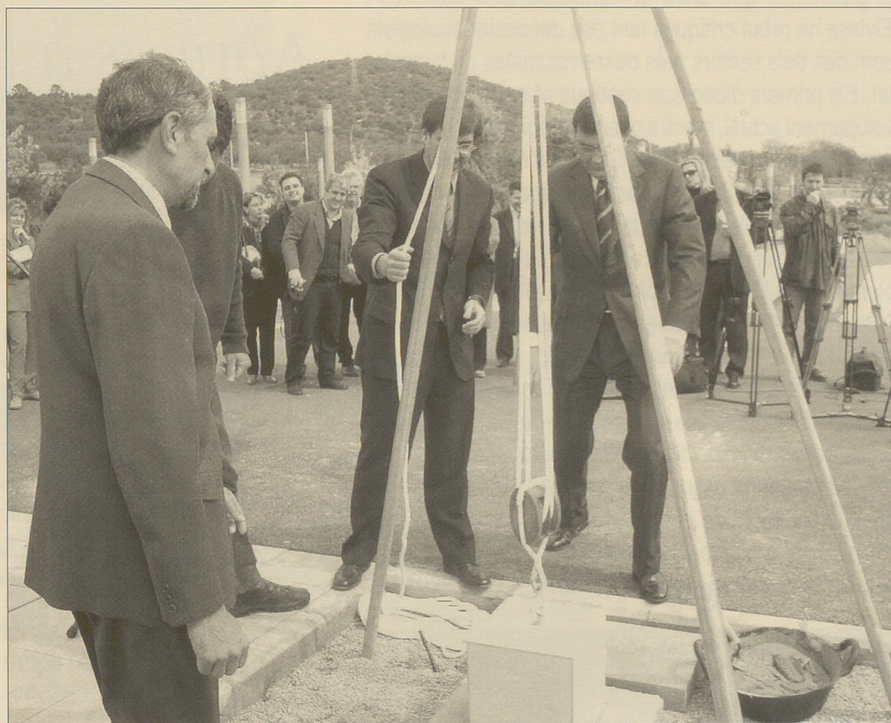
L'edifici es construeix al ParcBIT. És obra l'arquitecte alacantí Javier García-Solera, que va guanyar el concurs convocat per la Conselleria de Turisme amb un projecte que contempla la construcció de dos blocs comunicats d'edificis en una superfície de 2.000 metres quadrats.

En la primera edificació, dividida en quatre plantes, se situarà la recepció, el centre d'informació i la zona d'activitats públiques (seminaris, exposicions, conferències), mentre que la segona, d'una sola planta, es destinarà a ús exclusiu del personal del CITTIB. La zona d'oficines comptarà amb cinc patis entorn dels quals s'articularen els espais de treball i la construcció tindrà murs de pedra calcària blanca.

El president Antich va destacar el paper del CITTIB com a element de "diversificació i avanç" del sector turístic balear. En aquest sentit va subratllar que l'executiu que presideix fa "un esforç per substituir un model de creixement poc sostenible per un que sigui més sostenible" i que per a això cal fomentar la investigació i el desenvolupament tecnològic.

En la seva intervenció el president no amagà que les Balears es troben entre les comunitats autònomes amb menor inversió en investigació i desenvolupament i va insistir que des del Govern s'intenta corregir aquesta situació, com demostra la recent aprovació d'un pla específic d'R+D i el primer Pla d'innovació de l'arxipèlag. Antich també destacà la importància de la col·laboració entre les conselleries de Turisme i d'Innovació com a avantguarda dels canvis que esperen al principal sector econòmic de les Illes.

En aquest context el conseller de Turisme va indicar que "les Illes Balears han d'anar més enllà" de la seva condició de destinació turística i han de desenvolupar tecnologia i investigacions que permetin la modernització del sector i converteixin l'arxipèlag en centre de referència. "Aquest és un pas significatiu cap a aquest futur", va afirmar Alomar, que va recordar que el CITTIB ja compta amb setze investigadors que hi treballen. El centre està estructurat en els departaments d'innovació i noves tecnologies; sostenibilitat i medi ambient; estudi de la demanda dels mercats emissors i de les destinacions competidors i sistema integral d'informació turística.

Col·locació de la primera pedra del CITTIB.

Per la seva banda, el conseller d'Innovació i Energia, Priam Villalonga, recordà els esforços que s'han fet al ParcBIT, que ja és una realitat a la qual s'ha de donar forma amb la incorporació de noves empreses. Segons Villalonga, el sector turístic ha de donar exemple quant a innovació i, per això, el CITTIB constitueix una iniciativa important al servei de la societat.

El 92% d'empreses de les Balears estan informatitzades

ONA

Les Illes Balears són una de les tres comunitats autònomes que tenen el major nivell de penetració d'ordinadors a les empreses, segons un estudi realitzat per la consultora DMR i l'Associació Espanyola d'Empreses de Tecnologia de la Informació. Aquest

estudi assenyala que el major percentatge d'informatització es dona al País Basc, amb un 93%, seguit de les Balears i Cantàbria amb un 92%. Per sectors, el de serveis financers i assegurances ocupa el primer lloc amb un cent per cent, mentre que el més baix és el comerç i l'hoteleria, amb un 77%, un fet que no deixa de ser paradoxal atès que aquests són els sectors principals de l'economia balear.

L'informe constata l'evolució seguida durant el 2001, període en el qual s'ha iniciat un espectacular boom a causa de la utilització d'Internet i del comerç electrònic.

El Govern central dóna llum verda al gasoducte

El conseller d'Innovació i Energia va defensar la inclusió de gasoducte entre la Península i les Illes davant la Comissió d'Energia del Congrés de Diputats que l'aprova. Aquesta confirmació desmunta qualsevol altre projecte alternatiu com el que suggerí recentment el Col·legi d'Enginyers de les Balears a favor d'un cable elèctric.

ONA

El Pla energètic de les Balears i d'una manera especial el gasoducte que unirà la Península amb Mallorca i Eivissa ha rebut crítiques tant des del costat ecologista com des dels sectors més desenvolupistes de la societat. Els primers diuen que continua el model de desenvolupament actual, mentre que des del vessant més conservador, en aquest cas del Col·legi d'Enginyers Industrials de les Balears, s'ha denunciat que el Pla i el gasoducte són un voluntarisme que no té res a veure amb la realitat, perquè el consum energètic se situa, i presumiblement se situarà, per sobre de les previsions.

Segons el Col·legi d'Enginyers el gasoducte no impedirà que s'hagin de fer noves centrals elèctriques i, per això, en lloc d'unir les Illes i la Península amb un tub que subministri combustible seria millor instal·lar directament un cable per dur l'electricitat. D'aquesta manera -diguereu- es garantiria el subministrament futur sigui quin sigui el creixement de la demanda. El gas natural, varen dir, no és el problema. És bo que les Balears en disposin, però la qüestió de fons és que l'energia elèctrica

Fòrum de la Sostenibilitat.

sigui suficient. En aquest sentit, el gas seria una opció que limita el desenvolupament mentre que el cable permetria mantenir el desenvolupisme.

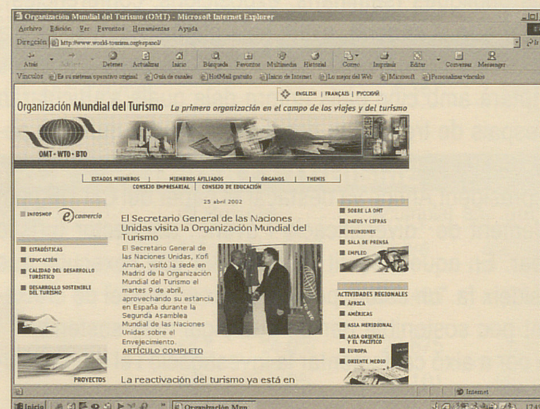
Davant aquest missatge, el conseller d'Innovació i Energia, Priam Villalonga, va defensar el Pla energètic de les Illes Balears per obtenir-ne la llum verda de Comissió d'Energia del Congrés de Diputats. Un debat interessant que tengué com a escenari el Congrés i també, a Palma, el Centre Cultural de "SA NOSTRA", tal com es va poder comprovar a la segona jornada del Fòrum per la Sostenibilitat sobre l'energia i el canvi climàtic. Hi ha una exigència ètica davant la mateixa societat

i davant tot el món d'impedir emissions de gasos que escalfin el planeta. "És -s'hi va dir- una qüestió de solidaritat i de coherència interna, ja que el canvi climàtic afectarà tant el sistema de vida de la nostra gent com l'actual motor econòmic". Plourà més intensament però menys dies, la temperatura s'incrementarà i el nivell de la mar pot modificar les platges. En aquest sentit, la contribució de les Balears al canvi climàtic és petita en dades absolutes, però proporcionalment molt alta, la qual cosa fa que sigui exigible un canvi d'hàbits. Com va dir la consellera de Medi Ambient, el Pla energètic pot ser que no doni totes les respostes, però és un projecte transitori, una eina imprescindible per poder continuar pensant en la societat utòpica que tots desitjam.

Adreces a la XARXA

Adreces d'informació turística

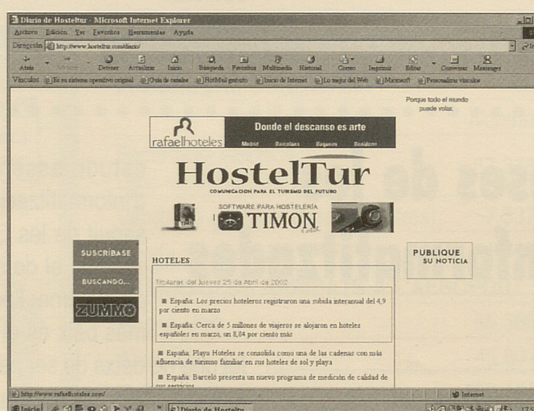
El sector turístic és un dels més actius a la xarxa. Les agències virtuals proliferen cada cop més i faciliten l'organització de viatges a la carta i, igualment, la web s'ha convertit en un gran mostrador des del qual es pot conèixer tot el món. Càmeres en directe, documentació sobre allotjament, gastronomia, les pàgines de viatges són un dels principals atractius. I, tot i això, també hi ha una xarxa paral·lela d'informació sobre tecnologia turística i economia.

www.world-tourism.org

Les institucions polítiques de les Illes tenen allotjades pàgines webs que transmeten informació oficial sobre oferta turística i dades socioeconòmiques que són de gran utilitat a l'hora de fer anàlisis. Un exemple és la pàgina d'IBATUR, www.visitbalears.com, a la qual ja ens hem referit en altres ocasions. Aquesta vegada la nostra atenció se centre en altres dues adreces interessants, una la de l'Organització Mundial de Turisme que per si mateixa és imprescindible per estar al dia sobre l'evolució turística internacional. S'hi poden trobar els darrers informes de l'organització i notícies d'actualitat.

L'altra pàgina és una iniciativa empresarial radicada a Mallorca, la revista Hosteltur que ha desenvolupat una pàgina d'informació oberta que resumeix, dia a dia, les notícies més interessants que publica la premsa sobre turisme, amb apartats sobre informació general, hotels, agències, companyies aèries, etcètera, i també n'aporta de cuina pròpia. Hosteltur edita una revista impresa i compta amb un espai de televisió a la cadena local mallorquina, Canal 4.

www.hosteltur.com

I TU? ON VOLS ARRIBAR?

NÒMINA VIVA de "SA NOSTRA"

afegim avantatges perquè arribis on vulguis

COMPTE NÒMINA · AVANÇAMENT I PRÉSTEC NÒMINA · ASSEGURANCES ESPECIALS · TARGETES GRATUÏTES EL PRIMER ANY
SORTEIGS MENSUALS DE 6000 EUROS · DESCOMpte EN VIATGES · ALTA GRATUÏTA A SANOSTRA.NET · I MOLT MÉS

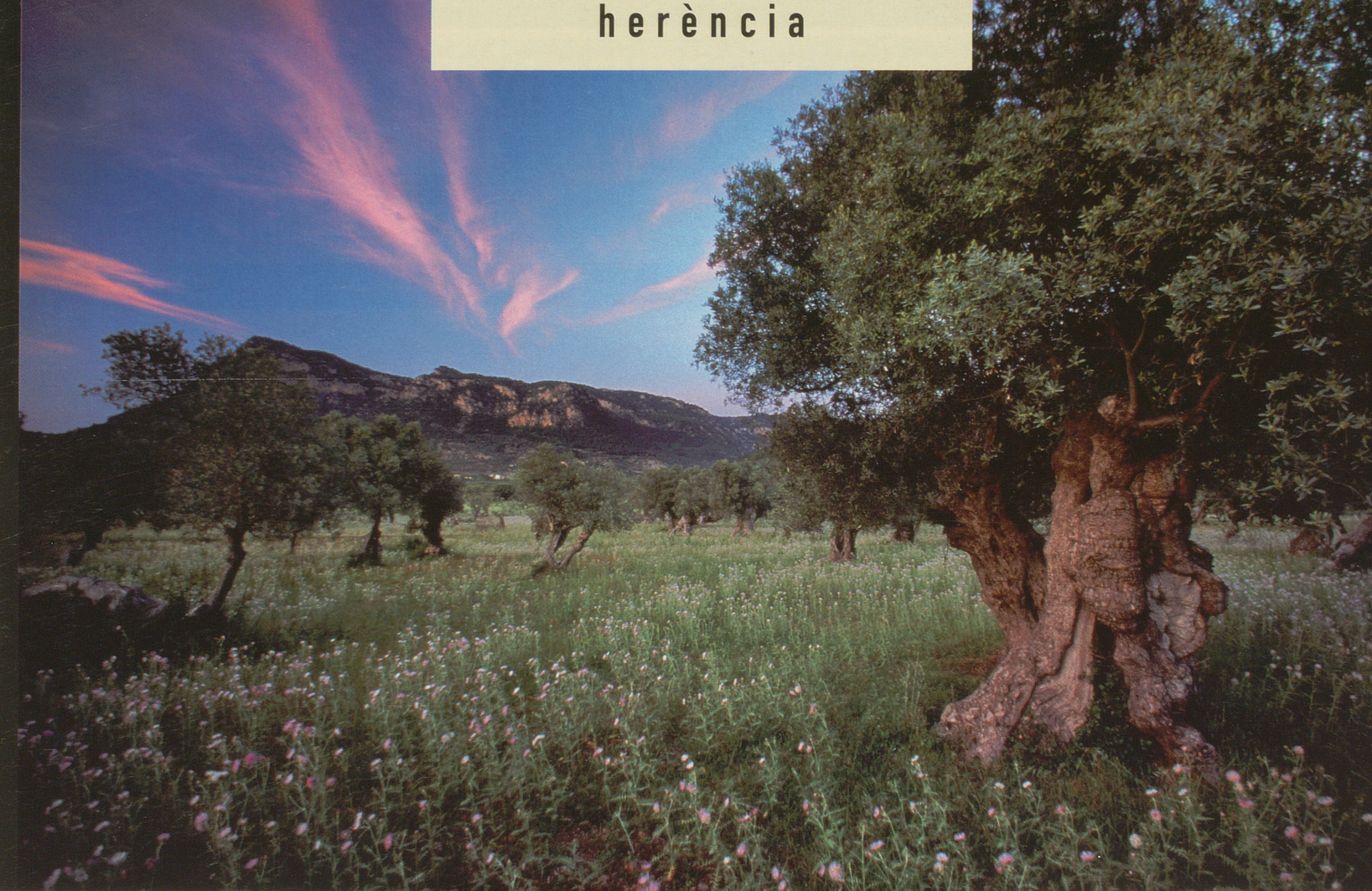
Informa-t'en a qualsevol oficina de "SA NOSTRA" o telefonant a FONOSANOSTRA 971 757 242

GENT DE CONFIANÇA

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

herència

coherència

El nostre entorn és molt més que un paisatge per contemplar. És la terra que ens dona els seus fruits mitjançant la feina de la nostra pagesia. Una feina que ha configurat la nostra identitat. Per això, una de les funcions de l'ecotaxa és ajudar al món rural a continuar contribuint a l'equilibri entre l'home i la natura

ecotaxa

UN TRIBUT A LA NATURA

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Presidència

la comunitat *ecològica* europea